

বেলাইপুৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি
হাইলাকান্দি বন বিভাগ
দক্ষিণ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬লৈ)

প্ৰস্তুতকৰ্তা

বেলাইপুৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (JFMC)

সহায়কাৰী

অসম বন বিভাগ

আৰু

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কম্পেল', COMPELO)

[আই আই ই.(IIE), আৰ জি ভি এন (RGVN) আৰু চি এম এল (CML)]

Approved
20/8
Belahad Division
Belahad'

সংক্ষিপ্ত শব্দৰ সম্পূৰ্ণ নামৰ তালিকা

সংক্ষিপ্ত নাম	সম্পূৰ্ণ নাম
এ চি এফ (ACF)	সহকাৰী বন সংৰক্ষক (এছিষ্টেণ্ট কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
এ এফ ডি (AFD)	এজেণ্ডী ফাৰ্ম ডেভেলপমেণ্ট
এ পি এফ বি চি (APFBC)	বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ বিষয়ক অসম প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্চিটী কনজাৰভেচন)
এ পি এল (APL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ ওপৰৰ (এব'ভ পভাৰ্টি লাইন)
বি পি এল (BPL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ (বিল' পভাৰ্টি লাইন)
চি চি এফ (CCF)	মুখ্য বন সংৰক্ষক (চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি এফ (CF)	বন সংৰক্ষক (কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি এম এল (CML)	চেন্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'ফাইনেঞ্চ এণ্ড লাইভলিহুড
কম্পেল' (COMPELO)	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেপিং লাইভলিহুড অপৰ্টুনিটিজ)
ডি চি এফ (DCF)	উপ-বন সংৰক্ষক (ডেপুটী কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
ডি এফ অ' (DFO)	মাণ্ডলিক বন বিষয়া (ডিভিজনেল ফৰেষ্ট অফিচাৰ)
ই ডি চি (EDC)	পৰিৱেশ উন্নয়ন সমিতি (ইক'-ডেভেলপমেণ্ট কমিটী)
ই পি এ (EPA)	প্ৰাৰম্ভিক কৰ্মসূচী (এণ্টি পইণ্ট এক্টিভিটী)
এফ চি এ (FCA)	বন সংৰক্ষণ আইন, ১৯৮১ (ফৰেষ্ট কনজাৰভেচন এক্ট, ১৯৮১)
এফ ডি (FD)	বন বিভাগ (ফৰেষ্ট ডিপাৰ্টমেণ্ট)
এফ আৰ এ (FRA)	বন অধিকাৰ আইন (ফৰেষ্ট ৰাইটছ এক্ট)
এফ ভি (FV)	বনগাঁও (ফৰেষ্ট ভিলেজ)
এফ ৰাই পি (FYP)	পঞ্চ বার্ষিক পৰিকল্পনা (ফাইভ ইয়াৰ্ছ প্লেন)
জি এইচ জি (GHG)	গ্ৰিন হাউছ গেছ
জি অ' আই (GoI)	ভাৰত চৰকাৰ (গৱৰ্নমেণ্ট অব্ ইণ্ডিয়া)
জি পি (GP)	গাঁও পঞ্চায়ত
এইচ এ (Ha)	হেক্টৰ
আইইচি (IEC)	তথ্য, শিক্ষা আৰু যোগাযোগ (ইনফৰমেচন এডুকেশ্বন এণ্ড কমিউনিকেশ্বন)

আই আই ই (IIE)	ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্টাৰপ্ৰিনিঅ'ৰশ্বিপ)
জে এফ এম চি (JFMC)	যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (জইণ্ট ফৰেষ্ট মেনেজমেণ্ট কমিটী)
এম ডি আৰ (MDR)	মুখ্য জিলা পথসমূহ (মেজৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোডছ)
এম জি এনৰেগা (MGNREGS)	মহাত্মা গান্ধী ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ নিয়োগ নিশ্চিত আঁচনি (মহাত্মা গান্ধী নেচনেল ৰুৰেল এমপ্লয়মেণ্ট গেৰাণ্টি স্কিম)
এম অ'ই এফ চি চি (MoEFCC)	পৰিবেশ, বন আৰু জলবায়ু পৰিৱৰ্তন মন্ত্ৰণালয় (মিনিষ্ট্ৰী অব্ এনভায়ৰণমেণ্ট, ফৰেষ্ট এণ্ড ক্লাইমেট চেঞ্জ)
এন টি এফ পি (NTFP)	কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (নন টিম্বাৰ ফৰেষ্ট প্ৰডিউচ)
অ' বি চি (OBC)	অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী (আদাৰ বেকবাৰ্ড ক্লাছেছ)
অ' ডি আৰ (ODR)	অন্যান্য জিলা পথসমূহ (আদাৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোডছ)
পি চি চি এফ (PCCF)	প্ৰধান মুখ্য বন সংৰক্ষক (প্ৰিন্সিপাল চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
পি এইচ চি (PHC)	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ (প্ৰাইমাৰী হেল্থ চেণ্টাৰ)
পি এম ইউ (PMU)	প্ৰকল্প পৰ্যবেক্ষণ গোট (প্ৰজেক্ট মনিটৰিং ইউনিট)
পি আৰ এ (PRA)	অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰামীণ মূল্যায়ন (পাৰ্টিচিপেট'ৰী ৰুৰেল এপ্ৰাইজেল)
আৰ ই ডি ডি + (REDD+)	ৰিডিউচিং এমিচন ফ্ৰম ডি-ফৰেষ্টেচন এণ্ড ফৰেষ্ট ডিগ্ৰেডেচন প্লাচ
আৰ জি ভি এন (RGVN)	ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি
আৰ অ' (RO)	বনাঞ্চলিক বিষয়া (ৰেঞ্জ অফিচাৰ)
এছ চি (SC)	অনুসূচিত জাতি (ছিডিউল কাষ্ট)
এছ ডি জি (SDG)	স্থিতিশীল উন্নয়ন লক্ষ্য (ছাছটেইনেবল ডেভেলপমেণ্ট গ'ল্ছ)
এছ এল এফ (SLF)	নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকা ৰূপৰেখা (ছাছটেইনেবল লাইভলিহুড ফ্ৰেমৱৰ্ক)
এছ পি পি (Spp)	স্পেছিছ
এছ টি (ST)	অনুসূচিত জনজাতি (ছিডিউল ট্ৰাইব)
এছ ডব্লিউ অ' টি (SWOT)	সক্ষমতা, দুৰ্বলতা, সুবিধা আৰু বিপদ (ষ্ট্ৰেংথ, উইকনেছ, অপচুনিটী এণ্ড থ্ৰেট)
টি ভি (TV)	ট্যাংগা গাঁও (ট্যাংগা ভিলেজ)
টিভি (TV)	দূৰদৰ্শন (টেলিভিছন)
ডব্লিউ এল এছ (WLS)	বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য (ৰাইল্ড লাইফ ছেঞ্চুৰী)
ডব্লিউ পি এ (WPA)	বন্যপ্ৰাণী (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৭২ (ৰাইল্ডলাইফ প্ৰটেকশন) এক্ট- ১৯৭২)
ডব্লিউ পি চি (WPC)	কৰ্ম পৰিকল্পনা চক্ৰ (ৱৰ্কিং প্লেন চাৰ্কোলা)

**উদ্ভিদ, গুল্মজাতীয় উদ্ভিদ, ভেষজ উদ্ভিদ আৰু
অন্যান্য উদ্ভিদৰ স্থানীয় আৰু বৈজ্ঞানিক নামৰ তালিকা**

ক্রমিক নং	দেশীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
১	আৰাল	ভিটেক্স এসপিপি
২	বাদাম	ষ্টাকুলিয়ালাটা
৩	বহেৰা	টার্মিনালিসবেলেৰিকা
৪	ভাতকুৰ	ভিটেক্সহেটেৰোফাইলা
৫	ভোলা	মনস লেক্ৰিগাটা
৬	ভুৰি	বাকাউৰিওসাপিদাৰ
৭	ভুৰি	ট্ৰেউইয়ানুডিফোৰা
৮	বান্দৰ ফেলা	ডিসক্সিলামবাইনেক্টিফেৰাম
৯	বান্দৰ লাঠি	লাসিয়া ফিসতুলা
১০	বন শিমলু	বামবক্সিনসিগনক
১১	বৰুণ	ত্ৰুটায়েৰেয়াৰলিগিওসা
১২	বেল্লা	সাপিয়ামবাকাটাম
১৩	ভদ্রক	ভিটেক্সপুবেসকনস
১৪	কালিগৰা	বামবুসাভালগাৰস
১৬	কৰাইল	ডেনড্ৰাকালামাসট্ৰিকটাস
১৭	খাং	ডেনড্ৰকেলামাসলঙ্গিসপাথাস
১৮	স্পিৰং ভাচ	ভসিয়াসাটিভা
১৯	ছন হেম্প	ত্ৰুলাটাৰিয়াজানসিয়া
২০	আধু প্লাণ্ট	মৰিংডাঙ্গুসটিফলিয়া
২১	মদাৰ প্লাণ্ট	ক্যালোট্ৰিপিস জায়গাটিয়ান
২২	আকাশীলতা	ট্ৰাচেলসপাৰ্মামফাগৰাঙ্গ
২৩	আতলাৰি প্লাণ্ট	পলিগনামবাৰ্বাটাম
২৪	লজ্জাৰতী	মিমোসা পুডিকা
২৫	কমন বীড, ইকৰা	ফাগমিটেকাৰকা
২৬	চালমোগ্ৰা	হায়ডনোকাবপুসকুৰজিল
২৭	হৰতকি	টাৰমিনালাইসেবুলা
২৮	গমাৰি	মেলিনাৰবৰিয়া

২৯	কদম	অ্যানথকফালাসকাদম্বা
৩০	জাম	এনজেনিয়াজান্স
৩১	চাম	আৰটোকৰপুসছাপলাসা
৩২	ঘোঁৰা নিম	মেলিয়াজেডাৰাস
৩৩	ৰেইন ট্ৰী	সামানেআসামান
৩৪	পিং	সাইলোমেট্ৰাপলিয়াড্ৰা
৩৫	মৰৈ	
৩৬	ছাতিম	আলস্টনিয়াসকলাৰিস
৩৭	কঁশ	সাচাম্পসেৰাম
৩৮	খাগৰি	সাক্কম্প্পন্টাৰকাম
৩৯	ৰেমা	দাইসানোলায়েনা ম্যাক্সিমা
৪০	খড়	ইমপেৰেটাৰ্ণডিনাসিয়া

বেলাইপুৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি
হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডল, দক্ষিণ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

সূচীপত্ৰ

অধ্যায়	শিৰোনাম	পৃষ্ঠা নং
অধ্যায় - এক		
১	পৰিচয়	৮
২	এলেকাটোৰ সাধাৰণ বৰ্ণনা	৯
৩	গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা আৰু জে এফ এম চিৰ ৰূপৰেখা	১৩
৪	জীৱিকা সম্পদৰ ৰূপৰেখা আৰু স্পৰ্শকাতৰতা	২০
৫	উপলব্ধ পৰিকল্পনা আৰু কাৰ্যসূচী	২২
অধ্যায় - দুই		
৬	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য, সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু ভাবুকি আৰু দূৰত্ব বিশ্লেষণ	২৭
৭	গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা	৩১
৮	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা	৩৩
৯	বনোন্নয়ন পৰিকল্পনা	৩৭
১০	প্ৰয়োগৰ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট	৫৩
অধ্যায় - তিনি		
	তালিকা, মানচিত্ৰ আৰু পৰিশিষ্ট	৫৯

বেলাইপুৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি
হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডল, দক্ষিণ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

অধ্যায় - ১

১। পৰিচয়

১.১ : প্ৰকল্পৰ বিষয়ে :

অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প (এ পি এফ বি চি)ৰ লক্ষ্য হৈছে 'বহুমুখী আঁচনিৰ জৰিয়তে অসমৰ বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু ব্যৱস্থাপনাৰ দীৰ্ঘম্যাদী আঁচনি কাৰ্যক্ষম কৰা আৰু আঁচনিৰ লক্ষ্যস্থানসমূহত বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সম্প্ৰদায়সমূহক অন্তৰ্ভুক্ত কৰা, যাতে বনজ আৰু অনা-বনজ সম্পদসমূহৰ দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ জীৱন নিৰ্বাহ প্ৰক্ৰিয়াক উদগনি জনাব পাৰি।' এই প্ৰকল্পৰ লক্ষ্যক এনেদৰে উল্লেখ কৰা হৈছে— 'বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সম্প্ৰদায়সমূহৰ সহযোগত বনাঞ্চলৰ পৰিৱেশ ব্যৱস্থা পুনৰ আগৰ অৱস্থালৈ ঘূৰাই নিয়াৰ লগতে সম্প্ৰদায়সমূহৰ জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া উন্নত কৰিব পৰা যায়, যাতে জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ আৰু দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰ নিশ্চিত হয়।' অসম চৰকাৰৰ সহযোগত এই প্ৰকল্পৰ বাবে পুঁজিৰ যোগান দৰিছে এজেণ্টী ফ্ৰান্স ডি ডেভেলপমেণ্ট (এ এফ ডি) অৰ্থাৎ ফ্ৰান্স বিকাশ এজেণ্টীয়ে। উল্লিখিত প্ৰকল্পৰ অধীনত পৰিকল্পনা, ৰূপায়ণ, নিৰীক্ষণ, সমন্বয় আৰু ব্যৱস্থাপনকে ধৰি সকলো কাম কৰিবলৈ অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প ছ'চাইটী (এ পি এফ বি চি ছ'চাইটী) বাধ্য।

১.২ : ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন

বজাৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি মূল্য সংযোজনেৰে জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া প্ৰসাৰৰ বাবে এই প্ৰকল্পত ব্যৱসায়িক প্ৰচাৰ, উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ মূল্য সংযোজন আৰু বজাৰ ব্যৱস্থাৰ দৰে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিবলৈ আগ্ৰহী। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগে লগে বনজ সম্পদৰ ওপৰত বৃদ্ধি পোৱা চাপৰ ফলত এনে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰাটো জৰুৰী হৈ পৰিছে। বৰ্তমানে উপলব্ধ বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সামগ্ৰী আৰু বজাৰ সেৱাসমূহৰ বজাৰৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি মূল্য সংযোজনৰ অনুসন্ধান কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। ইয়াৰ লগতে অবনজ নিৰ্ভৰশীল জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া অনুসন্ধান কৰি সম্প্ৰদায়সমূহৰ সদস্যসকলক দক্ষতা বিকাশ পদক্ষেপৰ জৰিয়তে সফলতা বৃদ্ধি কৰা উচিত।

উক্ত প্ৰকল্পৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা বিকাশৰ আঁচনি ৰূপায়ণৰ বাবে ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰ'প্ৰেনিয়ৰশ্বিপ (আই আই ই) গুৱাহাটী, ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন) আৰু চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'ফাইনেস এণ্ড লাইভলিহুড ডেভেল'পমেণ্টৰে এক মহাজোঁট গঠন কৰা হৈছে। এই মহাজোঁটক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধি (কনছালটিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ' প্লেনিং এনহেলপিং লাইভলিহুড অপচুনিটিজ)ৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট চমুকৈ ক'ম্পেল' হিচাপে নামকৰণ কৰা হৈছে।

এই প্ৰকল্পৰ নিয়ম অনুসৰি ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত 'বিভিন্ন গাঁৱত অভিযান আৰু বন উন্নয়ন, বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল লোকসকলক জীৱিকা সমৰ্থন আৰু লক্ষ্য অনুসৰি দীৰ্ঘম্যাদী বন ব্যৱস্থাপনা' অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। ইয়াত বন উন্নয়ন আৰু জীৱিকা বিকাশ উভয়ে অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে।

১.৩ বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

অসমৰ হাইলাকান্দি জিলাৰ অন্তৰ্গত বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বাবে প্ৰণয়ন কৰা ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ তথ্য তলত উল্লেখ কৰা হ'ল। এই জে এফ এম চি হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডলৰ দক্ষিণ অসম বন চক্ৰৰ অন্তৰ্গত। পৰৱৰ্তী অধ্যায়ত সম্প্ৰদায়ৰ বিশদ বিৱৰণ দিয়া হ'ল।

২। এলেকাৰ সাধাৰণ বিৱৰণ

২.১ সাধাৰণ বিৱৰণ

হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডল দক্ষিণ অসম চক্ৰৰ অন্তৰ্গত। এই বন সংমণ্ডলৰ সীমা হাইলাকান্দি জিলাৰ ভিতৰতেই আবদ্ধ। এই বন সংমণ্ডলৰ মুঠ ভৌগোলিক আয়তন ১৩২৭ বৰ্গকিমিঃ। হাইলাকান্দি জিলাত পথ আৰু ৰে'লৱে নেটৱৰ্ক যথেষ্ট উন্নত। জিলাৰ প্ৰৱেশ পথত আছে পাঁচগ্ৰাম। পাঁচগ্ৰাম হৈয়েই দেশৰ অন্যান্য অংশৰ সৈতে এই জিলাৰ যোগাযোগ। পাঁচগ্ৰাম হৈ পাৰ হৈছে ৫৪ নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ। পাঁচগ্ৰামৰ মাজেদিয়েই বদৰপুৰ জংচন (কৰিমগঞ্জৰ অন্তৰ্গত) আৰু শিলচৰ জংচনৰ (কাছাৰ জিলাৰ অন্তৰ্গত) সৈতে এই জিলাৰ ৰে'ল যোগাযোগ সংযুক্ত হৈছে। ৰে'লপথৰ এটি শাখা পাঁচগ্ৰামৰ পৰা ভৈৰৱীলৈ (মিজোৰাম আন্তঃৰাজ্যিক সীমান্ত) গৈছে, যিটোৱে জিলাখনক দুটা ভাগত বিভক্ত কৰিছে। জিলাৰ পশ্চিম সীমান্ত উত্তৰৰ পৰা দক্ষিণলৈ লুচাই পাহাৰ পৰ্যন্ত বিস্তৃত। গুটগুটি জুৰিৰ পৰা ছাতাচূড়া পৰ্যন্ত বিস্তৃত হৈ আছে পাহাৰৰ ঢাল। এই পাহাৰ শ্ৰেণীৰ উচ্চতা ৬০০ মিটাৰ। ছাতাচূড়াৰ পৰা পাহাৰৰ ঢাল ক্ৰমে উত্তৰ দিশে নিম্ন এলাকালৈ নামি আহিছে আৰু শেষ হৈছে বদৰপুৰৰ নিকটৱৰ্তী এলেকাত। পূব দিশত লুচাই পাহাৰ হাইলাকান্দি, কাছাৰ আৰু মিজোৰাম সীমান্তত আহি মিলিছে। তাৰ পৰা অনুচ্চ টিলা তললৈ ১০০ মিটাৰ এলেকা পৰ্যন্ত সিঁচৰতি হৈ আছে আৰু এইসমূহ টিলাৰ বেছিভাগেই চাহ বাগান এলেকাৰ ভিতৰত পৰিছে। লুচাই পাহাৰৰ পৰা নামি আহিছে ধলেশ্বৰী নদী। বালনাছড়া, পালাইছড়া, কুকিছড়া, ৰূপাছড়াৰ দৰে কিছু ডাঙৰ ডাঙৰ জুৰিও উত্তৰ দিশে প্ৰবাহিত হৈ এই নদীতে আহি মিলিছে। তাৰপিছত ৰূপাছড়াৰ কাষত মানুহৰ দ্বাৰা খন্দা কাটাখাল নামৰ খালৰ দ্বাৰা বিভাজিত হৈছে।

জিলাৰ সমতল এলেকাত যথেষ্ট মৃত নদী আৰু জুৰি আছে। এইসমূহৰ অধিকাংশই বাৰিষা পানীৰে পূৰ্ণ হৈ মূল নদীৰ সৈতে সংযুক্ত হৈ যায়। ইয়াৰ উপৰি এই জিলাত আছে অনেক বিল আৰু ডাঙৰ ডাঙৰ জলাশয়। এইসমূহৰ বেছিভাগেই আছে উত্তৰ দিশে ২৪°৩০' অক্ষাংশত। ইয়াৰ সমান্তৰালভাৱে অৰ্থাৎ দক্ষিণ দিশে ভৌগোলিক এলেকা ক্ৰমশঃ পৰ্বত্য এলেকাত পৰিণত হৈ ছাতাচূড়াৰ ঢালত আহি মিলিছে।

২.২ অৱস্থিতি

সমগ্ৰ সংমণ্ডলটো ৯২°২৫' পূব দ্ৰাঘিমাংশ আৰু ২৪°৫৩' উত্তৰ অক্ষাংশত অৱস্থিত আৰু উচ্চতা ২১ মিটাৰ (৬৮.৮ ফুট)। উত্তৰ আৰু পূব সীমান্তত আছে কাছাৰ জিলা আৰু পশ্চিমে কৰিমগঞ্জ জিলা। দক্ষিণে আছে মিজোৰামৰ সৈতে আন্তঃৰাজ্যিক সীমান্ত। জিলাৰ সদৰ হাইলাকান্দি আৰু তাতেই আছে বন সংমণ্ডল কাৰ্যালয়। হাইলাকান্দিৰ উপৰি অন্যান্য প্ৰধান চহৰসমূহ হ'ল, পাঁচগ্ৰাম, লালাবজাৰ, কাটলিছড়া, কুকিছড়া আৰু ঘাৰমুৰা বজাৰ। পাঁচগ্ৰাম হ'ল ঔদ্যোগিক চহৰ, য'ত আছে কাছাৰ কাগজ কল (ভাৰত চৰকাৰৰ অধীনস্থ হিন্দুস্তান পেপাৰ কৰ্প'ৰেচন লিমিটেডৰ এটি গোট)।

(পৰিশিষ্ট-১ অৱস্থান মানচিত্ৰ, পৰিশিষ্ট-২ জে এফ এম চিৰ প্ৰৱেশ পথ)

২.৩ মাটি

জিলাৰ মধ্যাঞ্চল সমভূমি হ'লেও পূব আৰু পশ্চিম প্ৰান্তে বহু অনুচ্চ টিলা সিঁচৰতি হৈ আছে আৰু দক্ষিণ সীমান্তত আছে উচ্চ পাহাৰ শ্ৰেণী। সমগ্ৰ বৰাক উপত্যকাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত লক্ষ্য কৰিলে দেখা যায় যে হাইলাকান্দি জিলাত উত্তৰৰ পৰা দক্ষিণলৈ কেইবাটাও ভূতাত্ত্বিক গাঁথনি দেখিবলৈ পোৱা যায়। ইয়াৰ কাৰণ হ'ল সুৰমা উপত্যকাৰ অংশটো উত্তৰ-দক্ষিণে টোৰ দৰে একা-বেঁকাভাৱে সংকুচিত। ইয়াৰ ফলতেই ইয়াত উপত্যকাৰ সমতল আৰু পাহাৰ শ্ৰেণীৰ অৱস্থান দেখা যায়। উপত্যকাটোৰ সকলোতকৈ প্ৰাচীন শিলাস্তৰ হৈছে বড়াইল

পাহাৰৰ বালিশিল। সুৰমা উপত্যকাৰ নিম্নভাগ ঘন সংবদ্ধ পাহাৰ। এই পাহাসমূহ ঘন জংঘলেৰে আবৃত আৰু চাহখেতিৰ অনুপযোগী। ভূপৃষ্ঠৰ স্তৰসমূহ কোমল বালিশিল আৰু নৰম শ্লেটজাতীয় শিলেৰে গঠিত। সুৰমা শ্ৰেণীৰ উজনি অংশৰ ভূস্তৰ নৰম বালিমিশ্ৰিত শ্লেটজাতীয় শিল আৰু মিশ্ৰিত বালিশিলেৰে গঠিত। এই ভূস্তৰত টিলা শ্ৰেণীৰ লগেলগে গঢ়ি উঠিছে জলাহভূমি এলেকা। পাহাৰ শ্ৰেণীত টিপম শ্ৰেণীৰ শিলাও দেখা যায়। এই ভূস্তৰৰ শিলা অপেক্ষাকৃতভাৱে কঠিন। সুৰমা পাহাৰ শ্ৰেণীৰ ওপৰ অংশত অথবা টিপম স্তৰৰ ভূভাগতেই অধিকাংশ চাহ বাগান আছে। উপত্যকাটোৰ ভূতাত্ত্বিক গঠন লক্ষ্য কৰিলে দেখা যায়, ভূমিক্ষয় ৰোধ কৰিবলৈ হ'লে ইয়াত মাটি আৰু পানী সংৰক্ষণৰ বাবে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা খুবোই জৰুৰী। এলেকাৰ শমুক গতিৰ ভূতাত্ত্বিক ভূমিক্ষয় প্ৰক্ৰিয়াক মানুহে ত্বৰান্বিত কৰি তুলিছে। পি ইভালৈ অঞ্চলটোৰ ভূতাত্ত্বিক বিষয়টোৰ ওপৰত এই শতিকাৰ আৰম্ভণিতে বিশদভাৱে অধ্যয়ন কৰিছে। তেওঁ কয় যে এই এলেকাসমূহৰ ভূমিক্ষয় প্ৰক্ৰিয়া ভূতাত্ত্বিকভাৱে এতিয়াও ক্ৰিয়াশীল আৰু পৰিস্থিতি উদ্বেগজনক।

২.৪ জলবায়ু

এই বিভাগৰ জলবায়ু উপগ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় মৌচুমী নিৰ্ভৰ। বাৰ্ষিক বৃষ্টিপাতৰ পৰিমাণ ২৫০০ মিঃমিঃৰ পৰা ৩৩০০০ মিঃমিঃ পৰ্যন্ত। এলেকাৰ বাৰ্ষিক গড় বৃষ্টিপাতৰ পৰিমাণ ৩০০০ মিঃমিঃ আৰু এপ্ৰিল/মে'ৰ পৰা ছেপ্টেম্বৰ/অক্টোবৰৰ ভিতৰতেই ৮০-৮৫% বৃষ্টিপাত হয়। ডিচেম্বৰ আৰু জানুৱাৰী মাহ সাধাৰণতে সবাতোকৈ শুষ্ক। গ্ৰীষ্মকালত সৰ্বাধিক গড় তাপমাত্ৰা ৩৫° চেলচিয়াছ আৰু সৰ্বনিম্ন গড় তাপমাত্ৰা ২৬° চেলচিয়াছ। শীতকালত সৰ্বাধিক গড় তাপমাত্ৰা ২৫° চেলচিয়াছ আৰু সৰ্বনিম্ন গড় তাপমাত্ৰা ১১° চেলচিয়াছ। বৰ্ষাকালত এই জিলা বানত প্লাৱিত হয়।

২.৫ পানী

লঙ্গাইৰ বহুসংখ্যক জুৰি আৰু চিংলা উপনৈসমূহৰ উপৰি বৰাকৰ উত্তৰৰ বহু জুৰি হ'ল খোৱাপানীৰ উৎস। গাঁওবাসীয়ে নিজৰা, কুঁৱা আৰু দমকলৰ পৰাই খোৱাপানী সংগ্ৰহ কৰে। ভূগৰ্ভৰ জলস্তৰ সাধাৰণতে ওপৰতেই আৰু সমতল এলেকাত ২-৩ মিটাৰ খনন কৰিলেই পানী পোৱা যায়। শীতকালি ভূগৰ্ভৰ জলস্তৰ ৬-১০ মিটাৰ তললৈ নামি যায়। পাহাৰৰ ঢাল এলেকাত বন ধ্বংসৰ ফলত পানীৰ সৈতে প্ৰচুৰ পৰিমাণৰ বালিমাটি, বালি আৰু অন্যান্য পদাৰ্থ নামি আহে। শীতকালি বেছিভাগ জুৰিয়ে শুকাই যায়।

২.৬ পৰিৱেশতন্ত্ৰ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য

এই বন সংমণ্ডলৰ প্ৰধান বনজ সম্পদসমূহ হ'ল, কাঠ, বাঁহ, বেত, শিল, বালিৰে সমৃদ্ধ এই বনাঞ্চলৰ মূল্যবান গছসমূহ হ'ল, চেগুণ, সুন্দি, গমাৰি ইত্যাদি। এই বন সংমণ্ডলৰ পৰা বিপুল পৰিমাণৰ বাঁহ সংগ্ৰহ কৰি পাৰ্শ্বৱৰ্তী জিলাৰ কাগজকললৈ যোগান ধৰা হয়। ইয়াত বনাঞ্চলৰ স্থানীয় বৈশিষ্ট্যৰ বিভিন্নতা চকুত পৰে। বন সংমণ্ডলৰ পাহাৰ এলেকাৰ বনাঞ্চলসমূহত পোৱা যায় গমাৰি, চাম, গুৰ্জন, মৰিচাসুন্দি, তিল সুন্দি, হেৰোহিতা, পমা, গাণ্ডাই, কুটা, কৰৈ ইত্যাদি। নামনিৰ পাহাৰৰ বনসমূহত তুলা, কদম, জাম, আৱাল, কুটা, নাহৰ, চালতে, বনক, হৰতকি, পিং ইত্যাদি প্ৰচুৰ পৰিমাণে পোৱা যায়। এই পৰিৱেশতাত্ত্বিক অঞ্চলৰ য'তে পাৰ্বত্য বনভূমি আহি সমতল বনভূমিত মিলিছে, সেই এলেকাত জলাহভূমিৰ বনভূমিও আছে। এই বনভূমিত তৰা, ইকৰা, নল, খাগৰি আদিৰ লগতে আছে জাৰুল, পাৰলি ইত্যাদি প্ৰজাতিৰ উদ্ভিদো। এই বনাঞ্চলত প্ৰায় ৯ প্ৰজাতিৰ বাঁহ আছে। কোনো কোনো এলেকা/পৰিত্যক্ত ৰুমখেতিৰ এলেকা সম্পূৰ্ণভাৱে বাঁহৰ জোপোহালৈ পৰিণত হৈছে। ইয়াত প্ৰধান প্ৰধান প্ৰজাতিৰ বেত পোৱা যায়। এইসমূহ হ'ল, গোপ্লা, মোনা, জাল্লিয়াদ আৰু সুন্দি। বেতৰ এলেকা অত্যন্ত নগণ্য আৰু এইসমূহ অত্যন্ত দূৰৱৰ্তী এলেকাত থকাৰ বাবে বাণিজ্যিক উদ্দেশ্যত বেত ব্যৱহাৰৰ

সুবিধা নাই। অতীতত বেত ব্যৱস্থাপনাৰ বিষয়ে বিশদভাৱে কিছু পৰামৰ্শ দিয়া হ'লেও বেত সংগ্ৰহ আৰু ব্যৱসায় প্ৰধানতঃ বেআইনী আৰু নিয়ন্ত্ৰণহীনতালৈ গুচি গৈছে। যদি বেত সংৰক্ষণৰ বাবে কোনো ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা নহয় তেতিয়াহ'লে এই বনাঞ্চলসমূহত বেত সম্পূৰ্ণভাৱে বিলুপ্ত হৈ যাব।

উদ্ভিদ বৈচিত্ৰ্যৰ লগে লগে এই বন সংমণ্ডল বহু প্ৰজাতিৰ বন্যপ্ৰাণীৰো নিবাস। এই প্ৰাণীসমূহৰ ভিতৰত আছে ফল বাদুলী, বাঘ, হাতী, ছান বিয়াৰ প্ৰজাতিৰ ভালুক, জিয়ান্ট স্কোৱাইৰেল, হগ ডিয়াৰ (হৰিণা), শিয়াল, বনগাহৰি, নদী কাছ আৰু অন্যান্য প্ৰজাতিৰ কাছ, ভাৰতীয় প্ৰজাতিৰ অজগৰ, বেম্ব' ভাইপাৰ (গোম সাপ), ফেঁটীসাপ ইত্যাদি। হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডলৰ অধীনত আছে ২খন সংৰক্ষিত বনাঞ্চল। এইকেইখন হ'ল, ইনাৰ লাইন সংৰক্ষিত বনাঞ্চল আৰু কাটাখাল সংৰক্ষিত বনাঞ্চল। এই বনাঞ্চলৰ মুঠ আয়তন ৭৪১,১৫১ বৰ্গকিমিঃ।

তালিকা- ১ : হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডলৰ অধীনস্থ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ তালিকা

সংমণ্ডলৰ নাম	সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ নাম	মুঠ নথিভুক্ত এলেকা (হেক্টৰ)
হাইলাকান্দি	ইনাৰলাইন	৩৯৮৪৯.৪৫
	কাটাখাল	১৩৯৮৬.২৯
	মুঠ	৫৩৮৩৫.৭৪

২.৭ বনাঞ্চলৰ প্ৰকাৰ : এই সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত নিম্নোক্ত দুই ধৰণৰ বনভূমি আছে :

- ১। কাছাৰ গ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় চিৰহৰিৎ বনাঞ্চল
- ২। কাছাৰ গ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় অৰ্ধ-চিৰহৰিৎ বনাঞ্চল

সংমণ্ডলৰ উত্তৰ আৰু পূব দিশৰ অংশত আছে কাছাৰ গ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় চিৰহৰিৎ বনাঞ্চল। ইয়াৰ ঢাল এলেকা থিয় আৰু কৃষিৰ অনুপযোগী। তাৰ উপৰি এই এলেকা শিলাময় আৰু ছায়াময় উপত্যকা। এই বনাঞ্চলৰ বেছিভাগ এলেকা গঢ়ি উঠিছে পাহাৰৰ ঢালৰ নিম্নভাগত। এই বনভূমি দুটা পৃথক বৈশিষ্ট্য যথাক্ৰমে ডিপেটৰোকোৰ্পাষ্টাৰ্বিনেটাস আৰু পালাকুইউস্পেলিয়ানথাম বৰ্গৰ উদ্ভিদ প্ৰজাতিসমূহৰ দ্বাৰা গঠিত। কিন্তু ব্যাপক বুমখেতিৰ কাৰণে এই বনাঞ্চল দ্ৰুতভাৱে বাঁহৰ জোপোহা বা ক্ষণস্থায়ী উদ্ভিদৰ বনভূমিত পৰিণত হৈছে আৰু এক ক্ষুদ্ৰ এলেকাত সীমাবদ্ধ হৈ পৰিছে।

২.৮ জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত নামি অহা বিপদ

* ব্যাপক হাৰত কাঠখৰি আৰু নিম্ন উৎপাদিত বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহৰ লগে লগে বনাঞ্চলত পশুচাৰণৰ ফলত বনাঞ্চলৰ ওপৰত মানুহৰ চাপ বৰ্তমান বাঢ়ি গৈছে। ইয়াৰ ফলত বহু প্ৰজাতিৰ বসতিস্থানৰ পৰিৱৰ্তন ঘটিছে। অকৰ্তৃত্বশীলভাৱে মানুহৰ দ্বাৰা দ্ৰুত হাৰত বন ধ্বংস আৰু বসতি স্থাপনৰ বিষয়টো বন বিভাগে লক্ষ্য কৰিছে। উচ্চ এলেকাসমূহত বুমখেতি, সমভূমিত কৃষিকাৰ্য, পাণ বুম আৰু বেআইনীভাৱে গছকটাও বন বিভাগৰ জপ্তিগোচৰ হৈছে। ইয়াৰ ফলত বনাঞ্চলত বন প্ৰজাতিৰ সংখ্যাগত সমৃদ্ধি, বনভূমিৰ বিন্যাস আৰু উৎপাদনশীলতাৰ ক্ষেত্ৰত ব্যাপক স্থায়ী আৰু অস্থায়ী পৰিৱৰ্তন ঘটিছে।

* অকৰ্তৃত্বশীলভাৱে দখল আৰু 'আধিয়াৰ' ব্যৱস্থাৰ বিৰুদ্ধে উপযুক্ত নিৰাময়মূলক ব্যৱস্থা গ্ৰহণ নকৰাত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল ধীৰে ধীৰে মানুহেৰে পৰিপূৰ্ণ হোৱাৰ প্ৰক্ৰিয়া আৰম্ভ হৈছে। লক্ষণীয় বিষয় হ'ল যে স্বীকৃত গাঁওবাসীয়ে নিজেই বেদখলৰ কেন্দ্ৰত পৰিণত হৈছে। সময় যিমানৈ আগবাঢ়িছে, এই পৰিয়ালসমূহৰ আকাৰো সিমানৈ বাঢ়ি গৈছে। পূৰ্বতে এইসকল লোকে অতিৰিক্ত মাটিৰ বাবে অনুমতি লৈছিল আৰু বন বিভাগে বিভিন্ন আনুষ্ঠানিকতা সম্পূৰ্ণ কৰি যথাসময়ত অতিৰিক্ত মাটি ব্যৱহাৰ কৰাৰ আবেদন মঞ্জুৰ কৰিছিল। বনাঞ্চল (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৮০ বলৱৎ হোৱাৰ পৰা এই নিয়ম ব্যাহত হয়। তেতিয়াৰ পৰাই গাঁওবাসীয়ে এটাৰ পিছত আন এটা টিলা দখল কৰি গৈছে আৰু অধিকভাৱে কৃষিভূমি বেদখল কৰি গৈছে।

* **ৰিয়াং শৰণাৰ্থীৰ সমস্যা :** হাইলাকান্দিৰ দক্ষিণে মিজোৰাম ৰাজ্য। এই ৰাজ্যৰ জনসাধাৰণ প্ৰধানতঃ খ্ৰীষ্টান। এক শতাব্দী আগে এই ৰাজ্যৰ অধিবাসীসকলৰ গৰিষ্ঠ অংশই খ্ৰীষ্টান ধৰ্মত দীক্ষিত হয়। এই ধৰ্মান্তৰকৰণৰ ফলত এই অঞ্চলত এক নতুন সামাজিক সংঘাত মূৰ দাঙি উঠে। অৰ্থাৎ বিভিন্ন সামাজিক গোষ্ঠীসমূহৰ মাজত, বিশেষকৈ খ্ৰীষ্টান উপজাতি আৰু অ-খ্ৰীষ্টান হিন্দু উপজাতিসমূহৰ মাজত সামাজিক উত্তেজনা দেখা দিয়ে। অতীতত পি এন ভট্টাচাৰ্যই এই পৰিকল্পনাত এই বনৰ সংঘাতৰ কথা উল্লেখ কৰিছিল। ৰিয়াং আৰু মিজো সম্প্ৰদায়ে পূৰ্বেও সৰু-ডাঙৰ সংঘাতত লিপ্ত হৈছিল।

* ১৯৯৭ চনৰ ডিচেম্বৰৰ সংঘৰ্ষৰ সময়ত প্ৰায় ৬৬টা (প্ৰত্যক্ষদৰ্শীৰ মতে এই সংখ্যা দুশ) ৰিয়াং শৰণাৰ্থী পৰিয়াল ইনাৰ লাইন সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ মুকাম আৰু ভৈৰৱী ব্লকত আহি আশ্ৰয় লয়। এইখিনিতে উল্লেখ কৰা প্ৰয়োজন যে এই সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত আগৰে পৰাই যথেষ্টসংখ্যক গৃহহীন লোকে আশ্ৰয় লৈছিল। মিজোৰাম সীমান্তৰ সিপাৰৰ পৰা যদি নিৰন্তৰ অনুপ্ৰবেশ বন্ধ কৰাৰ বাবে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা নহয় তেতিয়াহ'লে নিকট ভৱিষ্যতে সমগ্ৰ মুকাম আৰু ভৈৰৱী ব্লক বেদখলকাৰীসকলৰ দখললৈ চল যাব। এই অঞ্চলত বন বিভাগে নিজৰ উপস্থিতি প্ৰকাশত ব্যৰ্থ হৈছে। যথাসম্ভৱ সোনকালে শৰণাৰ্থীসকলক তেওঁলোকৰ আগৰ ঠাইলৈ ঘূৰাই পঠাব লাগিব (ডঃ ডব্লিউ পি ১৯৯৯-২০১০)। দ্ৰুতহাৰত নিশ্চিহ্ন হোৱাৰ পথত উদ্ভিদ আৰু বন্যপ্ৰাণীৰ বহু প্ৰজাতি। এইসমূহক ৰক্ষা কৰাৰ বাবে যথোপযুক্ত সংৰক্ষণ আৰু ব্যৱস্থাপনাৰ ৰণকৌশল গ্ৰহণ কৰা জৰুৰী। সাম্প্ৰতিক দিনসমূহত গ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় বনাঞ্চলসমূহ প্ৰাকৃতিক তথা মানুহৰ তৰফৰ পৰা অহা গুৰুতৰ ভাবুকিৰ সন্মুখীন হৈছে। ইয়াৰ পৰিণামস্বৰূপে যথেষ্টসংখ্যক প্ৰজাতি বিলুপ্ত হোৱাৰ বিপদে দেখা দিছে। ফলত বৃক্ষ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ বিষয়টোক অগ্ৰাধিকাৰ দিয়া অনিবাৰ্য হৈ পৰিছে।

৩। গাঁৱৰ আৰ্থসামাজিক ৰূপৰেখা আৰু জে এফ এম চিৰ পৰিচয়

৩.১ মূল তথ্য

বেলাইপুৰ জে এফ এম চি মাটিজুৰি আঞ্চলিকৰ অধীনত আছে। ই এক বনগাঁও আৰু হাইলাকান্দি জিলাত অৱস্থিত। জে এফ এম চিটো ২০০৫ চনৰ জুন মাহত হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডলত পঞ্জীয়ন কৰা হয় (পৰিশিষ্ট-৩ত প্ৰদান কৰা পঞ্জীয়ন-পত্ৰ অনুযায়ী)। এই বনগাঁও ইনাৰ লাইন সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত অৱস্থিত।

তালিকা- ক : জে এফ এম চিৰ মূল তথ্য

ক্রমিক নং	বিষয়	মূল তথ্য
১	জে এফ এম চিৰ নাম	বেলাইপুৰ
২	বনগাঁৱৰ নাম	বেলাইপুৰ
৩	গাঁও পঞ্চায়ত/ভি চি ডি চি	ধলছড়া-বেলাইপুৰ
৪	ৰাজহ চক্ৰ	লালা
৫	জিলা	হাইলাকান্দি
৬	বন সংমণ্ডল	হাইলাকান্দি
৭	বন আঞ্চলিক	মাটিজুৰি
৮	বন লাট	বেলাইপুৰ
৯	গঠনৰ বছৰ	২০০৫
১০	পঞ্জীয়ন নম্বৰ	SAC/HKD/04/06-06-05
১১	জে এফ এম চিৰ চাৰিসীমা	তলত দিয়া ধৰণৰ উত্তৰ : লালপানী দক্ষিণ : আৰালি পশ্চিম : প্ৰতাপপুৰ পূব : ভেৰাইণ্টি

উৎস : জে এফ এম চিৰ তথ্য আৰু ২০১৬ চনৰ জুন মাহত অনুষ্ঠিত পি আৰ এ অনুশীলনত আলোচনা

৩.২ কাৰ্যকৰী সমিতি আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ

নিম্নোক্ত তালিকাত জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সমিতি আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ দিয়া হ'ল।

(পৰিশিষ্ট-৪ তালিকা, পৰিশিষ্ট-৫ দলীয় আলোকচিত্ৰ)

তালিকা - খ : কাৰ্যকৰী সমিতি আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ

নাম	বয়স	ঠিকনা	শিক্ষাগত অৰ্হতা	পদবী
শ্ৰীমতী ক্ষীতিশ দাস	৫৭	প্ৰযত্নে- ইন্দ্ৰমণি দাস, গাঁও : বেলাইপুৰ, পোঃ অঃ প্ৰতাপপুৰ, জিলা : হাইলাকান্দি	অষ্টম শ্ৰেণী	সভাপতি
শ্ৰী খুল্লাকপা সিংহ	৫৮	প্ৰযত্নে- বাই কমলাকান্ত	স্নাতক	এফ আৰ-১ সদস্য সচিব
শ্ৰী তৰণী পাল	৫৭	প্ৰযত্নে- তৰংগ পাল, গাঁও : বেলাইপুৰ, পোঃ অঃ প্ৰতাপপুৰ, জিলা : হাইলাকান্দি	সপ্তম শ্ৰেণী	সদস্য
শ্ৰী ধীৰেন কালিন্দী	৫৯	প্ৰযত্নে- তৰণী কালিন্দী, গাঁও : বেলাইপুৰ, পোঃ অঃ প্ৰতাপপুৰ, জিলা : হাইলাকান্দি	চতুৰ্থ শ্ৰেণী	সদস্য
শ্ৰীমতী নিয়তি দাস	৩৭	স্বামী- সন্তোষ দাস, গাঁও : বেলাইপুৰ, পোঃ অঃ প্ৰতাপপুৰ, জিলা : হাইলাকান্দি	নৱম শ্ৰেণী	সদস্য
শ্ৰী কুলেশ দাস		প্ৰযত্নে- কুমুদ দাস, গাঁও : বেলাইপুৰ, পোঃ অঃ প্ৰতাপপুৰ, জিলা : হাইলাকান্দি	পঞ্চম শ্ৰেণী	সদস্য
শ্ৰী চঞ্চল দাস	৩৬	প্ৰযত্নে- ইন্দ্ৰমণি দাস, গাঁও : বেলাইপুৰ, পোঃ অঃ প্ৰতাপপুৰ, জিলা : হাইলাকান্দি	ষষ্ঠ শ্ৰেণী	সদস্য
শ্ৰী কাঞ্চন দাস	৩৭	প্ৰযত্নে- প্ৰয়াত কৃষ্ণমোহন দাস, গাঁও : বেলাইপুৰ, পোঃ অঃ প্ৰতাপপুৰ, জিলা : হাইলাকান্দি	সপ্তম শ্ৰেণী	সদস্য
মিলন্তি দাস	৪৫	স্বামী- কৰুণ দাস, গাঁও : বেলাইপুৰ, পোঃ অঃ প্ৰতাপপুৰ, জিলা : হাইলাকান্দি	সপ্তম শ্ৰেণী	সদস্য
লক্ষী দাস	২৮	স্বামী- সঞ্জয় দাস, গাঁও : বেলাইপুৰ, পোঃ অঃ প্ৰতাপপুৰ, জিলা : হাইলাকান্দি	ষষ্ঠ শ্ৰেণী	সদস্য

উৎস : জে এফ এম চিৰ তথ্য

৩.৩ পৰিয়াল আৰু জনসংখ্যাৰ বিন্যাস

এই গাঁৱত আছে ২০২টা পৰিয়াল। ইয়াৰ ভিতৰত ১৬৩টা পৰিয়াল দাৰিদ্ৰ্য সীমা ৰেখাৰ তলৰ (বি পি এল)।

তালিকা- গ : জে এফ এম চিৰ জনবিন্যাস

জনবিন্যাস

জাতি/সম্প্ৰদায়	পৰিয়াল	পুৰুষ	মহিলা	মুঠ
সাধাৰণ	৮	১৬	১২	২৮
অ' বি চি	৪০	১১৪	৮৬	২০০
অনুসূচিত জাতি	৬৪	১৬৭	১৪৭	৩১৪
অনুসূচিত জনজাতি	৯০	২১০	২০৩	৪১৩
অন্যান্য				
মুঠ	২০২	৫০৭	৪৪৮	৯৫৫

মুঠ জনসংখ্যা ৯৫৫, ইয়াৰ ভিতৰত ৫০৭জন পুৰুষ আৰু বাকী সদস্যসকল মহিলা। জনসংখ্যাৰ ভিতৰত ৩১৪জন অনুসূচিত জাতিৰ, ৪১৩জন অনুসূচিত জনজাতিৰ, ২০০জন অ' বি চি আৰু ২৮জন সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ লোক।

এই তথ্যৰ পৰা দেখা যায় :

(১) প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ গড় সদস্য সংখ্যা ৫

(২) লিঙ্গানুপাত হ'ল, প্ৰতি ১০০০জন পুৰুষৰ বিপৰীতে মহিলা ৮৮৩জন।

তালিকা- ঘ : বয়স বিন্যাস

বয়স শ্ৰেণী	< ৫ বছৰ	৫-১৮ বছৰ	১৮-৪৫ বছৰ	৪৫-৬০ বছৰ	> ৬০ বছৰ
পুৰুষ	৪৫	৬৫	২২৫	১৩০	৪২
মহিলা	৪০	৬২	১৭৫	১২০	৫১
মুঠ	৮৫	১২৭	৪০০	২৫০	৯৩

৩.৪ শিক্ষা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন

তলৰ তালিকা-৩ত জে এফ এম চিৰ শিক্ষাগত অৰ্হতাৰ বিৱৰণ দিয়া হ'ল :

তালিকা - ৩ : শিক্ষাগত অৰ্হতাৰ বিৱৰণ

বয়স শ্ৰেণী	কেজি/ নাৰ্ছৰী	চতুৰ্থ শ্ৰেণী পর্যন্ত	পঞ্চমৰ পৰা সপ্তম	অষ্টমৰ পৰা নৱম	দশমৰ পৰা দ্বাদশ	স্নাতক	স্নাতকোত্তৰ	নিৰক্ষৰ
< ২৫ বছৰ	১০৫	১৬২	১৭১	৫৪	২৩	১	০	৫৯
> ২৫ বছৰ	৭২	১০৭	৯৭	২৬	৭	১	০	৭০
মুঠ	১৭৭	২৬৯	২৬৮	৮০	৩০	২	০	১২৯

জনসংখ্যাৰ ৮৬ শতাংশৰো বেছি লোক শিক্ষিত। অৱশ্যে অধিকাংশৰে শিক্ষাৰ মান স্কুল পৰ্যায়ৰ।

আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক দুই ধৰণেই জীৱিকাৰ দক্ষতা আহৰণ কৰা হৈছে। জে এফ এম চি এলেকাত অনানুষ্ঠানিক দক্ষতাৰ অৰ্থ হ'ল পৰম্পৰাগত উপায়সমূহ। নিম্নোক্ত ক্ষেত্ৰসমূহত এইসকল লোকে পৰম্পৰাগত দক্ষতা আহৰণ কৰিছে :

- ক) কৃষি
- খ) বয়ন শিল্প
- গ) বাঁহ-বেতৰ কাম
- ঘ) কাঠমিস্ত্ৰী

৩.৫ ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ

সম্প্ৰদায়টো প্ৰধানতঃ কৃষি আৰু পশুধন পালনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।

গাঁৱৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ তলত দিয়া ধৰণৰ :

কৃষিভূমি : ১১৮ হেক্টৰ

বৃক্ষাচ্ছাদিত ভূমি : ১৭২ হেক্টৰ

বসতি এলেকা : ২৮ হেক্টৰ

জলাশয় : ৫ হেক্টৰ

পতিত ভূমি : ৭৫ হেক্টৰ

৩.৬ ভূমি মালিকানাৰ ধৰণ

ভূমি মালিকানাৰ ধৰণৰ তথ্য তলত দিয়া ধৰণৰ :

■ ৪৫ হ'ল উপান্ত কৃষক (২ হেক্টৰৰ কম)

■ ৩৮৩ হ'ল ক্ষুদ্ৰ কৃষক (২-১০ হেক্টৰ) আৰু

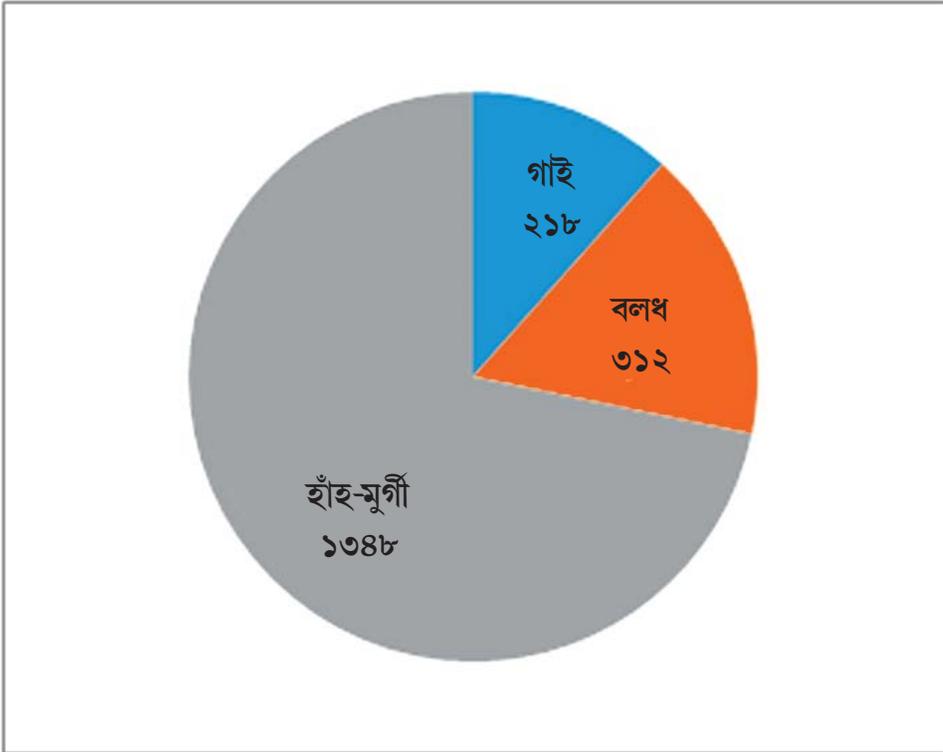
■ ১৫ হ'ল ধনী কৃষক (১০ হেক্টৰ)

৩.৭ পশুধন

গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা পালিত মুঠ পশুধনৰ পৰিমাণ হ'ল ১৮৭৮। প্ৰধান পশুধনসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ :

তালিকা - চ : পশুধনৰ বিস্তৃত তথ্য

পশুধনৰ সংখ্যা		
ক্রমিক নং	পশু	সংখ্যা
১	গাই	২১৮
২	বলধ	৩১২
৩	হাঁহ-মুৰ্গী	৭৩৪৮

৩.৮ গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগ ব্যৱস্থা

যিকোনো সমাজতেই পৰ্যাপ্ত মৌলিক আন্তঃগাঁথনিৰে নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকাৰ উপায়সমূহ বিকাশত সহায় কৰে। গাঁওখনৰ আন্তঃগাঁথনিৰ বৰ্তমান অৱস্থা তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল।

বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি

ক্রমিক নং	আন্তঃগাঁথনি	অৱস্থিতি (গাঁৱৰ বাহিৰত বা ভিতৰত)	সংখ্যা (যদি প্ৰযোজ্য)	যদি বাহিৰত-গাঁৱৰ পৰা আনুমানিক দূৰত্ব (মিঃ/ কিলোমিটাৰ)	ব্যৱহাৰৰ বৰ্তমান অৱস্থা
১	প্ৰধান পথ	ভিতৰত			
২	বাছ আস্থান	বাহিৰত		১৮ কিঃ মিঃ	দুৰাৰবন্দ
৩	প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	ভিতৰত	২		
৪	মধ্য ইং বিদ্যালয়	ভিতৰত	১		
৫	উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়	ভিতৰত	১		
৬	উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়	বাহিৰত		৩৩ কিঃ মিঃ	লালা
৭	মহাবিদ্যালয়	বাহিৰত		৩৩ কিঃ মিঃ	লালা
৮	বিদ্যুৎ	ভিতৰত		-	শোচনীয়
৯	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ	ভিতৰত	১		
১০	ৰন্ধন গেছ	ভিতৰত			
১১	যান-বাহন	ভিতৰত			টেম্পো, ট্ৰাইজাৰ
১২	ডাকঘৰ	বাহিৰত		২ কিঃমিঃ	
১৩	বেংক	বাহিৰত		২৫ কিঃমিঃ	
১৪	খোৱাপানীৰ ব্যৱস্থা	কুঁৱা	৮		
১৫	অগ্নিৰাডী কেন্দ্ৰ	ভিতৰত	৩		
১৬	গাঁও পঞ্চায়ত কাৰ্যালয়	বাহিৰত			ধলছড়া, বেলাইপুৰ
১৭	ৰাজহ চক্ৰ কাৰ্যালয়	বাহিৰত		৩৫ কিঃ মিঃ	লালা
১৮	আৰক্ষী থানা	ভিতৰত	১		আৰক্ষী চকী
১৯	বন লাট কাৰ্যালয়	ভিতৰত	১		
২০	বন আঞ্চলিক কাৰ্যালয়	বাহিৰত		৩৭ কিঃমিঃ	মাটিজুৰি
২১	জিলা সদৰ	বাহিৰত		৪১ কিঃমিঃ	হাইলাকান্দি
২২	বিদ্যুৎ সংযোগ থকা ঘৰ	ভিতৰত	১২০		
২৩	মন্দিৰ	ভিতৰত	৬		
২৪	গীৰ্জা				
২৫	নামঘৰ				
২৬	মছজিদ				

উপৰোক্ত তালিকাৰ পৰা গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনিক অৱস্থা সম্পৰ্কে তলৰ তথ্যসমূহ পোৱা গৈছে :

বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি : গাঁওবাসী পকীপথ, পানী যোগান আৰু মোবাইল নেটৱৰ্ক আদিৰ দৰে জৰুৰী বাস্তৱিক আন্তঃগাঁথনিৰ পৰা বঞ্চিত।

শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য সুবিধা : ইয়াত শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য সেৱা সুবিধা অত্যন্ত সীমিত। গাঁৱত মাত্ৰ এটা স্বাস্থ্যকেন্দ্ৰ আছে। দুখন প্ৰাথমিক বিদ্যালয় থাকিলেও সেইসমূহত স্থায়ী শিক্ষক নাই।

চৰকাৰী কাৰ্যালয় : চৰকাৰী কাৰ্যালয়সমূহ (গাঁও পঞ্চায়ত কাৰ্যালয়, ৰাজহ চক্ৰ কাৰ্যালয়) যথেষ্ট দূৰৈত অৱস্থিত, যাৰফলত গাঁও বা ওচৰ-পাজৰৰ এলেকাৰ পৰা সময়মতে যানবাহনৰ অভাৱত গাঁওবাসীয়ে সময়মতে কাৰ্যালয়সমূহত উপস্থিত হোৱাত অসুবিধা হয়।

বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান : বেংক আৰু ডাকঘৰৰদৰে বিত্তীয় লেনদেনৰ প্ৰতিষ্ঠানসমূহো বাসস্থানৰ পৰা যথেষ্ট দূৰৈত অৱস্থিত হোৱাৰ ফলত গাঁওবাসী যথেষ্ট অসুবিধাৰ সন্মুখীন হৈছে। ইয়াৰ ফলত অনেক গাঁওবাসীয়েই বেংক নাইবা ডাকঘৰত একাউন্ট নাই।

৩.৯ কৃষি/শস্য

অধিকাংশ পৰিয়ালেই ধান উৎপাদনৰ লগত জড়িত।

খাৰিফ শস্য : ধান

অধিকাংশ শস্যই বৰ্ষা নিৰ্ভৰ।

বেছিভাগ পৰিয়ালৰে জীৱিকা হৈছে ধান উৎপাদন।

এই শস্য উৎপাদনৰ পৰিমাণ আৰু উৎপাদন হাৰ তলত দিয়া ধৰণৰ :

(ক) ধান : উৎপাদন : ৪৭২০ কুইণ্টল। অনুপাত : ৪০ কুইণ্টল/হেক্টৰ

৩.১০ পশুখাদ্য

ওচৰৰ বনাঞ্চলৰ ওপৰত গাঁওবাসী নিৰ্ভৰশীল। গাঁৱৰ পশুখাদ্যৰ প্ৰধান উৎসসমূহ হ'ল :

(ক) বনাঞ্চল

(খ) কাষৰীয়া এলেকা

৩.১১ বজাৰ

এলেকাটোৰ বাসিন্দাসকলে এই বজাৰসমূহ প্ৰধানতঃ ব্যৱহাৰ কৰে :

(ক) গেলামাল : বেলাইপুৰ

(খ) সাপ্তাহিক বজাৰ : বেলাইপুৰ

(গ) প্ৰধান বজাৰ : ১৬ কিলোমিটাৰ দূৰৈৰ দোৱাৰবন্দ বজাৰ।

৩.১২ জল সম্পদ

পানীৰ প্ৰধান উৎসসমূহ হৈছে :

(ক) কুঁৱা : ১২টা (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা : বছৰজুৰি)

(খ) পানী যোগান : ২ (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা : বছৰজুৰি)

৩.১৩ শক্তিৰ ব্যৱহাৰ

গাঁৱৰ শক্তিৰ প্ৰধান উৎসসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ :

(ক) কাঠখৰি : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ২০২টা। উৎস : বনাঞ্চল

(খ) বিদ্যুৎ : উৎস : স্থানীয়

৩.১৪ আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থা

সামাজিক অৱস্থা : গাঁওবাসীৰ অধিকাংশই বঙালী সম্প্ৰদায়ৰ। তেওঁলোকৰ মাজত জাতিগত শ্ৰেণী বিভাজন আছে। মুঠ জনসংখ্যা অনুসূচিত জাতি, অনুসূচিত জনজাতি, অন্যান্য পিছপৰা আৰু কিছু সাধাৰণ জাতিৰ সংমিশ্ৰণ।

অৰ্থনৈতিক অৱস্থা : অৰ্থনৈতিক অৱস্থা আশাব্যঞ্জক নহয়। অধিকাংশ গাঁওবাসীয়ে কৃষিজীৱী আৰু দিনমজদুৰ। খুব বেছিসংখ্যক যুৱকে জীৱিকা বা অন্য উদ্দেশ্যে বাহিৰলৈ প্ৰব্ৰজন কৰা নাই।

8. জীৱিকা সম্পদৰ ৰূপৰেখা আৰু দুৰ্বলতাৰ দিশসমূহ

গাঁৱৰ জীৱিকা সম্পদ আৰু সেইসমূহৰ বৰ্তমান অৱস্থা সম্পৰ্কে এই অধ্যায়ত আলোচনা কৰা হৈছে। তাৰ উপৰি এই অধ্যায়ত দুৰ্বলতাৰ দিশসমূহৰ ওপৰতো আলোচনা কৰা হৈছে।

8.1 জীৱিকা সম্পদসমূহৰ বিশ্লেষণ

নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকা নিৰ্দেশনা (এছ এল এফ) অনুযায়ী যিকোনো গাঁৱতে জীৱিকা ব্যৱস্থা উন্নত কৰাৰ বাবে সকলোতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ পাঁচটা জীৱিকা সম্পদ দৰকাৰ। এইসমূহ হ'ল— মানৱ সম্পদ, বিত্তীয় মূলধন, সামাজিক মূলধন, প্ৰাকৃতিক মূলধন আৰু বস্তুগত মূলধন। এই পাঁচটা মূলধনৰ অৱস্থা সম্পৰ্কে পৰ্যালোচনা তলত উল্লেখ কৰা হ'ল :

মানৱ সম্পদ

বেলাইপুৰ বনগাঁৱৰ মুঠ জনসংখ্যা হ'ল ৯৫৫জন আৰু সাক্ষৰতাৰ হাৰ ৮৬ শতাংশ। গাঁওবাসীৰ ৬৮.০৬ শতাংশ কৰ্মশক্তি (১৮-৬০ বছৰ), অৰ্থাৎ গাঁওখনত মানৱ সম্পদৰ অভাৱ নাই। পৰম্পৰাগত দউতাৰ ভিতৰত আছে বয়ন (বিশেষকৈ মহিলাসকলৰ মাজত), বাঁহ-বেতৰ শিল্প আৰু কাঠমিস্ত্ৰী ইত্যাদি। প্ৰায় ১৪৫জন কৃষকসহ এই মানৱ সম্পদৰ দক্ষতা মধ্যমৰ পৰা উচ্চ স্তৰৰ। মুঠ ৩০১জন দিনমজদুৰৰ ভিতৰত পুৰুষৰ সংখ্যা ২৫৬জন আৰু বাকীসকল মহিলা। অসম চৰকাৰৰ আৰক্ষী বিভাগত কৰ্মৰত ১৬জন। সংশ্লিষ্ট ক্ষেত্ৰসমূহত উপযুক্ত প্ৰশিক্ষণৰ প্ৰয়োজনীয়তা আছে।

বস্তুগত মূলধন

বিদ্যালয়, পথ, বেংক, ডাকঘৰ ইত্যাদি কিছুমান বস্তুগত মূলধনৰ উপস্থিতি বা অনুপস্থিতিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি গাঁও এখনৰ বস্তুগত মূলধন বিশ্লেষণ কৰিব পৰা যায়। গাঁৱৰ এলেকাৰ ভিতৰত কোনো বেংক বা ডাকঘৰ নাই যিটো এক চিন্তনীয় বিষয়। গাঁৱত দুখন প্ৰাথমিক বিদ্যালয় আছে যদিও তাত স্থায়ী শিক্ষকৰ অভাৱত ভালদৰে চলি থকা নাই। এখন ব্যক্তিগত খণ্ডৰ হাইস্কুল আছে যদিও তাত পঢ়ুওৱাৰ খৰচ বহন কৰিবলৈ অধিকাংশ গাঁওবাসীয়েই অপাৰগ। ল'ৰা-ছোৱালীৰ শিক্ষা আগবঢ়াই নিবৰ বাবে বাহিৰৰ বিদ্যালয়ত পঢ়িবলৈ পঠিওৱাটোও কষ্টকৰ। স্বাস্থ্যৰক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত গাঁৱত মাত্ৰ এটা প্ৰাথমিক স্বাস্থ্যকেন্দ্ৰ আছে।

প্ৰাকৃতিক মূলধন

গাঁওখনত প্ৰাকৃতিক মূলধনৰ অভাৱ নাই। প্ৰায় সকলো গাঁওবাসীৰ মাজতে সমানুপাতিক হাৰত আছে যথেষ্ট ভাল কৃষিভূমি। ইয়াত ভূমিহীন কৃষক নাই। সাৰুৱা কৃষিভূমিয়ে পৰিয়ালৰ সকলো পৰিয়ালকে জীৱিকাৰ উৎস প্ৰদান কৰিছে। কৃষিজীৱী সকলো পৰিয়ালেই ধান উৎপাদন কৰে। ইয়াৰ উপৰি ঘৰৰ বাৰীত শাক-পাচলি উৎপাদন কৰে। বনাঞ্চল এলেকা বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ উদ্ভিদ আৰু প্ৰাণীৰে সমৃদ্ধ। সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলে ইয়াৰ পৰা তেওঁলোকৰ প্ৰয়োজনীয় কাঠখৰি, ওষধি উদ্ভিদ, খেৰ, ঘাঁহ আদি সংগ্ৰহ কৰে।

সামাজিক মূলধন

বেলাইপুৰ গাঁৱৰ সকলো সদস্যয়ে হিন্দু ধৰ্মাৱলম্বী। সামাজিক মূলধনৰ কথা ক'বলৈ গ'লে ইয়াত আছে ছয়টা মন্দিৰ। মহিলা সবলীকৰণৰ দিশটোৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি ইয়াত ৪ট আত্মসহায়ক গোট গঠন কৰা হৈছে। মহিলা আৰু শিশুসকলৰ স্বাস্থ্য ৰক্ষাৰ উদ্দেশ্যে ইয়াত আছে তিনিটা অঙ্গনবাড়ী কেন্দ্ৰ।

অৰ্থনৈতিক মূলধন

গাঁৱৰ অৰ্থনৈতিক মূলধন পৰ্যাপ্ত নহয়। গাঁৱৰ ভিতৰত কোনো বেংক, ডাকঘৰ বা অন্যান্য বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান নাই। গাঁৱৰ ৩৫০জন সদস্যৰ বেংক একাউণ্ট থাকিলেও সেইসমূহত লেনদেনৰ বাবে তেওঁলোকে যথেষ্ট দূৰ যাবলগা হয়। গাঁৱত এটা বেকৰ শাখা স্থাপন কৰাটো অতি প্ৰয়োজনীয়।

8.2 জীৱিকা সম্পদৰ পঞ্চভূজ

গাঁওখনৰ পাঁচ প্ৰকাৰ জীৱিকা সম্পদৰ পৰ্যালোচনা আৰু মূল্যায়ন কৰি এটি জীৱিকা পঞ্জভূজ তৈয়াৰ আৰু অধ্যয়ন কৰা হৈছে। এই জীৱিকা পঞ্চভূজ সুসম নহয়। গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাত উল্লেখ কৰা যথোপযুক্ত জীৱিকাৰ বণকৌশল আৰু কাৰ্যব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰি ব্যৱধানসমূহক দূৰ কৰিব পৰা যায়।

8.3 দুৰ্বলতাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতসমূহৰ বিশ্লেষণ

বেলাইপুৰ বনগাঁৱে বিভিন্ন ধৰণৰ দুৰ্যোগৰ সন্মুখীন হৈ আহিছে। ইয়াৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হ'ল মেলেৰিয়া। এই মৃত্যু ৰোগটো দেখা দেয় বিশেষতঃ মে'ৰ পৰা জুলাই মাহৰ ভিতৰত। আন এটি দুৰ্যোগ হ'ল গ্ৰহণী ৰোগ। এপ্ৰিলৰ পৰা আগষ্ট মাহৰ ভিতৰত ইয়াৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱ দেখা দেয়। তৃতীয় প্ৰকাৰৰ দুৰ্যোগ হৈছে এপ্ৰিলৰ পৰা জুন মাহৰ ভিতৰত বানপানী। ইয়াৰ উপৰি মাৰ্চৰ পৰা মে' মাহৰ সময়ছোৱাত ধুমুহা আৰু ঘূৰ্ণী বতাহৰ কবলত প্ৰাণ আৰু সম্পত্তিৰ ব্যাপক ক্ষতিসাধন হয়।

8.8 ঋতুভিত্তিক কৃষি পঞ্জিকা

অংশগ্ৰহণমূলক আলোচনাৰ মাধ্যমেৰে এখন ঋতুভিত্তিক কৃষি পঞ্জিকা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই কৃষি পঞ্জিকাত ঋতু অনুযায়ী বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ শস্যৰ খেতি আৰু দুৰ্বলতাসমূহ দেখুওৱা হৈছে। ফেব্ৰুৱাৰীৰ পৰা জুলাই পৰ্যন্ত আছধান আৰু শালিধানৰ খেতি কৰা হয় আগষ্টৰ পৰা ডিচেম্বৰ মাহলৈ। ছেপ্টেম্বৰৰ পৰা ডিচেম্বৰলৈ কৰিব খেতিওকৰা হয়।

বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ কৃষি পঞ্জিকা

মাহ	জানু	ফেব্ৰু	মাৰ্চ	এপ্ৰিল	মে'	জুন	জুলাই	আগষ্ট	ছেপ্টে	অক্টো	নৱে	ডিচে
শস্য								শালিধান				
		আছধান										
শাকপাচলি									কৰি			
সম্ভাৰ্য দুৰ্যোগ			বানপানী									

৫। সাম্প্ৰতিক পৰিকল্পনা আৰু কাৰ্যসূচী

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত প্ৰত্যক্ষ প্ৰভাৱ পেলোৱা অন্য কিছু গুৰুত্বপূৰ্ণ পৰিকল্পনা আৰু ৰূপায়ণ পদ্ধতি আৰু প্ৰক্ৰিয়াৰ বিষয়ে ইয়াত আলোচনা কৰা হ'ব। তাৰ ভিতৰত প্ৰধান হৈছে ৰাজ্যৰ বনাঞ্চলত বন আৰু বন্যপ্ৰাণীৰ সংৰক্ষণ আৰু বহনক্ষম বিকাশৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা সামগ্ৰিক কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা। বন্যপ্ৰাণী এলেকাত এই পৰিকল্পনাক কোৱা হয় ব্যৱস্থাপনা পৰিকল্পনা আৰু ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত ইয়াক কোৱা হয় বাঘ সংৰক্ষণ পৰিকল্পনা। তদুপৰি, অন্য কিছু আঁচনি আছে যেনে জনজাতি উপ-পৰিকল্পনা (টি এছ পি) আৰু অনুসূচিত জাতি পৰিকল্পনা (এছ চি পি), যিবোৰ বন বিভাগৰ জৰিয়তে বনগাঁওসমূহত ৰূপায়ণ কৰা হয়। অন্য কিছু বিভাগে স্বাস্থ্য, শিক্ষা, শক্তি, জলসিঞ্চন আৰু জীৱিকাৰ ব্যৱস্থা কৰে। এই বিভাগবোৰে প্ৰায়ে বনগাঁওসমূহত আঁচনি ৰূপায়ণ কৰে।

অসম যৌথ (ৰাইজৰ অংশগ্ৰহণ) বন ব্যৱস্থাপনা বিধি, ১৯৯৮ প্ৰণয়ন কৰাৰ পাছত যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা আৰম্ভ কৰা হয় আৰু ২০০২ চনত জে এফ এম চি আৰু ই ডি চিসমূহ স্থাপন কৰা হয়। ইয়াৰ পূৰ্বে কিছু কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাত যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা চক্ৰ স্থাপনৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছিল। তদুপৰি, ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা সংকেত, ২০১৪ত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ ওপৰত জোৰ দিয়া হৈছিল আৰু ইয়াৰ বাবে সবিশেষ নীতি-নিৰ্দেশনাও প্ৰস্তুত কৰিছিল। এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা সংকেত (২০১৪)ৰ আধাৰত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

৫.১ কৰ্ম পৰিকল্পনাৰ সৈতে সম্পৰ্ক

কাছাৰ বন সংমণ্ডলক বিভক্ত কৰি ১৯৮১ চনত হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডল গঠন কৰা হয়। ইয়াৰ পূৰ্বে এই সংমণ্ডলৰ বনাঞ্চল এলেকাসমূহ কাছাৰ বন সংমণ্ডলৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হৈছিল। জে এফ এম চিটো মূলতঃ কাটাখাল সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত পৰে। এম কে যাদৱৰ দ্বাৰা প্ৰণীত কৰিমগঞ্জ বন বিভাগৰ (১৯৯৮-৯৯-২০১০-১১) কৰ্মপৰিকল্পনা অনুযায়ী কাম আৰম্ভ কৰা হয়। এই সংমণ্ডলৰ এইটোৱে হ'ল শেহতীয়া কৰ্মপৰিকল্পনা। এই কৰ্মপৰিকল্পনাত প্ৰায় বিনষ্ট বনভূমি এলেকা অথবা বেদখল এলেকাসহ সমস্ত বনগাঁওসমূহক 'এনাজী প্লেটেচন ৱৰ্কিং চাৰ্কোল'ৰ (ই পি ডব্লিউ চি) অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়।

কৰ্মপৰিকল্পনা অনুযায়ী শিমলু, ইৰিথ্ৰিনা, ডিলেনিয়া, ম্যাঙ্গিফেৰা, আজাৰ ইত্যাদিৰ দ্বাৰা এই বনাঞ্চল গঠিত। ইয়াৰ কিছু এলেকা বিচ্ছিন্ন খণ্ড খণ্ড ও টিলাৰে পৰিৰোপিত। ইয়াৰ কিছু এলেকাত বিচ্ছিন্নভাৱে অন্যান্য উদ্ভিদৰ বাঁহৰ জোপোহাও আছে। কৰ্মপৰিকল্পনাত এইবোৰ এলেকাত ম্যাণ্ডাৰিন অ্যাৰ্বা, আইলানথাস এক্লেল্‌স, আকাসিয়া, অ্যাছোসেফালাস কদম্ব ইত্যাদি নিৰ্দিষ্ট কিছু প্ৰজাতিৰ গছ ৰোপণৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছে যিসমূহ হ'ল কাঠখৰিৰ প্ৰজাতি আৰু কাঠখৰিৰ বাবেই এইসমূহ উৎপাদন কৰা হয়। এই কৰ্মপৰিকল্পনাত খালী স্থানসমূহত এথ্ৰো-ফৰেষ্টি মডেল উন্নয়ন কৰিবৰ বাবে বান্ধ, ফাৰ্ম, ৰাস্তা আৰু বনাঞ্চলৰ বহিঃসীমা ইত্যাদিৰ পৰামৰ্শ প্ৰদান কৰা হৈছে। যিবোৰ উদ্ভিদ দ্ৰুতভাৱে বাঢ়ে সেইধৰণৰ প্ৰজাতিৰ উদ্ভিদ ৰোপণৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছে। কৰ্মপৰিকল্পনাত হুস্ম্যাৰী পৰ্যায়ক্ৰমিক নিৰাণ ব্যৱস্থাৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছে, যিসমূহ গছ ১০ বছৰৰ পৰ্যায়ক্ৰমিক সময়ৰ বাবে ৰোপণ কৰিব পাৰি। এই পৰিকল্পনাত অনুমান কৰামতে প্ৰতি ১০ বছৰত প্ৰতি হেক্টৰ ভূমিত ২৭৫ চি ইউ এমৰো বেছি উৎপাদন হ'ব।

পৰামৰ্শসমূহ : ই পি ডব্লিউ চি এলেকাসমূহৰ বাবে নিম্নোক্ত পৰামৰ্শসমূহ প্ৰদান কৰা হয়।

- ১) দ্ৰুতভাৱে বৃদ্ধি পোৱা প্ৰজাতিৰ গছ ৰোপণৰ পৰামৰ্শ দিয়া হয়।
- ২) এথ্ৰো-ফৰেষ্ট্ৰি মডেল উন্নয়নৰ চেষ্টা কৰা হ'ব।
- ৩) দ্ৰুত বৰ্ধনশীল প্ৰজাতিৰ নাৰ্ছাৰী বিভাগীয়ভাবে অথবা বেচৰকাৰী উৎপাদকৰ দ্বাৰা কৰা হ'ব।
- ৪) কম উদ্ভিদ থকা পাতল বনাঞ্চলসমূহ স্থানীয়ভাৱে পৰিৱৰ্তন কৰিব পৰা যায়।
- ৫) চেগুণ গছ ৰোপণ কৰা নহ'ব।
- ৬) গছকটাৰ বাবে বন সংৰক্ষকে অনুমতি দিব পাৰিব।
- ৭) কোনো ব্যক্তিয়ে ৰোপণ কৰা গছৰ ওপৰত মালিকানা দাবী কৰিব নোৱাৰিব। উৎপাদিত বনজ সামগ্ৰী অসম যৌথ (ৰাইজৰ অংশগ্ৰহণ) বন ব্যৱস্থাপনা বিধি, ১৯৯৮ অনুযায়ী স্থানান্তৰ কৰা হ'ব।
- ৮) ৰোপণৰ বাৰ্ষিক লক্ষ্য ৩৯০ হেক্টৰ।

অন্যান্য কৰ্মচক্ৰ

কৰ্মপৰিকল্পনাৰ ভিতৰত আছে আৰু কিছু প্ৰাসংগিক কৰ্মচক্ৰ। যেনে কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন অ'ভাৰলেপিং কৰ্মচক্ৰ (এন ডব্লিউ এফ পি অ' ডব্লিউ চি), বাঁহ অ'ভাৰলেপিং কৰ্মচক্ৰ (বি অ' ডব্লিউ সি) আৰু বনগাঁও বিধি আৰু বেদখল অ'ভাৰলেপিং কৰ্মচক্ৰ। এইসমূহৰ উপৰি আছে বিবিধ বিধান, যাৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হল, 'বন সংৰক্ষণ আৰু পুনৰ্নিৰ্মাণ সমিতি গঠন' আৰু 'বনগাঁও ব্যৱস্থাপনা'। এই বিধানসমূহৰ পৰা পোৱা গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়সমূহ হ'ল :

- ১) সমিতিসমূহৰ মাধ্যমেৰে সমস্ত ক্ষেত্ৰীয় কামসমূহ ৰূপায়ণ।
- ২) জলবিভাজিকা ব্যৱস্থাপনাৰ বাবে সুসংহত জলবিভাজিকা ব্যৱস্থাপনা (আই ডব্লিউ এম) গ্ৰুপ গঠন কৰিব লাগিব।
- ৩) বাঁহ যোগানৰ বাবে শ্ৰমিক সমবায় গঠন কৰিব লাগিব।
- ৪) বনগাঁও পঞ্জীয়ন, জমাবন্দী পঞ্জীয়ন নৱীকৰণ কৰিব লাগিব।
- ৫) প্ৰতি পাঁচ বছৰৰ অন্তৰে অন্তৰে বনগাঁও লোকপিয়ল কৰিব লাগিব।
- ৬) লোকপিয়লৰ লগে লগে পশুধনৰ সংখ্যাও গণনা কৰিব লাগিব আৰু গাঁৱৰ লোকসকলৰ আৰ্থসামাজিক অৱস্থা তথ্যভুক্ত কৰিব লাগিব।

অতিৰিক্ত প্ৰস্তাৱ

কৰ্মপৰিকল্পনাত জলবিভাজিকা ভিত্তিক ব্যৱস্থাৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছে। জলাশয়সমূহৰ বেছিভাগেই আছে সিংলা সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ ফনাইছড়া, ভুটুছড়া আৰু লঙ্গাই সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ মানিকবন্দছড়া, চাৰালিছড়া এলাকাত। অধিকাংশ জলবিভাজিকাৰ অৱস্থা শোচনীয় হৈ পৰিছে। প্ৰশাসনিক পৰামৰ্শ অনুযায়ী জলবিভাজিকা ক্ষেত্ৰসমূহ দায়িত্বশীল গোট হ'ব পাৰে।

৫.২ বন বিভাগৰ অতীত পদক্ষেপসমূহ :

ৰাষ্ট্ৰীয় বাঁহ অভিযানৰ অধীনত বন বিভাগে ২০০৬-০৭ৰ পৰা ২০১৩-২০১৪ চনলৈ ৰোপণৰ কাম সম্পন্ন কৰিছে। একে বছৰতেই ৰাষ্ট্ৰীয় বাঁহ অভিযানে ক্ষতিগ্ৰস্ত বাঁহৰ উন্নয়নৰ কাৰণে কাম হাতত লয়। এ পি এফ বি চিৰ অধীনত ২০১৫-১৬ চনত হাইলাকান্দিৰ ১০টা জে এফ এম চিত কাঠখৰিৰ গাছ ৰোপণৰ পদক্ষেপ লোৱা হয়। এই সংক্ৰান্তীয় তথ্য তলত দিয়া হ'ল।

NBM Plantation								NBM Imp. of degraded bamboo					Total	APFBC(FW)	SMPB	G.Total	Name of JFMC	
06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	12-13	13-14	Total	06-07	07-08	08-09	09-10	13-14	Total	NBM	15-16	15-16	Phy. (Ha)	
10	15	10		11		10	56	10	10		20		40	96	20		261	N. Bagbahar
10	15	10	20	12		10	77	20	10		20		50	127	20		302	O. Bagbahar
5	5			12	20	10	52			40	20	20	80	132	20	15	309	Protappur
10	10	10	20	12	50	10	122			36	20	20	76	198	30		328	Dhalcherra
5						10	15					20	20	35	20		180	Borthal
5	5			12	10	10	42	20	10		20	20	70	112	20		247	Bilapur
5							5							5	20		250	Kachathal
5	10						15	10	10				20	35	30		250	Nunai
10	15				30		55							55	43		169	Kukicherra
10					30	10	50	20	15			20	55	105	50		307	Barucherra

বন বিভাগে এ পি এফ বি চি প্রকল্পৰ অধীনত ২০১৫-১৬ বৰ্ষত সক্ষমতা গঢ়ি তোলা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচীও হাতত লয়।

আছাম প্রজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'-ডাইভাৰ্ছিটি কনজাৰভেচন ছ'ছাইটিৰ প্রকল্প ব্যৱস্থাপনা গোটে হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডলৰ অধীনস্থ জে এফ এম চি পৰ্যায়ত নাৰ্ছাৰী আৰু উদ্যানশস্য ৰোপণ ব্যৱস্থাপনা সম্পৰ্কে প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰে আৰু ইয়াৰ বাবে ব্যয় কৰা হয় ২,০৬,৮০০/- টকা (দুই লাখ ছয় হাজাৰ আঠশ)। ২০১৬ চনৰ জানুৱাৰী আৰু ফেব্ৰুৱাৰী মাহত হাইলাকান্দিৰ কৃষি বিভাগে মুঠ ১৬৪জন ব্যক্তিৰ চাৰিটা দলক প্ৰশিক্ষণ দিয়ে।

৫.৩ অন্যান্য বিভাগৰ কাৰ্যসূচী :

জনজাতি উপ-পৰিকল্পনা : অতীতত এই বিভাগৰ অধীনত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ জনজাতি উপ-পৰিকল্পনাৰ কাৰ্যসূচীসমূহ ৰূপায়ণ কৰা হৈছে। ১৯৯৫-৯৬ বৰ্ষত টি এছ পি আঁচনিৰ অধীনত কুঁৱা খনন, পথ উন্নয়ন, নিম্ন প্ৰাথমিক বিদ্যালয় নিৰ্মাণ ইত্যাদি কামসমূহ সম্পন্ন কৰা হৈছে। এই কামসমূহৰ বাবদ বাজেট ধাৰ্য কৰা হৈছিল ৩৬৮,০০০.০০ টকা।

২০০৯-১০ বৰ্ষৰ জনজাতি উপ-পৰিকল্পনাৰ আঁচনিসমূহ

বনগাঁও উন্নয়ন আঁচনি								
ক্রমিক নং	বনগাঁৱৰ নাম	কামৰ বিৱৰণ						
		পথ		কালভাট		মাৰ্কেট শ্বেড		মুঠ
		পৰিমাণ	কিঃমিঃ	পৰিমাণ	গোট	পৰিমাণ	গোট	
১	বৰথল	৬.৩৬		১.২৫	১			৭.৬১
২	বেলাইপুৰ	৬.৩৬		১.২৫	১			৭.৬১
৩	প্ৰতাপপুৰ	৬.৩৬		১.২৫	১			৭.৬১
৪	ধলছড়া টিপ্ৰাপুঞ্জি	৬.৩৬		১.২৫	১			৭.৬১
৫	লালপানি	৬.৩৬				৬.৩৬	১ (পি)	৯.৬২
৬	ধলছড়া	৬.৩৬				৬.৩৬	১ (পি)	৯.৬২
৭	নক্সাটিলা	৬.৩৬		১.২৫	১			৭.৬১
৮	পুৰণি বাগবাহাৰ	৬.৩৬		১.২৫	১			৭.৬১
৯	নতুন বাগবাহাৰ	৬.৩৬		১.২৫	১			৭.৬১
১০	নওগাঁও	৬.৩৬	১.৭০	১.২৫	১			৭.৬১
১১	লালছড়া	৬.৩৬	১.৭০	১.২৫	১			৭.৬১
১২	কছাৰীথল	৬.০৯	১.৭০			৩.২৩	১ (পি)	৯.৩২
১৩	নুনাই	৬.৩৬	১.৭০	১.২৫	১			৭.৬১
১৪	বৰুণছড়া	৬.৩৬	১.৭০	১.২৫	১			৭.৬১
১৫	ঝালনাছড়া	৬.৩৬	১.৭০	১.২৫	১			৭.৬১
১৬	কুকিছড়া	৬.৩৬	১.৭০	১.২৫	১			৭.৬১
১৭	ঘাৰমুৰা	৬.৩৬	১.৭০			৩.২৬	১ (পি)	৯.৬২
১৮	দত্তপুৰ	৬.৩৬	১.৭০	১.২৫	১			৭.৬১
১৯	জেকবপুৰ	৬.৩৬	১.৭০	১.৩৮	১			৭.৭৪
২০	ৰামনাথপুৰ	৬.৩৬	১.৭০	২.৫০	১			৮.৮৬
	মুঠ	১২৬.৯৩	৪.০০	২১.৩৮	১৬	১৩.০১	৪ (পি)	১৬১.৩২

উৎস : ডি এফ অ' কাৰ্যালয়, হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডল

বেলাইপুৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি
হাইলাকান্দি বন বিভাগ, দক্ষিণ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ-পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

অধ্যায় - ২

৬। ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্যসমূহ, সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু বিপদ (SWOT) আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

৬.১ ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্যসমূহ

এখন গাঁও পৰ্যায়ৰ ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা হ'ল গ্ৰামোন্নয়ন আৰু বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা, যিখন হ'ল প্ৰয়োজন ভিত্তিক, স্থান ভিত্তিক আৰু উপলব্ধ সম্পদেৰে সৈতে সামঞ্জস্যপূৰ্ণ। যিহেতু পৰিকল্পনাৰ গোটেই ক্ষুদ্র, সেয়েহে ইয়াক ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা বোলা হয়। ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাই দুটা উদ্দেশ্য পূৰণ কৰাৰ চেষ্টা কৰে :

- ১) জীৱিকা উন্নত কৰা
- ২) জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰা

ভাৰতত ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা ভাৰত চৰকাৰৰ দ্বাৰা গৃহীত যুটীয়া বন পৰিচালনা ব্যৱস্থাৰ অবিচ্ছেদ্য অংশ হৈ পৰিছে। এই ক্ষেত্ৰত ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা হ'ল ৰাইজৰ সক্ৰিয় অংশগ্ৰহণৰ মাধ্যমত প্ৰস্তুত কৰা এক সাধাৰণ দলিল। সম্প্ৰদায় (গাঁও) হ'ল এই ধৰণৰ ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাৰ গোট। স্থানীয় বনজ সম্পদৰ সৈতে স্থানীয় চাহিদাসমূহ আৰু বন বিভাগৰ কাৰ্যসূচীৰ উদ্দেশ্যসমূহৰ সংযোগ সাধনে হ'ল এই দলিলৰ উদ্দেশ্য। জে এফ এম চি নীতি-নিৰ্দেশনা, ২০০০ অনুযায়ী গাঁৱত বিশদ পি আৰ এ অনুশীলনৰ ওপৰত বন বিষয়া আৰু জে এফ এম চিয়ে এটি ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা তৈয়াৰ কৰিব লাগিব। জে এফ এম চিৰ ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাসমূহক বন বিভাগৰ কৰ্মপৰিকল্পনাৰ সৈতে চামিল কৰিব লাগিব।

বৰ্তমানৰ ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা সম্প্ৰদায়ৰ পুৰুষ আৰু মহিলা উভয়েৰে অংশগ্ৰহণত তৈয়াৰ কৰা হৈছে। এই তথ্য ২০১৬ চনৰ মে' মাহত সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকল আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধিৰ (আৰ জি ভি এন) কৰ্মচাৰীসকলৰ দ্বাৰা অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰামীণ মূল্যায়ন (পি আৰ এ) প্ৰক্ৰিয়াৰ মাধ্যমেৰে তৈয়াৰ কৰা হৈছে। ইয়াৰ ওপৰত গৃহীত বিভিন্ন পদক্ষেপ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল :

- ক) প্ৰকল্পৰ উদ্দেশ্য সম্পৰ্কে আলোচনা আৰু জনসম্প্ৰদায় আৰু তেওঁলোকৰ পৰিপ্ৰেক্ষিত সংক্ৰান্তীয় প্ৰয়োজনীয় তথ্য সংগ্ৰহত তেওঁলোকৰ সহযোগিতা লাভৰ উদ্দেশ্যে ২০১৬ চনৰ মে' মাহত সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা অনুষ্ঠিত কৰা হয়।
- খ) সম্প্ৰদায় আৰু তেওঁলোকৰ পৰিপ্ৰেক্ষিত সম্পৰ্কে প্ৰাৰম্ভিক তথ্য সংগ্ৰহ।
- গ) ইয়াৰ পিছত সংগৃহীত তথ্যসমূহৰ বৈধতা সম্প্ৰদায়ৰ সৈতে আলোচনা কৰি পৰীক্ষা কৰা হয়।
- ঘ) ৰাইজৰ অংশগ্ৰহণ আৰু তেওঁলোকৰ মতামতৰ ভিত্তিত কাৰ্যপৰিকল্পনাৰ ৰূপৰেখা তৈয়াৰ কৰা।
- ঙ) প্ৰকল্পৰ নীতি-নিৰ্দেশনাৰ ভিত্তিত আৰ জি ভি এনে এই ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা সংকলন কৰিছে। ২০১৬ চনৰ জুলাই মাহত গৃহীত কৰাৰ উদ্দেশ্যে এই তথ্য সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকল আৰু বন বিভাগৰ বিষয়াসকলৰ উপস্থিতিত আলোচনাৰ মাধ্যমত চূড়ান্ত কৰা হয়।

৬.২ চাহিদা মূল্যায়ন আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

সম্পদ মূল্যায়ন, সক্ষমতা মূল্যায়ন, জীৱিকা সম্পদৰ মানচিত্ৰায়ন আৰু দলীয়া আলোচনাত গুৰুত্ব প্ৰদানৰ মাধ্যমেৰে দুৰ্বলতাৰ দিশসমূহ পৰ্যালোচনা, পি আৰ এ অনুশীলনৰ ভিত্তিত গাঁও পৰ্যায় আৰু পৰিয়াল পৰ্যায়ৰ সমীক্ষা, চাহিদা মূল্যায়ন, ব্যৱধানসমূহৰ বিশ্লেষণ আৰু এছ ডব্লিউ অ' টি বিশ্লেষণ সম্পন্ন কৰা হৈছে। এই বিশ্লেষণৰ ভিত্তিতেই কাৰ্যপৰিকল্পনা, জীৱিকা, গ্ৰামোন্নয়ন কৌশল আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

প্ৰশিক্ষণ প্ৰয়োজনীয়তাৰ পৰ্যালোচনা :

ক) সামৰ্থ্য গঢ়ি তোলা : বনাঞ্চল আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য, স্থিতিশীল উন্নয়ন, জলবায়ু পৰিৱৰ্তন, লিঙ্গ প্ৰসংগ, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তি, ডব্লিউ এ টি এছ এ এনৰ গুৰুত্ব, মাটি আৰু পানী সংৰক্ষণ, বান ব্যৱস্থাপনা ইত্যাদি গুৰুত্বপূৰ্ণ উন্নয়নমূলক বিষয় সম্পৰ্কে নিয়মিত সজাগতা কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে সম্প্ৰদায়সমূহৰ সক্ষমতা গঢ়ি তোলা হয়। গ্ৰামোন্নয়নৰ বাবে এই বিষয় সম্পৰ্কে কৰ্মপৰিকল্পনাত প্ৰস্তাৱ কৰা হৈছে।

খ) দক্ষতা উন্নয়ন : জীৱিকাৰ উন্নতিৰ বাবে কৰ্মপৰিকল্পনাত উল্লেখ কৰা প্ৰস্তাৱে জীৱিকাৰ দক্ষতাৰ নিয়মিত পৰ্যালোচনা কৰা, সা-সঁজুলি আৰু যন্ত্ৰপাতি ব্যৱহাৰ আৰু প্ৰক্ৰিয়া আৰু পদ্ধতিসমূহ সম্পৰ্কে বিশেষ প্ৰশিক্ষণ দিয়াৰ কথা কোৱা হৈছে।

ব্যৱধান বিশ্লেষণ :

- ক) বিত্তীয় সুযোগ-সুবিধাৰ অভাৱ
- খ) বস্তুগত আন্তঃগাঁথনিৰ অভাৱ
- গ) কৃষি ক্ষেত্ৰত আধুনিক যন্ত্ৰপাতি, সা-সঁজুলি আৰু প্ৰযুক্তিৰ অভাৱ

৬.৩ সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু বিপদ (SWOT) পৰ্যালোচনা

সম্প্ৰদায়ৰ পুৰুষ আৰু মহিলাসহ সকলো সদস্যৰ অংশগ্ৰহণৰ জৰিয়তে এছ ডব্লিউ অ' টি বিশ্লেষণ কৰা হৈছে।

সবলতা

- ১) একক সম্প্ৰদায়ভুক্ত সমাজ
- ২) জনসংখ্যাৰ তুলনাত অধিক কৃষিভূমি

দুৰ্বলতা

- ১) উচ্চ শিক্ষাৰ প্ৰতিষ্ঠানৰ অভাৱ
- ২) বেংক ঋণৰ সুবিধাৰ অভাৱ
- ৩) নিবনুৱা সমস্যা

সুবিধাসমূহ

- ১) বয়ন সম্প্ৰসাৰণ
- ২) পশুধন পালন-প্ৰজনন
- ৩) কৃষি সম্প্ৰসাৰণ
- ৪) শাক-পাচলি উৎপাদন

বিপদসমূহ

- ১) বেদখল
- ২) বানপানী

৬.৪ অংশগ্রহণমূলক গ্রামীণ মূল্যায়ন (PRA) কার্যসূচী

পৰিশিষ্ট VII(ক)ৰ পৰা VII(গ)লৈ পি আৰ এ মানচিত্ৰ দিয়া হৈছে।

গুৱাহাটীৰ আৰ জি ভি এনৰ এটা দলে বেলাইপুৰৰ পি আৰ এ অনুশীলন সম্পন্ন কৰে। তলত তাৰ বিৱৰণ দিয়া হ'ল :

তাৰিখ : ১০-০৭-২০১৬

স্থান : বেলাইপুৰ

উপস্থিত সদস্য : ৫২

উপস্থিত আছিল : জে এফ এম চিৰ বিষয়ববীয়াসকল, গাঁওবুঢ়া, সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকল, বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰীবৃন্দ ইত্যাদি।

অংশগ্রহণমূলক মানচিত্ৰায়ন আৰু আদান-প্ৰদান কাম আৰম্ভ কৰাৰ পূৰ্বে গাঁও পৰ্যায়ত সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কাৰ্যসূচী অনুষ্ঠিত কৰা হয়।

সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কাৰ্যসূচীত তলৰ প্ৰধান বিষয়সমূহ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে :

- ক) অংশগ্রহণমূলক পৰিকল্পনা
- খ) অংশগ্রহণমূলক সা-সঁজুলি আৰু পদ্ধতি
- গ) ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ গুৰুত্ব আৰু জে এফ এম চিৰ ভূমিকা
- ঘ) পৰিৱেশ সংক্ৰান্তীয় বিষয়সমূহ
- ঙ) জলবায়ুৰ পৰিৱৰ্তন আৰু জলবায়ুৰ প্ৰকাৰভেদ
- চ) পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ ভাৰসাম্য আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ ব্যৱস্থাপনা (পৰম্পৰাগত আৰু বৈজ্ঞানিক)
- ছ) নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকা ফ্ৰেমৱৰ্ক
- জ) জীৱিকা সম্পদৰ পঞ্জীভুক্ত আৰু সামাজিক মূলধনৰ গুৰুত্ব
- ঝ) ক্লাষ্টাৰ গঠন আৰু আত্মসহায়ক গোট গঠন, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তি
- ঞ) বিপণন আৰু মূল্য সংযোজন
- ট) উন্নয়ন কাৰ্যসূচী আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিকতা আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ ভাৰসাম্যৰ সৈতে ইয়াৰ সম্পৰ্ক
- ঠ) লিঙ্গ সংক্ৰান্তীয় বিষয় আৰু লিঙ্গ সমতা

পৰ্যবেক্ষণ : আলোচনা আৰু পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকলে সক্ৰিয়ভাৱে অংশগ্রহণ কৰিছে। এই আলোচনাত তলৰ বিষয়সমূহ প্ৰতিফলিত হৈছে :

- * অংশগ্রহণকাৰী ৰাইজে কয় যে অতীতত ধন আৰু প্ৰকল্পৰ অভাৱৰ কাৰণে জে এফ এম চি বেছি সক্ৰিয় নাছিল।
- * অতীতত ই ডি চি/জে এফ এম চিত সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কাৰ্যসূচী খুব কম আছিল।
- * ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ গুৰুত্ব তেওঁলোকে উপলব্ধি কৰিছে আৰু ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুতৰ সময়ত তেওঁলোকে যথেষ্ট সমৰ্থন আৰু সহযোগ কৰিছে।

- * আনহাতে, কিছুমান এন জি আই জে এফ এম চি পৰিৱৰ্তন কৰি কেৱল তথ্য আৰু খবৰ সংগ্ৰহ কৰে, কিন্তু কোনো ধৰণৰ উন্নয়নমূলক কামৰ দায়িত্ব নলয়।
- * প্ৰথমবাৰৰ বাবে এ পি বি এফ চিৰ অধীনত এন জি অ'বোৰে ৰাইজৰ সৈতে মত বিনিময় কৰে আৰু সজাগতা সৃষ্টিত দিক্‌দৰ্শন কৰে। এই সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কেৱল প্ৰকল্পটো সন্দৰ্ভতে নহয়, বিকাশ আৰু উন্নয়নত পাৰিৱেশিক আৰু পৰিৱেশতাত্ত্বিক বিষয় সামৰি উন্নয়নমূলক ইচ্ছা সন্দৰ্ভতো কৰা হয়।
- * পৰিৱেশ, বন আৰু কীটনাশক, পশুধন ব্যৱস্থাপনা আদি জীৱিকা সম্পৰ্কীয় বিষয়ত ৰাইজৰ ভাল প্ৰজ্ঞা আৰু পৰম্পৰাগত জ্ঞান আছে।
- * তেওঁলোকে জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ ওপৰত আৰু কৃষি আৰু স্বাস্থ্যৰ ওপৰত পৰা ইয়াৰ বিৰূপ প্ৰভাৱৰ ওপৰত শংকা প্ৰকাশ কৰে।
- * জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ কাৰণ হ্রাসত নিজৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকাৰ কথা ৰাইজে বুজিব পাৰিছে আৰু তেওঁলোকে আগ্ৰহ প্ৰকাশ কৰিছে। নিকটৱৰ্তী বনাঞ্চল সুৰক্ষাত নিজৰ ভূমিকা আৰু স্বতঃপ্ৰণোদিতভাৱে কামত নামি পৰাৰ দৰে কামসমূহ যে নিজৰে এই কথা ৰাইজে উপলব্ধি কৰা যেন মনে ধৰিছে।

ৰাইজৰ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ : পি আৰ এ অনুশীলন, গাঁৱৰ ৰাইজ, জে এফ এম চিৰ সদস্য, বনকৰ্মী আৰু সংশ্লিষ্টসকলৰ সৈতে আলোচনাৰ ভিত্তিত জে এফ এম চিৰ বাবে গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। অংশগ্ৰহণমূলক কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে জনসাধাৰণৰ চাহিদা মূল্যায়ন কৰা হয়। মানুহৰ প্ৰয়োজন দুভাগত ভগাব পাৰি—

- ১) গঠনাত্মক প্ৰয়োজন
- ২) অগঠনাত্মক প্ৰয়োজন

এই পৰিৱৰ্তনবোৰ হ্রস্বকালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন প্ৰয়োজন হিচাপে ভাগ কৰিব পাৰি। ইয়াৰ প্ৰয়োজনৰ সবিশেষ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনাত দিয়া হৈছে।

মানুহৰ গঠনাত্মক প্ৰয়োজনৰ জীৱিকা উৎকৰ্ষসাধনৰ লগত প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষ সম্পৰ্ক আছে। তাৰ ভিতৰত বাট-পথ, বিদ্যালয়, স্বাস্থ্যসেৱা, খোৱাপানী যোগান, পানী টেংক, কুঁৱা আদি আন্তঃগাঁথনি, শৌচাগাৰ নিৰ্মাণ, ৰাজহুৱা সভাগৃহ নিৰ্মাণ, প্ৰশিক্ষণ গৃহ নিৰ্মাণ, বজাৰ গৃহ নিৰ্মাণ আদি বিষয় জড়িত আছে।

অগঠনাত্মক প্ৰয়োজনৰ ভিতৰত দক্ষতা প্ৰশিক্ষণ, পশু চিকিৎসা সেৱা, স্বাস্থ্য সেৱা, ভ্ৰাম্যমাণ চিকিৎসকৰ দল, গাঁৱৰ বিদ্যালয়ত প্ৰয়োজনীয় শিক্ষক, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণৰ প্ৰশিক্ষণ আৰু সজাগতাৰ জৰিয়তে দক্ষতা গঢ়া, আত্মসহায়ক গোট আৰু ক্লাষ্টাৰ গঠন, কেঁচা সামগ্ৰীৰ ব্যৱস্থা, জে এফ এম চিৰ কাৰণে অহা উন্নয়নৰ ধন/ৰাজহুৱা ধন পৰিচালনা, পৰম্পৰাগত সামগ্ৰীত মূল্য সংযোজন আৰু বজাৰৰ সৈতে সংযোগকৰণ আদি অন্তৰ্ভুক্ত। যুটীয়া বন পৰিচালনাৰ ক্ষেত্ৰত শিক্ষামূলক ভ্ৰমণ খুবেই ফলপ্ৰসূ। ৰাইজৰ অংশগ্ৰহণমূলক প্ৰকল্প, হস্তশিল্পী গাঁও, মেলা, বাণিজ্য মেলা ইত্যাদিত অংশগ্ৰহণ আৰু ভ্ৰমণৰ প্ৰয়োজন।

৭। গ্রামোন্নয়ন পৰিকল্পনা

গ্রামোন্নয়নৰ দীৰ্ঘম্যাদী আৰু হুস্ম্যাদী চাহিদাসমূহ বিবেচনা কৰি ৰাইজ আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনাৰ মাধ্যমেৰে এটি গ্রামোন্নয়ন পৰিকল্পনা তৈয়াৰ কৰা হৈছে। গ্রামোন্নয়নৰ বাবে সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা পৰিকল্পিত ব্যৱস্থাসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ :

- ১) যিহেতু এলেকাটোত খোৱাপানীৰ সুবিধা পৰ্যাপ্ত নহয় আৰু পানীৰ বৰ্তমান যিসমূহ উৎস আছে হৈসমূহো দীৰ্ঘদিন ধৰি পৰীক্ষা কৰা হোৱা নাই, সেয়েহে গাঁৱত পানীৰ উপযুক্ত উৎস সুনিশ্চিত কৰাৰ বাবে দমকল, আৰু বৰ্তমানৰ পানী যোগান প্ৰকল্প পুনৰ নিৰ্মাণ কৰাটো গাঁওখনৰ বাবে অতি সোনকালে প্ৰয়োজন।
- ২) গাঁওখন মে'-জুন মাহত বানপানীৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত হয় আৰু যাৰফলত জীৱন আৰু শস্যৰ যথেষ্ট ক্ষতি হয়। কাংলাই নলা আৰু মেটুৱা বিলত শ্লুইচ গেট নিৰ্মাণ কৰিলে ইয়াৰ ফলত হোৱা ক্ষতি ৰোধত সহায় হ'ব।
- ৩) গাঁৱৰ কিছু অংশত বিদ্যুৎ যোগানৰ সুবিধা আছে যদিও বাকী অংশত সম্পূৰ্ণভাৱে বিদ্যুৎ সংযোগ হোৱা নাই। প্ৰতিটো পৰিয়ালতে বিদ্যুৎ সংযোগৰ প্ৰয়োজনীয়তা আছে।
- ৪) যদিও গাঁৱত প্ৰাথমিক বিদ্যালয় আছে, শিক্ষকসকল নিয়মীয়া নহয়। বেছিসংখ্যক গাঁওবাসীৰ বাবেই ব্যক্তিগত হাইস্কুলৰ খৰচ বহনযোগ্য নহয়। সেয়েহে হাইস্কুল স্থাপন আৰু সকলো বিদ্যালয়তে নিয়মীয়া শিক্ষক নিযুক্তি অতি প্ৰয়োজন।

৭.১ প্রাৰম্ভিক কাৰ্যসূচীৰ স্থানাংক (Entry Point Activity Rank)

প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচীৰ স্থানাংক

স্থানাংক	স্থানাংক অনুযায়ী গাঁৱৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী	বিশদ বিৱৰণ	বাজেট
১	চকী, জেনেৰেটৰসহ টেণ্ট হাউছৰ সৈতে সামূহিক ভৱন নিৰ্মাণ	■ কুলেশ দাসৰ ঘৰ আৰু কালীমন্দিৰৰ ওচৰত জি পি এছ উত্তৰ ২৪° ৩১' ১২.৮" পূব ০৯২° ৪৩' ০৬.০"	১০,০০,০০০.০০ টকা ৫০,০০০.০০ টকা (চকী আৰু জেনেৰেটৰ)
২	পথ : ক) গড়কাপ্টানী পথ-মেটুৱাবস্তি দৈৰ্ঘ্য : ১ কিঃমিঃ কালভাৰ্টৰ সৈতে	■ জি পি এছ স্থানাংক আৰম্ভ : উত্তৰ ২৪° ৩০' ৮৮.৬" পূব ৯২° ৪২' ৬৪.৩" শেষ : উত্তৰ ২৪° ৩১' ৬০.৫"	৩,৫০,০০০.০০ টকা
	খ) গড়কাপ্টানী পথ-সুকুমাৰ ঘৰ দৈৰ্ঘ্য : ১ কিঃমিঃ	আৰম্ভ : উত্তৰ ২৪° ৩১' ১৫.১" পূব ৯২° ৪৩' ০.৮৪" শেষ : উত্তৰ ২৪° ৩১' ১০.৮" পূব ৯২° ৪৩' ১১.৪"	৩,৫০,০০০.০০ টকা
	গ) গড়কাপ্টানী পথ-লাখি বী দৈৰ্ঘ্য : ১.৫ কিঃমিঃ	আৰম্ভ : উত্তৰ ২৪° ৩১' ১০.৮" পূব ৯২° ৪২' ৯৯.৪" শেষ : উত্তৰ ২৪° ৩১' ৪২.৭" পূব ৯২° ৪২' ৯২.৬"	৪,৫০,০০০.০০ টকা
৩	কুঁৱা পাঁচটা	পাঁচটা	৩,০০,০০০.০০ টকা

৮। জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

প্ৰাক্তীয় আৰু বনগাঁৱত কাৰ্যকৰী পি আৰ এ অনুশীলন আৰু আৰ্থ-সামাজিক সমীক্ষা চলাইছিল আৰ জি ভি এন আৰু জে এফ এম চি সদস্যসকলৰ সহায়-সহযোগত গাঁৱৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা তৈয়াৰ কৰিবৰ বাবে। বিভিন্ন উপাৰ্জন সৃষ্টিৰ কাৰ্যসূচী (আই জি এ) চিহ্নিত কৰা হৈছিল ফ'কাছ গ্ৰুপ আলোচনা আৰু পি আৰ এৰ জৰিয়তে। উপাৰ্জন সৃষ্টিকাৰী কেইবাটাও কাৰ্যসূচী চিহ্নিত কৰা হৈছিল। যেনে মৌ পালন, শাক-পাচলি, হাঁহ-কুকুৰা, দুগ্ধ উৎপাদন, মীন পালন, কাঠফুলা উৎপাদন, বিকেন্দ্ৰীভূত নাৰ্ছাৰী, চিলাই, ক্ষুদ্ৰ হস্তশিল্প, মৰাপাটৰ কাম, বাঁহৰ কাম, মমবাতি প্ৰস্তুত, ধূপকাঠি প্ৰস্তুত, আচাৰ উৎপাদন আদি। এই সামগ্ৰীসমূহত পেছাদাৰীভাৱে প্ৰক্ৰিয়াকৰণ, গ্ৰেডিং, পেকিং বা বটলিং আৰু লেবেলিং কৰাৰ উপৰি মূল্য সংযোগ। আই জি এৰ বাবে যিসমূহ ইনপুট, সবঞ্জাম, কেঁচামাল প্ৰয়োজন তাক চিহ্নিত কৰা হৈছে। এটি মাৰ্কেটিং প্লেটফৰ্ম যাক বন বজাৰ বুলি কোৱা হয়, প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰা হৈছে জে এফ এম চি/ই ডি চিৰ সামগ্ৰী প্ৰদৰ্শন আৰু বিক্ৰীৰ বাবে।

৮.১ স্থানাংক

জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়নৰ স্থানাংক

- ◆ কৃষি আৰু উদ্যানশস্য
- ◆ পশুধন
- ◆ দক্ষতা উন্নয়ন
- ◆ কাঠ ভিন্ন বনজ উৎপাদন (এনটিএফপি)
- ◆ ঋণৰ সুবিধা

৮.২ জীৱিকাৰ সুযোগ

জীৱিকাৰ সুযোগ চিহ্নিত কৰা হৈছে তলত দিয়াৰ দৰে :

- ১) কৃষি
- ২) নাৰ্ছাৰী
- ৩) কাঠমিস্ত্ৰী
- ৪) ছাগলী পালন
- ৫) চিলাই কাম

৮.৩ কৃষি আৰু উদ্যানশস্য

প্ৰধান বাধাসমূহ হ'ল :

- (ক) জলসিঞ্চন সুবিধাৰ অভাৱ
- (খ) দুৰ্বল পথ সংযোগ আৰু বজাৰ সংযোগ সুবিধা
- (গ) বাৰিষাকালত বানপানী আৰু শীতকালত পানীৰ অভাৱ।

সুযোগসমূহ হ'ল :

- (ক) ধানৰ বাগিজিকীকৰণ
- (খ) জৈৱিক কৃষি
- (গ) নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন
- (ঘ) শীতকালত শাক-পাচলিৰ খেতি

৮.৪ পশুধন

প্ৰধান বাধাসমূহ হ'ল :

- (ক) ৰোগ
- (খ) পশু চিকিৎসা সুবিধাৰ অভাৱ

সন্ত্ৰাৰনাসমূহ হ'ল :

- (ক) দুগ্ধ উৎপাদন
- (খ) হাঁহ-কুকুৰা পালন
- (গ) ছাগলী পালন

৮.৫ কাঠ ভিন্ন বনজ উৎপাদন (এনটিএফপি)

প্ৰধান বাধাসমূহ হ'ল :

- (ক) এন টি এফ পিৰ উপলব্ধতাৰ অভাৱ
- (খ) এন টি এফ পিৰ উপযোগিতা সম্পৰ্কে সম্প্ৰদায়ৰ জ্ঞানৰ অভাৱ
- (গ) লাভ্য এন টি এফ পিৰ দুৰ্বল উপযোগিতা

সুযোগসমূহ হ'ল :

- (ক) বাগিজিক প্ৰক্ৰিয়াকৰণ আৰু মূল্য সংযোগ কৰিব পৰা যায়
- (খ) এন টি এফ পিৰ আইনী ব্যৱহাৰ আৰু সংৰক্ষণ সম্পৰ্কে সচেতনতা।

৮.৬ বিশেষ দক্ষতা

প্ৰধান বাধাসমূহ হ'ল :

- (ক) পৰম্পৰাগত দক্ষতা-অভ্যাস
- (খ) আধুনিক যন্ত্ৰপাতি আৰু ইয়াৰ প্ৰয়োগৰ সীমাবদ্ধতা

সুযোগসমূহ হ'ল :

- ১) নাৰ্ছাৰী
- ২) বাঁহ আৰু বেত
- ৩) বাডু
- ৪) কম্পিউটাৰ প্ৰশিক্ষণ

৮.৭ ঋণৰ সুবিধা

প্ৰধান বাধাসমূহ :

ক) বেংকৰ সুবিধা নাই

খ) ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় প্রতিষ্ঠান সম্পৰ্কে দুৰ্বল জ্ঞান

সুযোগসমূহ হ'ল :

ক) বিভিন্ন চৰকাৰী প্ৰকল্পৰ অধীনত সামৰি লোৱাৰ ব্যৱস্থা

খ) ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় প্রতিষ্ঠান

৮.৮ কৌশলগত হস্তক্ষেপ

উল্লিখিত প্ৰস্তাৱিত কাৰ্যসূচীসমূহক সংক্ষেপে জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে কৌশলগত হস্তক্ষেপ বুলিব পাৰি। সেইবোৰ তলত দিয়া হ'ল :

◆ উৎপাদনশীলতা বৃদ্ধিৰ বাবে কৃষিৰ আধুনিক যন্ত্ৰপাতি আৰু কলা-কৌশলৰ সৈতে গাঁওবাসীক পৰিচয় কৰাই দিয়া।

◆ নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী।

◆ চিলাই, হস্তশিল্প, কম্পিউটাৰ প্ৰভৃতি ক্ষেত্ৰত দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী।

◆ ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় প্রতিষ্ঠান সম্পৰ্কে সচেতনতা সৃষ্টি।

৮.৯ আয় উদ্ভাৱন ক্ৰিয়াকলাপ

গাঁৱত আয় উদ্ভাৱনৰ প্ৰধান ক্ৰিয়াকলাপ হিচাপে কৰা পৰিকল্পনাসমূহ হৈছে :

১) চিলাই আৰু বয়ন

২) বাঁহ-বেতৰ কাম

৩) ছাগলী পালন

৮.১০ আত্মসহায়ক গোটৰ ক্ৰিয়াকলাপ

গাঁৱৰ আত্মসহায়ক গোটসমূহে নিম্নোক্ত ক্ৰিয়াকলাপৰ পৰিকল্পনা কৰিব পাৰে :

১) বাঁহৰ কাম

২) নাৰ্ছাৰী

৩) কুকুৰা পালন

৮.১১ শিক্ষাৰ উদ্দেশ্যে ভ্ৰমণ (এক্সপ'জাৰ ট্ৰিপ)

তলত দিয়া ধৰণে শিক্ষাৰ উদ্দেশ্যে ভ্ৰমণসমূহ পৰিকল্পনা কৰা হৈছে :

১) উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ জে এফ এম চিৰ সফল অনুশীলন প্ৰকল্প

২) মেলা আৰু উৎসৱত অংশগ্ৰহণ যেনে সৰস (SARAS) মেলা আৰু ট্ৰাইফেডৰ দ্বাৰা আয়োজিত অন্যান্য মেলা

৩) বাঁহৰ হস্তশিল্পৰ কামৰ দ্বাৰা আচৰাব তৈয়াৰী প্ৰশিক্ষণৰ বাবে প্ৰতিবেশী দেশ ভ্ৰমণ।

৮.১২ সংযোগ

পৰিকল্পিত প্ৰচেষ্টা হয়তো ভাৰত চৰকাৰৰ নিম্নোক্ত পৰিকল্পনাৰ সৈতে মিলিত হ'ব পাৰে :

- (ক) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ নিয়োগ নিশ্চিত যোজনা - গ্ৰামীণ নিয়োগৰ বাবে
- (খ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা (আৰ ক ভি ৰাই) - কৃষি আৰু আনুষঙ্গিক উন্নয়নৰ বাবে
- (গ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি সিঞ্চন যোজনা (আৰ কে এছ ৰাই) - জলসিঞ্চন সুবিধাসহ জনবিভাজিকা উন্নয়নৰ বাবে
- (ঘ) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযান
- (ঙ) দক্ষতা উন্নয়ন প্ৰকল্প
- (চ) প্ৰধান মন্ত্ৰী উজ্জ্বলা যোজনা
- (ছ) এন আৰ এল এম
- (জ) এন আৰ এইচ এম
- (ঝ) বাঁহ অভিযান
- (ঞ) গ্ৰামোন্নয়ন আৰু জীৱিকাৰ বাবে অন্যান্য যোজনা উপযুক্ত বুলি বিবেচনা কৰা হৈছে।

ওপৰৰ সংপৃক্তকৰণসমূহে বৰ্তমানৰ পৰিকল্পনাত প্ৰাণশক্তি যোগাব আৰু ইয়াৰ উপৰি প্ৰকল্পৰ ম্যাদ শেষ হোৱাৰ সময়তো পৰিকল্পনাৰ কাম স্থায়ী কৰাৰ ক্ষেত্ৰত সহায় কৰিব।

৯। বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

এই বনোন্নয়ন পৰিকল্পনা তৈয়াৰ কৰা হৈছে গাঁও স্তৰত বিস্তাৰিত পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ এটি অঙ্গৰূপে। এই পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য হ'ল সংৰক্ষণ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ মূল্য স্থায়ী কৰা, পৰিৱেশগত কামকাজ আৰু বনৰ উৎপাদন সামৰ্থ্য জে এফ এম চিক দিয়া হৈছে আৰু ইয়াৰ উপৰি ভোগৰ প্ৰত্যাশা পূৰণ আৰু সম্প্ৰদায়ৰ জীৱিকাৰ প্ৰয়োজন যাতে সঠিকভাৱে পূৰণ হয়।

বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ জে এফ এম চি বনৰ নিম্নলিখিত বিভাগত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা বিবেচনা কৰা হৈছে :
(ক) বন বিভাগ দ্বাৰা জে এফ এম চিক যি বনাঞ্চল দিয়া হৈছে আৰু
(খ) সম্প্ৰদায়ৰ ভূমিত আৰু চিহ্নিত বনাঞ্চলৰ বাহিৰত যিসমূহ ভূমিত ৰোপণ কৰা হৈছে বা কৰা হ'ব।

জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ ওপৰত উল্লিখিত দুটি বিভাগ তলত সংক্ষেপে আলোচনা কৰা হ'ল

৯.১ অৰণ্য আৰু তাৰ বৰ্তমান পৰিস্থিতি :

অন্যান্য যিসমূহ অঞ্চলত ৰোপণ কৰা হৈছে (বা ৰোপণ কৰা হ'ব) তাক বিবেচনা কৰাৰ সময়ত বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলক তলত সাৰাংশ কৰা হৈছে :

তালিকা-১ : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ পৰিস্থিতি

চিহ্নায়ন	জেএফএমচি বনৰ পৰিমাণ (হেঃ)	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিঃমিঃ)	(বনৰ পৰিস্থিতি) (ভাল-৪০% বা তাৰ বেছি ঘনত্ব থাকিলে, নহ'লে 'ক্ষতিগ্ৰস্ত')	সম্প্ৰদায়ৰ ব্যৱহাৰৰ বাৰংবাৰতা (২-৩ মাহ/৩-৬ মাহ/৬- ৯ মাহ/৯ মাহৰ বেছি)
(ক) আৰোপিত অৰণ্য				
আৰএফ/পিএফ নাম : কাটাখাল লাট : বেলাইপুৰ	৪০০	০.৭০ ৰ পৰা ১.৫০	ভাল অঞ্চল : ৫০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত অঞ্চল : ১২০ হেক্টৰ	৯ মাহৰ বেছি
(খ) অন্যান্য ৰোপণকৃত অঞ্চল				
অৱস্থান : বেলাইপুৰ, বনৰ ধৰণ : অৰ্ধচিৰহৰিৎ, ভিএফ/অন্যান্য আৰএফ	২৪৭	০.৭০ ৰ পৰা ১.৫০	ভাল অঞ্চল : ২৪৭ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত অঞ্চল : — হেক্টৰ	
মোট			ভাল অঞ্চল : ২৯৭ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত অঞ্চল : ১২০ হেক্টৰ	

সূত্ৰ : বন বিভাগীৰ কৰ্মী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

ইয়াৰ পৰা দেখা গৈছে যে বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ অধীনত ৪০০ হেক্টৰ বনাঞ্চল, ইয়াৰ ভিতৰত ২৯৭ হেক্টৰ (৭৪%) হ'ল 'ভাল' (ক্ৰাউন ঘনত্ব >৪০%) আৰু বাকীখিনি 'ক্ষতিগ্ৰস্ত'।

৯.১.১ বনাঞ্চলৰ মাটিৰ ধৰণ

বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল গঢ়ি উঠিছে বালচহীয়া মাটি আৰু এলুভিয়েল ধৰণৰ মাটিৰে। এই বনাঞ্চলৰ মাটিৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল :

তালিকা - ২ : বেলাইপুৰ জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ মাটিৰ ধৰণ

পৰিমাণ	আৰোপিত বনাঞ্চলৰ অৱস্থা	অন্যান্য ৰোপিত অঞ্চলৰ অৱস্থা
উৰ্বৰতাৰ স্তৰ	মজলীয়া	গড়
ভূমিক্ষয়ৰ অৱস্থা	শোচনীয়	শূন্য
উপস্থিতি :		
(ক) বালি	শূন্য	শূন্য
(খ) বোকামাটি	হয়	হয়
(গ) নতুনকৈ উৰ্বৰা ভূমি	-	-
(ঘ) বালিচাহি	-	-

সূত্র : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বাবে বনাঞ্চলৰ মাটিৰ ধৰণৰ মূল বৈশিষ্ট্য সংক্ষিপ্তভাৱে তলত দিয়া হ'ল :

(ক) সমতল ভূমি গঢ়ি উঠিছে বালিচহীয়াৰ পৰা বোকামাটি আৰু কোনো কোনো স্থানত বালি মাটিৰ দ্বাৰা। কেন্দ্ৰীয় এলুভিয়েল সমতল ভূমি আৰম্ভ হৈছে নিম্নৰ পৰা উচ্চ আৰু টিলাৰ উচ্চতৰ দিশ পৰ্যন্ত।

৯.১.২ উদ্ভিদৰ বৰ্তমান ৰূপ

বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলত উদ্ভিদৰ বৰ্তমান ৰূপ তলত দিয়া হৈছে। মনত ৰখা প্ৰয়োজন যে স্থানীয় বনাঞ্চলক চিহ্নিত কৰা হৈছে অৰ্ধ-চিৰহৰিৎ অৰণ্যৰূপে।

তালিকা - ৩ : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ উদ্ভিদৰ বৰ্তমান ৰূপ

পৰিমাণ	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
প্ৰধান উদ্ভিদ প্ৰজাতি	আৱাল	ভিটেক্স এসপিপি
	বাদাম	ষ্টাকুলিয়ালাটা
	বহেৰা	টাৰ্মিনালিসবেলেৰিকা
	ভাতকুৰ	ভিটেক্সহেটেৰোফাইলা
	ভোলা	মনস লেক্ৰিগাটা
	ভুবি	বাকাউৰিওসাপিদাৰ
	ভুৰি	ট্ৰেউইয়ানুডিফ্লেৰা
	বান্দৰ ফেলা	ডিসক্সিলামবাইনেক্টিফেৰাম
	বান্দৰ লাঠি	লাসিয়া ফিসতুলা
	বন শিমলু	বামবক্সিনসিগনক

	বৰুণ	ব্ৰুটায়েৰেয়াৰলিগিওসা
	বেল্লা	সাপিয়ামবাকাটাম
	ভদ্ৰক	ভিটেব্লুপুবেসকনস
সংশ্লিষ্ট	কালিগড়া	বামবুসাভালগাৰস
	কৰাইল	ডেনড্ৰাকালামাসট্ৰিকটাস
	খাং	ডেনড্ৰকেলামাসলঙ্গিসপাথাস
গুল্ম	স্প্ৰিং ভাচ	ভসিয়াসটিভা
	ছান হেম্প	ব্ৰুলাটাৰিয়াজানসিয়া
	আধু গছ	মৰিংডাঙ্গুসটিফলিয়া
	আধু গছ	মৰিনডাটিনকটৰিয়া
	মদাৰ গছ	ক্যালোড্ৰিপিস জায়গাটিয়ান
	আকাশীলতা	ট্ৰাচেলসপাৰ্মামহাগৰান্স
	আতলাৰি গছ	পলিগনামবাৰ্বাটাম
	লজ্জ্বাৰতী	মিমোসা পুডিকা
	কমনৰিড, ইকৰা	ফাগমিটেসকাৰকা
ওষধি গাছ	চালমোথা	হায়ডনোকৰপুসকুৰজিল
	হৰতকি	টাৰমিনালাইসেবুলা
উৎপাদন	গমাৰি	মেলিনাৰবৰিয়া
	কদম	অ্যানথকফালাসকাদম্বা
	জাম	এনজেনিয়াজাম্বস
	নাগেশ্বৰ	মেসুয়াফেৰিয়া
	চাম	আৰটোকৰপুসছাপলাসা
	ঘোঁড়া নিম	
	ৰেইন ট্ৰি	
	পিং	সাইলোমেট্ৰাপলিয়ান্ড্ৰা
	মৰৈ	
	ছাতিম	আলসটনিয়াসকলাৰিস
অন্যান্য, যদি থাকে	কঁশ	সামচামপ্ৰসেৰাম
	খাগৰি	সাক্কমস্পন্টাৰকাম
	ৰেমা	দাইসানোলায়েনা ম্যাঞ্জিমা
	খৰ	ইমপেৰেটা আৰল্‌ডিনাসিয়া

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.১.৩ অতীতৰ বনগাঁও পৰিচালনা

বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ বাবে অতীতত বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ দ্বাৰা গৃহীত ব্যৱস্থা তলত আলোচনা কৰা হৈছে :

(ক) জড়িত পৰিয়ালৰ সংখ্যা : ৯৮টা

(খ) জড়িত মানুহৰ সংখ্যা : ৬৬২ ব্যক্তি

(গ) গৃহীত ব্যৱস্থাৰ সৰাংশ : ২০১৫ চনত জে এফ এম চি গঠনৰ সময়ত বন সুৰক্ষা সমিতি গঠিত হৈছে আৰু কাম কৰিছে।

(ঘ) কোনো আনুষ্ঠানিক কাৰ্যসূচী : হুস্ম্যাদী সুবিধাৰ অধীনত গাঁওবাসীৰ আৰ্থ-সামাজিক মৰ্যাদা উন্নয়ন ফলপ্ৰদ নহয়। তেওঁলোকে দেশৰ কৰ-কাটল আৰু মূল্যবৃদ্ধিত হতাশ। সেইবাবে বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ বাবে জে এফ এম চিৰ সম্প্ৰদায়ৰ সুৰক্ষাৰ নিৰ্ভৰশীলতা পৰামৰ্শ দিয়া হোৱা নাই।

বৰ্তমান যিকোনো নাগৰিকে বিদেশৰ কৰ ব্যৱস্থা আৰু জনকল্যাণমূলক ক্ৰিয়াকলাপৰ বিষয়ে পঢ়িব নাপায়। সেই কাৰণে এই অঞ্চলৰ দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলত বাস কৰা ব্যক্তিসকল খুবেই হতাশ। প্ৰকৃতপক্ষে দেশপ্ৰেম শব্দটো মাত্ৰ আৰেগজনিত ক্ষেত্ৰতেই প্ৰযোজ্য। মানুহে এতিয়া জীৱনৰ প্ৰয়োজন পূৰণৰ বাবে উপায় বিচাৰিবলগা হৈছে। সেই কাৰণে কোনো আনুষ্ঠানিক কাৰ্যসূচী ইয়াত শূন্য হিচাপে বিবেচিত হ'ব পাৰে।

(উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা)

৯.১.৪ বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা চাহিদা

স্থানীয় মানুহৰ ঘৰুৱা চাহিদা পূৰণৰ বাবে বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীলতা তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৪ (ক) : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	পৰিয়ালৰ গড় চাহিদা		বৰ্তমান কেনেদৰে চাহিদা পূৰণ হৈছে	উৎস
	চাহিদাৰ সময় ব্যৱধান	আনুমানিক পৰিমাণ		
কাঠখৰি	১০০%	বছৰি ১.৮২৫ টন	নিকটৱৰ্তী অৰণ্য আৰু আৱাস সংলগ্ন বাৰী এলেকাৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা হয়	বেছিভাগেই সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ পৰা অবৈধভাৱে সংগ্ৰহ কৰা হয়
ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	১০০%	০.১১০ কিউম	নিকটৱৰ্তী অৰণ্যৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা হয়	সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ পৰা অবৈধভাৱে সংগ্ৰহ কৰা হয়
ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	১০০%	০.০৪১ কিউম	নিকটৱৰ্তী অৰণ্যৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা হয়	সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ পৰা অবৈধভাৱে সংগ্ৰহ কৰা হয়
খুঁটি/বাঁহ	১০০%	৪০ডাল	"	"
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	১০০%	৮.০০ কিঃগ্ৰাঃ	"	"
এন টি এফ পি	১০০%	১০.০০ কিঃগ্ৰাঃ	"	"
অন্যান্য গন্ধী, বাঁহৰ গাজ, বন আলু ইত্যাদি		৫.০০ কুইণ্টল	"	"

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

বেলাইপুৰ গাঁৱৰ নিজস্ব ব্যৱহাৰ বাবে বাৰ্ষিক বনজ উৎপাদনৰ পৰিমাণ তলত দেখুওৱা হ'ল :

তালিকা-৪ (খ) : বনজ উৎপাদনৰ মুঠ ঘৰুৱা প্ৰয়োজন - বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ সকলো পৰিয়াল

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা বাৰ্ষিক কিঃ গ্ৰাঃ (*)	মন্তব্য
কাঠখৰি	১৭৮.৮৫ টন প্ৰতি বছৰে	
ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	১০.৭৮ কিউম	
ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	৪.০১৮ কিউম	
খুঁটি/বাঁহ	৩৯২০ডাল	
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	৭.৮৪ কুইণ্টল	
এন টি এফ পি	৯.৮০ কুইণ্টল	
অন্যান্য গন্ধী, বাঁহৰ গাজ, বন আলু ইত্যাদি	৪৯০ কুইণ্টল	

উৎস : তালিকা ৪ (ক) ওপৰৰ আৰু সম্প্ৰদায়ৰ তথাৰ পৰা মুঠ পৰিয়ালৰ সংখ্যা

৯.১.৫ গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিক্ৰী

ঘৰুৱা প্ৰয়োজনৰ উপৰি বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত সম্প্ৰদায়ৰ নিৰ্ভৰশীলতা হৈছে এই উৎপাদন সংগ্ৰহ কৰি স্থানীয় বজাৰত বিক্ৰীৰ দ্বাৰা। বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিক্ৰীৰ তথ্য তলৰ তালিকাত দেখুওৱা হৈছে।

তালিকা - ৫ (ক) : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

বনজ উৎপাদনৰ নাম	বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ			সংগ্ৰহৰ স্থান
	ঋতু/মাহ	সংগ্ৰহকাৰী পৰিয়ালৰ সংখ্যা	সংগৃহীত সামগ্ৰীৰ পৰিমাণ (কিঃগ্ৰাঃ)	
কাঠখৰি	০	০	০	০
ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	০	০	০	০
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	০	০	০	০
বাঁহ	০	০	০	০
খুঁটি	০	০	০	০
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	০	০	০	০
এন টি এফ পি (ৰাডু)	ডিচেম্বৰ/ জানুৱাৰী আৰু ফেব্ৰুৱাৰী	৪০	২.৫০০ কুইণ্টল	সংৰক্ষিত বনাঞ্চল এলেকা
অন্যান্য গন্ধী, বাঁহৰ গাজ	জুন, জুলাই	১৫	০.৫০০ কুইণ্টল	সংৰক্ষিত বনাঞ্চল এলেকা

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

ওপৰৰ লগত সংশ্লিষ্ট অতিৰিক্ত তথ্য তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা - ৫ (খ) : বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন - অতিৰিক্ত তথ্য বেলাইপুৰ জে এফ এম চি

বনজ উৎপাদনৰ নাম	উদ্ধৃত্ত বিপণন (কেজি)	কেনেদৰে বিপণন হয়	প্রতিটো পৰিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ পৰা গড় আয়
কাঠখৰি	০	০	০
ঘৰৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	০	০	০
ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	০	০	০
বাঁহ	০	০	০
খুঁটা	০	০	০
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	০	০	০
এন টি এফ পি (ঝাড়ু) অন্যান্য গান্ধী, বাঁহৰ গাঁজ,	১০০ কুইণ্টল	স্থানীয় বজাৰত বিক্ৰী	১২২৪.৫০ টকা
বনআলু আদি	৭.৫০ কুইণ্টল	,,	৩৮.২৬ টকা

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.১.৬ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ প্ৰয়োজনীয়তা - ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ আৰু বিপণন

বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ প্ৰয়োজনীয়তা তলত সংক্ষেপে দেখুওৱা হ'ল, পূৰ্বৱৰ্তী উপ-বিভাগৰ তথ্যৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি।

তালিকা - ৬ : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ প্ৰয়োজনীয়তা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ প্ৰয়োজনীয়তা (প্ৰতি বছৰে কেজি) -৪ (খ) তালিকাৰ পৰা	উদ্ধৃত্ত বিপণন (কেজি) তালিকা-৫ (খ)ৰ পৰা	মুঠ প্ৰয়োজনীয়তা (কেজি)
কাঠখৰি	১৭৮.৮৫ টন প্ৰতি বছৰে	০	১৭৮.৮৫ টন প্ৰতি বছৰে
ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	১০.৭৮ কিউবিক মিটাৰ	০	১০.৭৮ কিউবিক মিটাৰ
ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	৪.০১৮ কিউবিক মিটাৰ	০	৪.০১৮ কিউবিক মিটাৰ
বাঁহ	৩৪৩০ডাল	০	৩৪৩০ কিউবিক মিটাৰ
খুঁটা	৪৯০ডাল	০	৪৯০ডাল
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	৭.৮৪ কুইণ্টল	০	৭.৮৪ কুইণ্টল
এন টি এফ পি	৯.৮০ কুইণ্টল	১০০.০ কুইণ্টল	১০৯.৮০ কুইণ্টল
অন্যান্য গান্ধী, বাঁহৰ গাঁজ বনআলু আদি	৪৯০ কুইণ্টল	৭.৫০ কুইণ্টল	৪৯৭.৫০ কুইণ্টল

উৎস : তালিকা ৪ (খ) আৰু ৫ (খ) এই অধ্যায়ৰ, পূৰ্বৱৰ্তী পৃষ্ঠাত দিয়া

৯.২ বন সুৰক্ষা প্ৰসঙ্গ

৯.২.১ সুৰক্ষা সমস্যা

বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ সুৰক্ষাৰ সমস্যা তলত সংক্ষিপ্তৰূপত দিয়া হৈছে।

তালিকা-৭ : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ সুৰক্ষা সমস্যা

সমস্যাৰ ধৰণ	প্ৰাসঙ্গিক (হয়/নহয়)	গুৰুত্ব (হয়/নহয়)
চাৰণ-স্থানীয় পশু	হয়	হয়
চাৰণ- অন্যান্য এলেকাৰ পশু	হয়	হয়
বেআইনীভাৱে কাঠ কটা	হয়	হয়
কাঠৰ চোৰাং কাৰবাৰ	হয়	হয়
দুৰ্ঘটনাবশতঃ অগ্নিকাণ্ড	নহয়	নহয়
বনভূমি বেদখল	হয়	হয়
অন্যান্য (উগ্ৰপতী কাৰ্যকলাপ)	—	—

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

এনেদৰে দেখা গৈছে যে ওপৰৰ জে এফ এম চিত যিসমূহ তাৎপৰ্যপূৰ্ণ বন সুৰক্ষা সমস্যাৰ সন্মুখীন হয় সেইসমূহ হ'ল :

(ক) পশুধনৰ সমস্যা

(খ) বেদখল

(গ) দুৰ্বল কৰ্মীশক্তি আৰু বিভাগত শ্ৰম ব্যৱস্থাৰ অবৈজ্ঞানিক বণ্টন

৯.২.২ বন ক্ষতিগ্ৰস্তৰ কাৰণ

বেলাইপুৰ জে এফ এম চিত বনাঞ্চল ক্ষতিগ্ৰস্তৰ কাৰণসমূহ হ'ল :

(ক) পশুধনৰ সমস্যা

(খ) বেদখল

(গ) সুৰক্ষা কৰ্মত নিয়োজিত উৎসৰ্গীকৃত বনকৰ্মীসকলক বিভিন্ন তথ্য সংগ্ৰহ/যোগাযোগ স্থাপন/সচেতনতা বৃদ্ধিৰ কাম আৰু বিজ্ঞাপন কাৰ্যসূচীসমূহত অধিকতৰ সময় নিয়োজিত কৰি ৰখাৰ লগতে এন আৰ চি, নিৰ্বাচন সংক্ৰান্তীয় কাম-কাজতো বছৰ ধৰি ব্যস্ত কৰি ৰখা হৈছে। ইয়াৰ ফলত বন সুৰক্ষা কাৰ্যত প্ৰচুৰ ক্ষতি হৈছে।

(উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা)

৯.৩ বনোন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ উপাদান

তলৰ উপ-বিভাগসমূহত বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ প্ৰধান উপাদানসমূহৰ ওপৰত আলোচনা কৰা হৈছে। সেইসমূহ হৈছে সুৰক্ষাৰ বাবে পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন (পৰিচৰ্যা), নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন, বক্ষণাবেক্ষণ আৰু অন্যান্য কাম-কাজ।

৯.৩.১ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা পৰিকল্পনা তলত দিয়া হৈছে, পূৰ্বৱৰ্তী উপ-বিভাগ ৩.১ত যিসমূহ বিষয় আলোচিত হৈছে তাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ সুৰক্ষা কাৰ্য তলত দিয়া হ'ল

তালিকা-৮ : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা কৰ্ম (প্ৰয়োজ্য হিচাপে প্ৰ'ফৰ্মা-৩ৰ তালিকা ৩.৭ৰ পৰা পূৰণ কৰা হ'ব	বনাঞ্চল এলেকাৰ অৱস্থিতি	ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ সংখ্যাগত মান নিৰ্ণয় (দৈৰ্ঘ্য, আয়তন, আকাৰ ইত্যাদি)	সময়-কাল	অগ্ৰাধিকাৰ (উচ্চ /মধ্যম /নিম্ন)
চাৰণ-স্থানীয় পশু	বেলাইপুৰ জে এফ এম চি এলেকা	৫০০ হেক্টৰ	দিনৰ বেলা	উচ্চ
চাৰণ-অন্যান্য এলেকাৰ পশু	বেলাইপুৰ জে এফ এম চি এলেকা	৫০০ হেক্টৰ	দিনৰ বেলা	মধ্যম
বেআইনীভাৱে কাঠ কটা	বেলাইপুৰ জে এফ এম চি এলেকা	৫০০ হেক্টৰ	২৪ ঘণ্টা	মধ্যম
কাঠ চোৰাং কাৰবাৰ	বেলাইপুৰ জে এফ এম চি এলেকা	৫০০ হেক্টৰ	২৪ ঘণ্টা	মধ্যম
দুৰ্ঘটনাবশতঃ অগ্নিকাণ্ড	বেলাইপুৰ জে এফ এম চি এলেকা	৫০০ হেক্টৰ	ডিচেম্বৰ আৰু জানুৱাৰী	নিম্ন
বনাঞ্চলৰ ভূমি বেদখল	বেলাইপুৰ জে এফ এম চি এলেকা	৫০০ হেক্টৰ	দিনৰ বেলা	উচ্চ
অন্যান্য	নাই	নাই	নাই	নাই

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

দেখা গ'ল যে বেলাইপুৰ জে এফ এম চিত (উচ্চ অগ্ৰাধিকাৰ দিয়া) যিসমূহ তাৎপৰ্যপূৰ্ণ সুৰক্ষা ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব লাগিব সেইসমূহ হ'ল :

(ক) বেদখলকাৰীক উচ্ছেদ।

(খ) বিপদসংকুল অঞ্চলত নিয়মিত পেট্ৰোলিং।

(গ) সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ সীমাত য'ত ৰাজহ ভূমিৰ সৈতে মিলেছে তাত ১৫ মিটাৰ দূৰে দূৰে সীমান্তস্ত নিৰ্মাণ।

(ঘ) জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা সম্প্ৰদায়ৰ ত্ৰিা্যকলাপ সঠিকভাৱে উজ্জীৱিত হোৱা উচিত।

৯.৩.২ প্ৰস্তাৱিত কাৰ্যসূচীৰ ধৰণ

বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত অঞ্চলৰ স্বাৰ্থত যিসমূহ কাৰ্যসূচী প্ৰস্তাৱ কৰা হৈছে সেইসমূহ হ'ল :

তালিকা ৮ : বৰুণছেড়া জে এফ এম চিৰ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

নিৰাময় ব্যৱস্থা	প্ৰয়োজনীয় (হয়/নহয়)	জে এফ এম চিৰ দায়িত্ব (হয়/নহয়)	মাহ/বছৰ যেতিয়া কৰিব পাৰি	নিৰাময় ব্যৱস্থাৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত বৰ্ধিত এলেকা (হেক্টৰ)
ক্ষতিগ্ৰস্ত বনাঞ্চলৰ পুনৰুদ্ধাৰ	হয়	হয়	নৱেম্বৰ পৰা জানুৱাৰী পৰ্যন্ত অগ্ৰিম কাম/ফেব্ৰুৱাৰীৰ পৰা এপ্ৰিল পৰ্যন্ত বন সৃষ্টি আৰু তাৰ পিছৰ মাহসমূহৰ পৰা তত্ত্বাবধান আৰম্ভ কৰা	৩০ হেক্টৰ ভূমিত ২ আৰু ৩ হেক্টৰ খণ্ডত কৃত্ৰিমভাৱে স্থানীয় প্ৰজাতিৰ পুনৰুজ্জীৱিতকৰণ আৰু ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকাত পৰ্যাপ্ত নহয়। বৰং এই ধৰণৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত বনাঞ্চলত প্ৰস্তাৱিত ১০ বা ২০ হেক্টৰ খণ্ড হিচাপে গছ ৰোপণ কৰিব লাগিব আৰু ইয়াক শূন্য বুলি গণ্য কৰিব লাগিব
কটা গছৰ মুঠা সুৰক্ষা	হয়	হয়	বছৰৰ প্ৰতি মাহে	নিয়মিত পৰ্যবেক্ষণ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ দ্বাৰা ৩০০ হেক্টৰ বন এলেকা
জলাবিভাজিকাৰ নিৰাময়	নহয়	নহয়	—	—
জলাধাৰ	নহয়	নহয়	—	—
ঘাঁহ-বন নিৰণি	নহয়	নহয়	—	—
বাঁহ ৰোপণ	নহয়	নহয়	—	—
বীজ সিঁচা	নহয়	নহয়	—	—
শিপা আৰু অংকুৰ কটা আৰু ৰোপণ	হয়	হয়	বছৰৰ প্ৰতি মাহে	বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ দ্বাৰা ৩০০ হেক্টৰ বন এলেকা নিয়মিত পৰ্যবেক্ষণ
ডাল কটা আৰু নিৰাময়	নহয়	নহয়	—	—
বেৰ নিৰ্মাণ	হয়	হয়	গোটেই বছৰ ধৰি	নতুন কৰি সৃষ্ট বন এলেকা ৩০ হেক্টৰ
সামাজিক বেৰ	নহয়	হয়	গোটেই বছৰ ধৰি	
অন্যান্য কাম-কাজ	নহয়	নহয়	—	—

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ স্বাৰ্থত যিসমূহ প্ৰতিকাৰ ব্যৱস্থা প্ৰস্তাৱ কৰা হৈছে সেইসমূহ হ'ল :

(ক) জে এফ এম চি অঞ্চলত ৩০ হেক্টৰ ভূমিত ২ আৰু ৩ হেক্টৰ কৰি সমগোত্ৰীয় প্ৰজাতিৰ কৃত্ৰিম পুনৰ্ৰূপাদন।

৯.৩.৩ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা-অগ্ৰিম কাম আৰু সৃজন

এই প্ৰসঙ্গত প্ৰাসঙ্গিক বিৱৰণ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল :

তালিকা-১০ : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিত বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

নিৰাময় ব্যৱস্থা	ৰোপণৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত হেক্টৰ হিচাপে এলেকা	খণ্ড ৰোপণৰ বাবে অগ্ৰাধিকাৰ	প্ৰজাতি	স্থান ব্যৱধান (মিটাৰ × মিটাৰ)
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰ্ৰূপিতকৰণত সহায়তা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ) খণ্ড ৰোপণ নিম, আমলখি, মছৰা, বহৰাৰ বীজ সিঁচা (ভেষজ উদ্ভিদ)	২ হেক্টৰ X৪ খণ্ড	শূন্য	চেগুণ, গমাৰি, চেছিয়াচাম, ৰাত, জাম ইত্যাদি	
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ				
পোনপটীয়া ৰোপণ	২ হেক্টৰ X৪ খণ্ড		চেগুণ, গমাৰি, চেছিয়াচাম, ৰাত, জাম ইত্যাদি	২×২
অন্যান্য				
মুঠ এলেকা (হেক্টৰ হিচাপে)				

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৪ বন উন্নয়ন - বাৰ্ষিক লক্ষ্য

ওপৰৰ সংগ্ৰাস্ত বাৰ্ষিক লক্ষ্য দহ বছৰ সময়ৰ বাবে তলত দিয়া হ'ল :

তালিকা-১০ (ক) : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বন উন্নয়নৰ বাৰ্ষিক লক্ষ্য (বছৰ-১ৰ পৰা বছৰ-৫)

নিৰাময় ব্যৱস্থা	২০১৬	২০১৭	২০১৮	২০১৯	২০২০
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰ্জীৱিতকৰণত সহায়তা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	২ হেক্টৰকৈ ৪টা খণ্ড	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ
খণ্ড ৰোপণ					
নিম, আমলখি, মছৰা, বহুৰাৰ বীজ সিঁচা (ভেষজ উদ্ভিদ)					
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ					
পোনপটীয়া ৰোপণ	২ হেক্টৰকৈ ৪টা খণ্ড	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ
বন-বাত নিৰণি					
মধ্যকালীন কাম-কাজ					

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

তালিকা-১০ (খ) : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিত বন উন্নয়নৰ বাৰ্ষিক লক্ষ্য (৬ বছৰৰ পৰা ১০ বছৰ পৰ্যন্ত)

নিৰাময় ব্যৱস্থা	২০২১	২০২২	২০২৩	২০২৪	২০২৫
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰ্জীৱিতকৰণত সহায়তা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	২ হেক্টৰ				
খণ্ড ৰোপণ					
নিম, আমলখি, মছুৱা, বহুৰাৰ বীজ সিঁচা (ভেষজ উদ্ভিদ)					
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ					
পোনপটীয়া ৰোপণ	২ হেক্টৰ				
বন-বাত নিৰণি					
মধ্যকালীন কাম-কাজ					

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৪.১ নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা

বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বাবে নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা নিৰ্ভৰ কৰিছে নিম্নলিখিত নাৰ্ছাৰীৰ ধৰণৰ ওপৰত :

(ক) জে এফ এম চি নাৰ্ছাৰী (বিভাগীয় নাৰ্ছাৰীসহ)

(খ) অন্যান্য নাৰ্ছাৰী- আত্মসহায়ক গোট আৰু ব্যক্তিগত

বিতং বিৱৰণ তলত দিয়া হ'ল :

জে এফ এম চি নাৰ্ছাৰী

তলৰ তালিকাত বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ নাৰ্ছাৰীসমূহৰ বিস্তাৰিত বিৱৰণ দিয়া হ'ল। আয়াৰ ভিতৰত আছে জে এফ এম চিৰ কামত জড়িত বিভাগীয় নাৰ্ছাৰীও।

তালিকা-১১ (ক) : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ জে এফ এম চি নাৰ্ছাৰী

নাৰ্ছাৰীৰ অৱস্থিতি	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বছৰ	পুলিৰ সংখ্যা	মন্তব্য
নাই	নাই	নাই	নাই	

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

অন্যান্য নাৰ্ছাৰী

বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ নিকটৱৰ্তী অন্যান্য নাৰ্ছাৰীৰ বিস্তাৰিত বিৱৰণ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা -১১ (খ) : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ নিকটৱৰ্তী অন্যান্য নাৰ্ছাৰী

নাৰ্ছাৰীৰ অৱস্থিতি	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বছৰ	পুলিৰ সংখ্যা	মন্তব্য
লোহাৰবন্দ	ঘোঁৰানিম, জাম, হাতকোৰ, চাম, সুন্দি, ছাতিম, ভাত, পমা, বাতা, আম, কঁঠাল, বেইন ট্ৰী, হৰতকি, আমলখি, কৃষ্ণচূড়া, মজ, বহৰা, গমাৰি, চেছিয়াচাম ইত্যাদি	২০১৫-১৬	২,০০,০০০	

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৪.২ বক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা - ১০ বছৰ

বেলাইপুৰ জে এফ এম সিত ৰোপণৰ বাবে বক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা তলত দিয়া হ'ল। ইয়াৰ বাবে দহ বছৰৰ সময়সীমা নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে।

(ক) ঘোঁড়ানিম, জাম, হাতকৰ, চাম, সুন্দি, ছাতিম, ভাট, পমা, বাতা, আম, কঁঠাল, বেইন ট্ৰী, হৰতকী, আমলখি, কৃষ্ণচূড়া, মজ, বহৰা, চেগুণ, গমাৰি, চেছিয়াছামা ইত্যাদি

(খ)

তালিকা-১২ (ক) : বেলাইপুৰ জে এফ এম সিত বৃক্ষ ৰোপণ কাৰ্যৰ বক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়মূলক ব্যৱস্থা
২০১৬-১৭	শূন্য
২০১৭-১৮	শূন্য
২০১৮-১৯	শূন্য
২০১৯-২০	শূন্য
২০২১-২২	শূন্য
২০২২-২৩	শূন্য
২০২৩-২৪	শূন্য
২০২৪-২৫	শূন্য
২০২৫-২৬	শূন্য
২০২৬-২৭	শূন্য

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

(গ) বাঁহ

তালিকা-১২ (খ) : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিত বাঁহ ৰোপণৰ ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়মূলক ব্যৱস্থা
	বেলাইপুৰ জে এফ এম চিত বাঁহ ৰোপণ কৰা হোৱা নাই। ফলত ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনাৰ কোনো প্ৰশ্ন নাই।

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

(ঘ) কাঠখৰি ৰোপণ

তালিকা-১২ (গ) : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিত কাঠখৰি ৰোপণৰ ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়মূলক ব্যৱস্থা
২০১৬-১৭	নিৰ্ধাৰিত বছৰৰ বাবে প্ৰকল্পৰ বিধি অনুযায়ী
২০১৭-১৮	নিৰ্ধাৰিত বছৰৰ বাবে প্ৰকল্পৰ বিধি অনুযায়ী
২০১৮-১৯	নিৰ্ধাৰিত বছৰৰ বাবে প্ৰকল্পৰ বিধি অনুযায়ী
২০১৯-২০	নিৰ্ধাৰিত বছৰৰ বাবে প্ৰকল্পৰ বিধি অনুযায়ী
২০২১-২২	শূন্য
২০২২-২৩	শূন্য
২০২৩-২৪	শূন্য
২০২৪-২৫	শূন্য
২০২৫-২৬	শূন্য
২০২৬-২৭	শূন্য

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

(ঙ) এন টি এফ পি/ওষধি উদ্ভিদ ৰোপণ

তালিকা- ১২ (ঘ) : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিত এন টি এফ পি/ওষধি
উদ্ভিদ ৰোপণৰ বক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময় ব্যৱস্থা
২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ	বেলাইপুৰ জে এফ এম চিত এন টি এফ পি/ভেষজ উদ্ভিদৰ খেতি হোৱা নাই। ফলত বক্ষণাবেক্ষণৰ প্ৰশ্ন নুঠে।

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৪.৩ বিবিধ কাৰ্য-পৰিকল্পনা

বেলাইপুৰ জে এফ এম চিত বিভিন্ন কাৰ্য-পৰিকল্পনা তলত দিয়া হ'ল :

তালিকা-১৩ : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিত বিভিন্ন কাৰ্য-পৰিকল্পনা :

কাম-কাজ	প্ৰয়োজনীয় (হয়/নহয়)	দায়িত্ব	মাহ/বছৰ	এলেকা (হেক্টৰ)

যথাযথ সিদ্ধান্তৰ পিছত সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা পূৰণ কৰা হ'ব

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৪.৪ বিপণন

বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ পৰা উৎপাদনৰ ক্ষেত্ৰত পৰিকল্পিত বিপণন কাৰ্য-পৰিকল্পনাসমূহ হ'ল :

(ক) স্থানীয় বজাৰলৈ নিয়া

(খ) স্কিনিং/নিৰ্বাচন প্ৰভৃতিৰ দ্বাৰা সামগ্ৰীৰ গুণমান বৃদ্ধি

(গ) ৰাসায়নিক দ্ৰব্য ব্যৱহাৰ নকৰি কৃষিজাত দ্ৰব্যৰ পৰম্পৰাগত সংৰক্ষণ ব্যৱস্থাৰ বৈজ্ঞানিক উন্নয়ন

(ঘ) বিপণনত মধ্যভোগী/দালালক উপেক্ষা কৰা।

৯.৫ প্ৰত্যাশিত সুবিধা

এই উপ-বিভাগত বেলাইপুৰ জে এফ এম চি সদস্যসকলৰ দ্বাৰা সুৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ পৰা প্ৰত্যাশিত সুবিধাৰ
লগে লগে ব্যৱহাৰকাৰীৰ সুবিধাৰ বাবে শ্বেয়াৰিং মেকানিজিমৰ বিষয়টো আলোচিত হৈছে।

৯.৫.১ কাঠ আৰু ঘাঁহ সম্পৰ্কিত প্ৰত্যাশিত সুবিধা

বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বাবে ওপৰৰ বিষয়সমূহ তলৰ তালিকাত দিয়া হৈছে। এই বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অধীনত সদস্যসকলৰ দ্বাৰা সুৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ পৰা সুবিধা প্ৰত্যাশা কৰা হৈছে।

তালিকা-১৪ : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা সুৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ পৰা প্ৰত্যাশিত সুবিধা

সামগ্ৰী	মাহ	বছৰ (নিৰ্দেশক)	পৰিমাণ
কাঠখৰি	২০১৬ বৰ্ষৰ আগষ্টৰ পৰা ২০১৭ৰ মাৰ্চ পৰ্যন্ত	২০১৬-১৭	শূন্য
ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	ঐ	২০১৬-১৭	শূন্য
ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	ঐ	২০১৬-১৭	শূন্য
বাঁহ	ঐ	২০১৬-১৭	শূন্য
খুঁটি	ঐ	২০১৬-১৭	শূন্য
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য (ঘাঁহ)	ঐ	২০১৬-১৭	শূন্য
এন টি এফ পি	ঐ	২০১৬-১৭	শূন্য
মজুৰি	ঐ	২০১৬-১৭	শূন্য
অন্যান্য	ঐ	২০১৬-১৭	শূন্য

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৫.২ শ্বেয়াৰিং প্ৰক্ৰিয়া

বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ সুবিধাৰ বাবে শ্বেয়াৰিং প্ৰক্ৰিয়া তলত দিয়া হ'ল।

তালিকা-১৫ : বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ বাবে শ্বেয়াৰিং প্ৰক্ৰিয়া

পদ্ধতি	সামগ্ৰী
সমানভাৱে ভাগবতৰা কৰা হ'ব	বৰ্তমানৰ চৰকাৰী নিয়ম/অধিসূচনা অনুযায়ী
সদস্যসকলৰ দ্বাৰা মুক্তভাৱে সংগ্ৰহ কৰা হ'ব	ঐ
অন্যান্য পদ্ধতি	ঐ

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

১০। ৰূপায়ণ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট

১০.১.১ ভূমিকা আৰু দায়িত্ব

তিনিটা উপ-পৰিকল্পনা, প্রধানতঃ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গ্রামোন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে ভূমিকা আৰু দায়িত্ব সংক্রান্তীয় এটি ৰূপৰেখা তৈয়াৰ কৰা হৈছে। প্রতিটো উপ-পৰিকল্পনাৰ বাবে পৃথকভাৱে ৰূপৰেখাসমূহ তলত দিয়া হ'ল।

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	পৰিকল্পনা	জনশক্তি	প্ৰশিক্ষণ	তহবিল	উৎপাদন আৰু মূল্য সংযোজন	বিপণন	এম এণ্ড ই
জে এফ এম চি	✓	✓			✓	✓	✓
এন জি অ'	✓	✓	✓		✓	✓	
দক্ষতা সংস্থা	✓	✓	✓		✓		
বন বিভাগ	✓	✓		✓		✓	✓
অন্যান্য সংশ্লিষ্ট বিভাগ	✓	✓		✓			✓

গ্রামোন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	জে এফ এম চি	বন বিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ'	প্ৰশিক্ষণ সংস্থা	ভাৰত চৰকাৰ/নিগম
সৌৰশক্তি	✓	✓	✓	✓		✓
হাইব্ৰিড/সৌৰশক্তিৰ জৰিয়তে ছ্ৰীট লাইট	✓	✓	✓	✓		✓
সিঞ্চন জলসিঞ্চন	✓	✓	✓	✓	✓	✓
এল পি জি	✓	✓		✓	✓	✓
শক্তিচালিত পাম্প	✓	✓	✓	✓		✓
প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ	✓	✓		✓	✓	✓
ৰাজহুৱা সভাঘৰ তথা জে এফ এম চি কাৰ্যালয়	✓	✓	✓			
পথ	✓	✓	✓			
ৱাটছান (WATSAN)	✓	✓	✓	✓		✓
বিদ্যালয়	✓	✓				
স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি	✓	✓	✓	✓	✓	✓
জৈৱিক কৃষি/কেঁচুসাৰ	✓	✓	✓	✓	✓	✓

বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	জেএফএমটি	বন বিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ'	প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান	জিলা প্ৰশাসন
বন সুৰক্ষা	✓	✓		✓		✓
বন্যপ্ৰাণী সুৰক্ষা	✓	✓	✓	✓	✓	
বসতিস্থান উন্নয়ন	✓	✓	✓	✓	✓	
নাৰ্ছৰী উন্নয়ন	✓	✓		✓	✓	
আৰ্দ্ৰ ভূমি সংৰক্ষণ	✓	✓		✓		
চাৰণ ভূমি নিয়ন্ত্ৰণ	✓	✓	✓	✓		

১০.২ আৰ্থিক বিনিয়োগ আৰু বাজেট

তিনিটা উপ-পৰিকল্পনা, প্ৰধানতঃ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাৰ্ষিক প্ৰয়োজনৰ ভিত্তিত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ বাবে বাজেট প্ৰস্তুত কৰা হয়। এই সংক্ৰান্তীয় এখন সুসংহত তালিকা তলত দিয়া হ'ল।

ক্রমিক নং	পৰিকল্পনা	পৰিমাণ (টকা)	মন্তব্য
১	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
২	গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনা		
৩	বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
	মুঠ		

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ বিষয়	পৰিমাণ (টকা)	মন্তব্য
১	দক্ষতা উন্নয়ন আৰু প্ৰশিক্ষণ		
২	দুগ্ধ উৎপাদন		
৩	হাঁহ/মুৰ্গি পালন/মৎস্য পালন		
৪	কম্পিউটাৰ		
৫	ব্যৱসায়-বাণিজ্য		
৬	হস্তশিল্প		
৭	সা-সৰঞ্জাম		
৮	মূল্য সংযোজন আৰু প্ৰমাণীকৰণ		
৯	পেকেজিং আৰু বিপণন		
১০	শিক্ষামূলক ভ্ৰমণ		
১১	আত্মসহায়ক গোট/জে এল জি/ক্লাষ্টাৰ গঠন আৰু ঋণ		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ বিষয়	পৰিমাণ	মন্তব্য
১	সৌৰশক্তি		
২	হাইব্ৰিড-সৌৰশক্তিৰ দ্বাৰা স্ট্ৰীট লাইট		
৩	সিঞ্চন জলসিঞ্চন		
৪	এল পি জি		
৫	শক্তিচালিত পাম্প		
৬	প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ		
৭	ৰাজহুৱা সভাঘৰ তথা জে এফ এম চি কাৰ্যালয়		
৮	পথ		
৯	ৱাটছান (WATSAN)		
১০	বিদ্যালয়		
১১	স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি		
১২	জৈবিক কৃষি/কেঁচুসাৰ		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক বনোন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ বিষয়	পৰিমাণ	মন্তব্য
১	০.২৫ হেক্টৰ নাৰ্ছাৰী		
২	৫০-১০০ হেক্টৰ কাঠখৰি গছৰ বন সৃজন		
৩	জলাশয়ৰ বালি নিষ্কাশন	৫,০০,০০০.০০	
৪	শস্য বীমা	১০০,০০০.০০	
৫	জীৱন বীমা	২০০,০০০.০০	
৬	পশুধন বীমা	৫০,০০০.০০	
	মুঠ		

১০.৩ কৰ্ম পৰিকল্পনা আৰু ৰণনীতি :

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্যসমূহক ৰূপায়ণ কৰাৰ বাবে তিনিটা পৰিকল্পনা যথাক্রমে গ্রামোন্নয়ন পৰিকল্পনা, বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ প্ৰতিটোৰে বাবে হুস্ম্যাৰ্হী আৰু দীৰ্ঘম্যাদী কৰ্মপৰিকল্পনা আৰু ৰণকৌশল তৈয়াৰ কৰিব লাগিব। হুস্ম্যাৰ্হী পৰিকল্পনা ০-৫ বছৰৰ বাবে আৰু দীৰ্ঘম্যাদী পৰিকল্পনা ৫-১০ বছৰৰ বাবে তৈয়াৰ কৰিব লাগিব।

জীৱিকা উন্নয়ন কৰ্মপৰিকল্পনা :

জীৱিকা কৰ্মপৰিকল্পনা তিন ভাগত ভাগ কৰিব পাৰি। যেনে দক্ষতা, উৎপাদন আৰু বিপণন আৰু মূল্য সংযোজন। ৰাইজৰ সকলোতকৈ বেছি প্ৰয়োজন হৈছে দক্ষতা। দক্ষতাৰ প্ৰয়োজনক মৌলিক পৰ্যায় আৰু অগ্ৰগতিৰ পৰ্যায় হিচাপে গণ্য কৰিব লাগিব। এবাৰ বৃত্তি আৰু দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন পূৰণ হোৱাৰ পিছত গাঁৱৰ ইচ্ছুক পুৰুষসকলক আৰু মহিলাসকলৰ পৰ্যায় ক্ৰমে এক বছৰৰ ভিতৰত মৌলিক দক্ষতাত সক্ষম কৰি তুলিব লাগিব। এই সময়ৰ ভিতৰত কিছু প্ৰশিক্ষাৰ্থীয়ে উৎপাদন আৰম্ভও কৰিব পাৰিব। গুণগত মানৰ ব্ৰেণ্ড সৃষ্টি আৰু সকলোতকৈ বেছি বিপণনযোগ্য উৎপাদিত সামগ্ৰী বজাৰলৈ নিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব।

গ্রামোন্নয়ন কৰ্মপৰিকল্পনা :

গ্রামোন্নয়নৰ কৰ্মপৰিকল্পনাক হুস্ম্যাৰ্হী আৰু দীৰ্ঘম্যাদী হিচাপে ভাগ কৰিব পৰা যায়। হুস্মকালীন পৰিকল্পনাত সৌশক্তিৰ মাধ্যমেৰে পোহৰৰ ব্যৱস্থা কৰা, এল পি জি সংযোগ প্ৰদান, কমিউনিটি হল নিৰ্মাণ আৰু প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ স্থাপন আৰু জল অনাময়ৰ চাহিদা পূৰণৰ বিষয়সমূহক চামিল কৰিব পৰা যায়। দীৰ্ঘম্যাদী পৰিকল্পনাত স্কুল গৃহ নিৰ্মাণ, স্বাস্থ্য সেৱা ব্যৱস্থাসমূহক চামিল কৰিব লাগিব। কৃষি উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে সিঞ্চন জলসিঞ্চন, শক্তিচালিত পাম্পসহ উন্নত ধৰণৰ যন্ত্ৰপাতি আৰু সা-সৰঞ্জাম প্ৰদানৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব।

বনাঞ্চল উন্নয়ন কৰ্মপৰিকল্পনা : বনাঞ্চল উন্নয়ন কৰ্মপৰিকল্পনাও হুস্ম্যাৰ্হী আৰু দীৰ্ঘম্যাদী হিচাপে বিভক্ত। হুস্ম্যাৰ্হী পৰিকল্পনাত আছে বনাঞ্চল সুৰক্ষা স্কোৱাড গঠন আৰু শক্তিশালী কৰা, নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন, জলাশয়ৰ পৰা বালি অপসাৰণ, বন্যজন্তুৰ উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধ স্কোৱাড গঠন, টঙীঘৰ নিৰ্মাণ, কাঠখৰি ৰোপণ ইত্যাদি। দীৰ্ঘম্যাদী পৰিকল্পনাত আছে বৃক্ষৰোপণ, ফচল উন্নতকৰণ আৰু বসতি উন্নয়নৰ বিষয়সমূহ।

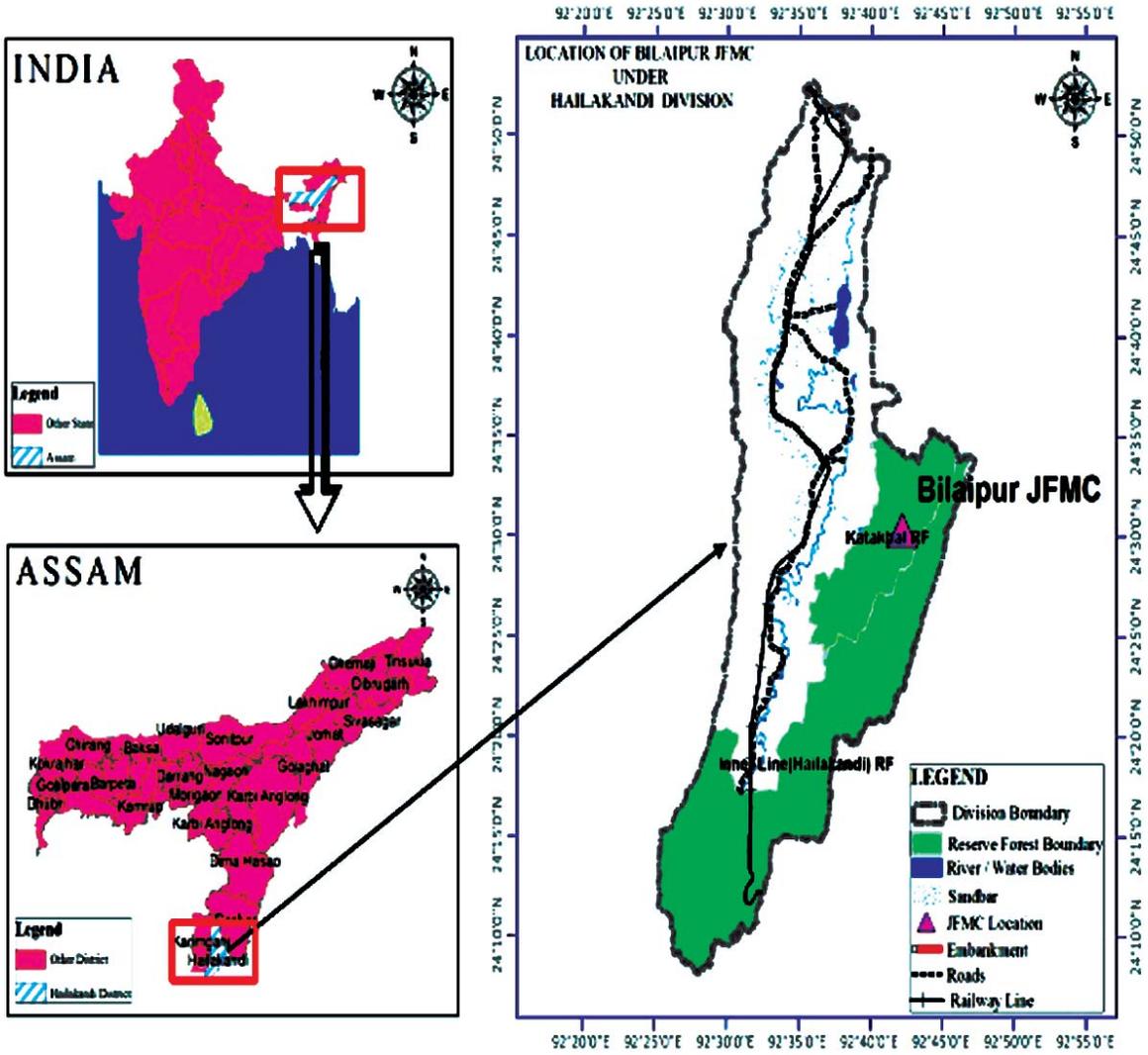
১০.৪ প্ৰতিষ্ঠান নিৰ্মাণ, নেটৱৰ্কিং আৰু অংশীদাৰিত্ব

জে এফ এম চি : আন্তঃগাঁথনিক সম্পদ আৰু গাঁও আৰু বনভূমি উন্নয়ন উভয় লক্ষ্যৰ পৰিপ্ৰেক্ষিততে জে এফ এম চিক সম্পদৰ কেন্দ্ৰ হিচাপে উন্নত কৰি তুলিব লাগিব। প্ৰস্তাৱিত জে এফ এম চিৰ কাৰ্যালয় আৰু কমিউনিটি হলত প্ৰথম কাম হিচাপে কম্পিউটাৰ/টিভি আৰু জেনেৰেটৰসহ অন্যান্য আধুনিক সা-সৰঞ্জাম ৰাখিব লাগিব। কম্পিউটাৰ ব্যৱহাৰ/তথ্য আৰু হিচাব ৰখা আৰু সেইসমূহ আপডেট কৰাৰ লগতে প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীৰ মাধ্যমেৰে জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দক্ষতা বঢ়াব লাগিব। তেওঁলোকৰ নেটৱৰ্কিং দক্ষতা বঢ়োৱাৰ লগে লগে অন্যান্য বিভাগসমূহৰ উন্নয়ন কাৰ্যসূচী আৰু অংশীদাৰৰ বিধি-নিয়ম সম্পৰ্কে তেওঁলোকৰ মাজত সজাগতাও গঢ়ি তুলিব লাগিব।

পৰিশিষ্ট তালিকা

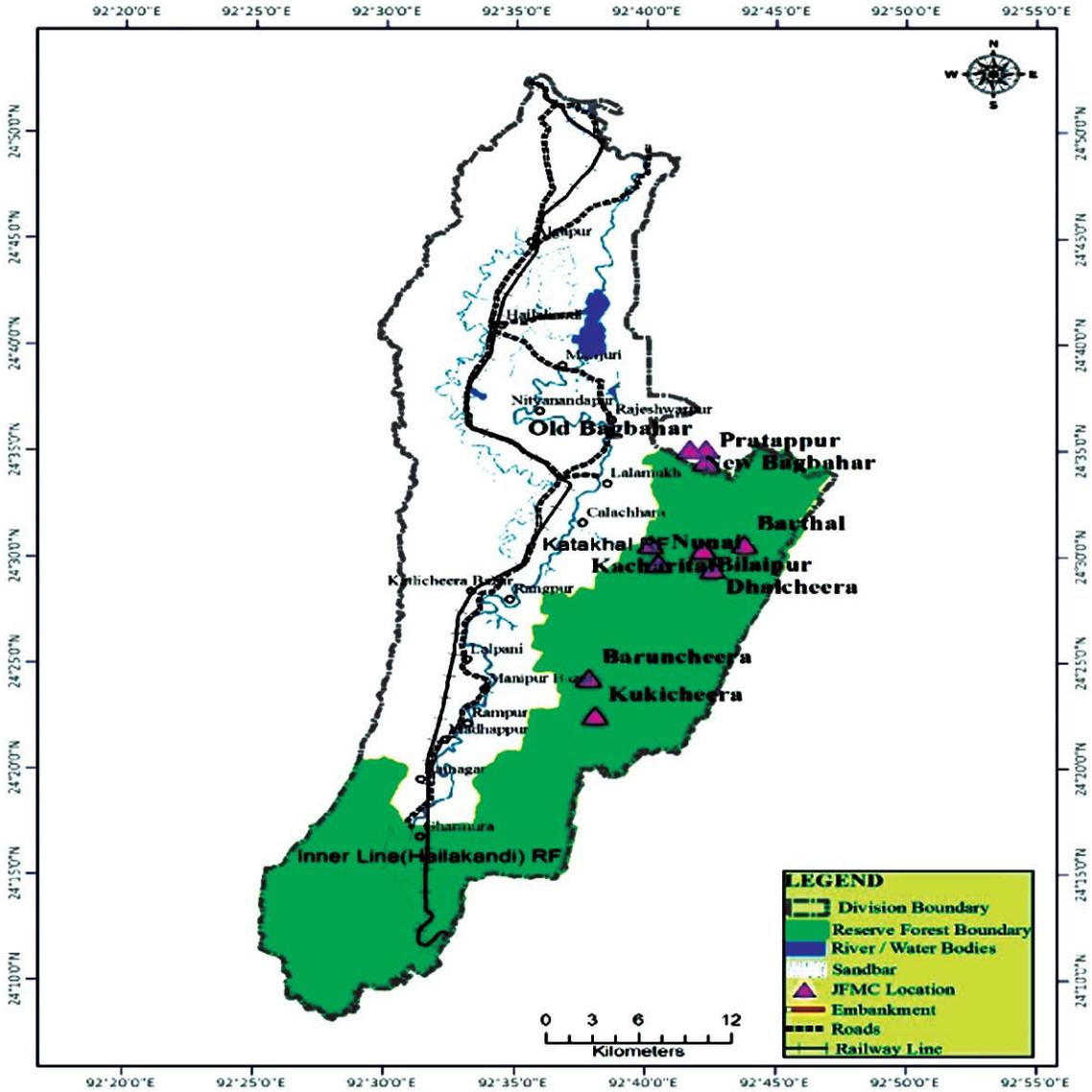
পৰিশিষ্ট নং	শিৰোনাম
I (ক)	ভাৰতৰ মানচিত্ৰত জে এফ এম চিৰ অৱস্থান
I (খ)	বেলাইপুৰৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ
II	জে এফ এম চিৰ প্ৰবেশ পথ
III (ক)	জে এফ এম চিৰ পঞ্জীয়ন-পত্ৰ
III (খ)	চুক্তি পত্ৰ/প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতিলিপি
IV	বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যবৃন্দ
V	বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকলৰ দলীয় আলোকচিত্ৰ
VI	পি আৰ এ আৰু এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত থকা সদস্যসকলৰ তালিকা (স্বাক্ষৰিত তালিকা)
VII (ক)	বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ পি আৰ এ-সম্প্ৰদায় মানচিত্ৰ
VII (খ)	বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ পি আৰ এ-সম্পদ মানচিত্ৰ
VII (গ)	বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ পি আৰ এ-বিপদ মানচিত্ৰ
VII (ঘ)	বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ ভেন ডায়েগ্ৰাম
VIII	বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী
IX (ক)	বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ (প্ৰস্তাৱিত) প্ৰশিক্ষণ তালিকা
IX (খ)	নাৰ্ছাৰী প্ৰশিক্ষণৰ তালিকা (সমাপ্ত হোৱা)
X	আলোকচিত্ৰ
XI	জি পি এছ স্থানাংক
XII	এছ ডি পি প্ৰতিবেদন

পৰিশিষ্ট-I (ক)
ভাৰতৰ মানচিত্ৰত জে এফ এম চিৰ অৱস্থান

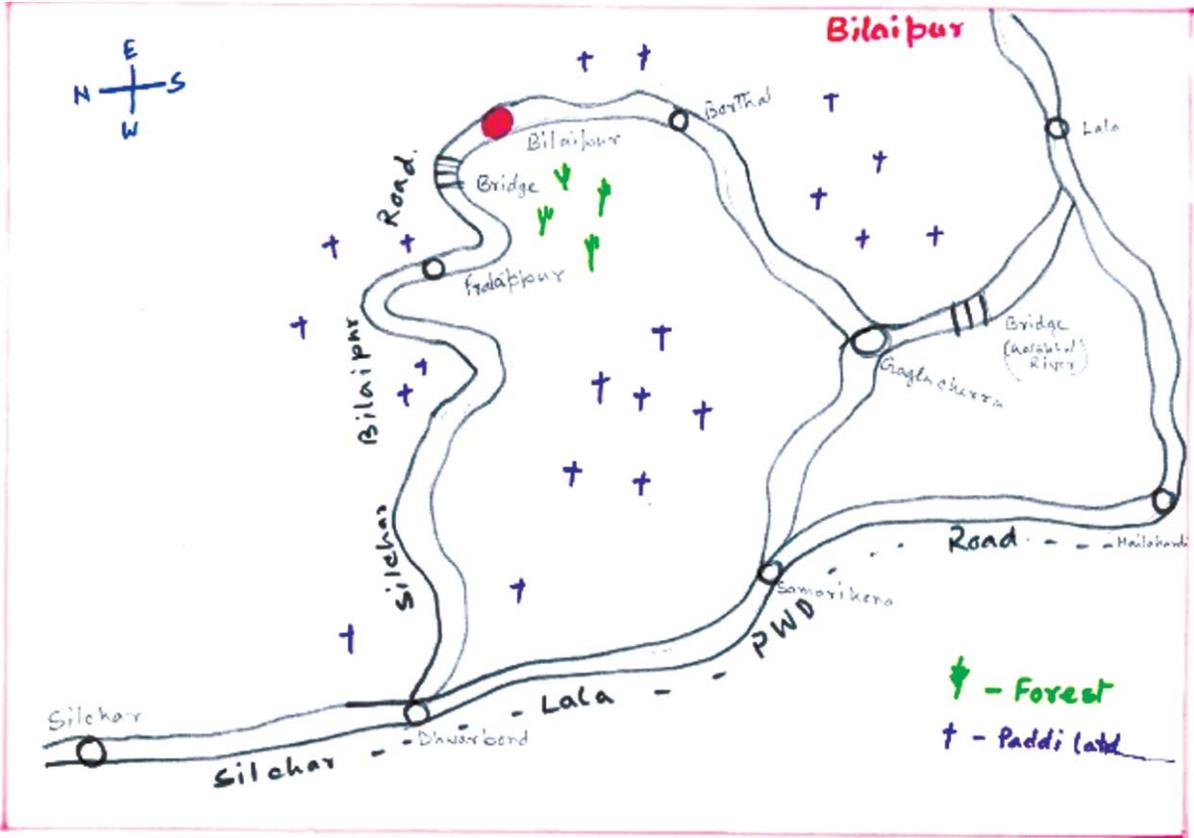

পৰিশিষ্ট-I (খ)
বেলাইপুৰৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ

LOCATION OF JFMC UNDER HAILAKANDI DIVISION

পৰিশিষ্ট- II
 জে এফ এম চিৰ প্ৰবেশ পথ

পৰিশিষ্ট- III (ক)
জে এফ এম চিৰ পঞ্জীয়ন-পত্ৰ

GOVT. OF ASSAM
OFFICE OF THE DIVISIONAL FOREST OFFICER, HAILAKANDI DIVISION
CUM
OFFICE OF THE CHIEF EXECUTIVE OFFICER, HAILAKANDI FDA

OFFICE ORDER NO. HKD/5

Dated, Hailakandi
1st July' 2015

In exercising the provision conferred under Rule II (ii) of the Assam Joint (People's Participation) Forestry Management Rules 1998 and as per the resolution of the beneficiaries meeting of Belaipur JFMC, held on 25-05-2015. The JFMC is hereby renewed up to the year 2015-16 with the following office bearers in order to implement afforestation programs as well as ancillary works as provided in the said Rules 1998.

Name of the JFMC :- Belaipur JFMC, Matijuri Range

Registration No. :- SAC/HKD/04/ Dated 06-06-2005

List of office bearers :-

1. Smti Khitish Das, President
2. Sri Khullakppa Singha, Fr.-I, Member Secretary.
3. Sri Rosendra Das, Member
4. Smti Babli Das, „
5. Smti Renubala Das, „
6. Smti Milanti Das, „
7. Sri Nagendra Das, „
8. Sri Tarini Paul, „
9. Sri Kachon Das, „
10. Sri Dharendra Kalindi, „
11. Smti Pratima Das, „

(Sri Gunin Saikia, DCF)
Divisional Forest Officer,
Hailakandi Division, Hailakandi
Cum FIU, Hailakandi.

Contd. P/2

পৰিশিষ্ট- III (খ)
চুক্তিপত্ৰ/প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতিলিপি

29

367
28

FORMAT OF AGREEMENT TO BE EXECUTED BETWEEN
THE JOINT FOREST MANAGEMENT COMMITTEE AND
DIVISIONAL FOREST OFFICER OF THE RESPECTIVE FIELD IMPLEMENTATION UNIT

ARTICLES OF AGREEMENT

Agreement No: & Date (To be filled up by the Divisional Forest Officer)

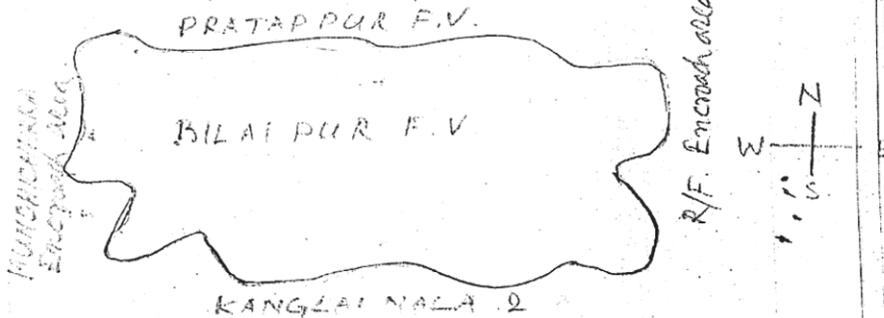
1. This deed of Agreement made in the form of Agreement on the 15th day of July, 2015 between the Divisional Forest Officer, Hailakandi Division, Forest, Department of Forest, Assam on behalf of the Project Implementation Unit of the Assam Project on Forest and Biodiversity Conservation Society (APFBCS; hereinafter referred to as the First Party) and the President, Treasurer and Member-Secretary of the Executive Committee duly elected by the General Body of the Belai pur APFBC Joint Forest Management Committee Village Belai pur P.O Pratap pur Panchayat Munchicherra Block Lala..... Sub-Division Hailakandi District Hailakandi (Hereinafter referred to as the Second Party) to execute the project works under the Assam Project on Forest and Biodiversity Conservation (APFBC: hereinafter referred to as Project Works) on the following terms and conditions for proper protection and development of the Forest(s)/ Plantation(s) assigned to this committee as per the schedule given hereunder.

SCHEDULE:

- a. Name of the Joint Forest Management Committee :- BELAI PUR J.F.M.C
- b. District :- Hailakandi
- c. Division :- Hailakandi
- d. Range :- Matiguri Range
- e. Section
- f. Beat :- Belai pur Beat
- g. Block, Compartment No:
- h. Area(Ha) :- 20 Ha.
- i. Boundary :

North Pratappur F.V. East R/F Encroach area
South Kanglalnala 2 West Munchicherra Encroach area
Lalpani F.V.

j. Pictorial Map showing JFMC area (not to scale)

Contd.....

2. Disbursement of funds:

- i. The Second Party shall open a Joint Current Account in the name of 'Forestry Account and Community Account' in any Nationalized Commercial Banks, as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
- ii. The First party in consultation with the Circle Conservator shall nominate an Officer not below the rank of Forester-1 for opening and operating the Joint Account in the name of 'Forestry Account' as per the guidelines prescribed in the APFBC Operational Manual and/ or JFMC&EDC Manual as annexed herewith and as per amendments made in it from time to time by the First Party.
- iii. Payment of necessary funds to the Second Party shall be released by the First Party as per the guidelines prescribed in the APFBC Society' Operational Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.

3. Maintenance of Accounts:

- i. The second party shall maintain separate accounts for all expenditure incurred out of the fund provided from time to time for execution of Project works. Such Accounts shall be made available to the First Party or Project Implementation Unit or its authorized representatives for the purpose of inspection. The First Party shall be responsible for submission of expenditure statement and also necessary records to the PMU, as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
- ii. The First Party and also the Second Party shall have to maintain a register where all relevant data of civil works and inputs receipt records etc. shall be maintained properly. The register shall be kept open for all inspecting officers related to the implementation of the APFBC
- iii. In case of any event of misuse of funds, the First Party shall have right to stop operation of the Bank Accounts of the Second Party and to be followed by enquiry as may be deemed proper by the First Party.

4. Completion of Project work:

- i. The Project Work shall be completed within the time frame of the annual action plan prepared as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.

5. Duties and responsibilities of the First party

- i. The First party in consultation with the respective Circle Conservator shall demarcate the forest area, where the Second Party shall be allowed to undertake all the project activities and discharge all the responsibilities as per the guidelines

Contd.....

prescribed in the APFBC's JFMC & EDC Manual, as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.

- ii. The First Party shall ensure that the activities of the Second Party are in accordance with the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual and JFMC & EDC Manual, other rules, instructions and directions of Government of India and Government of Assam in force.
 - iii. Until such time as the Second Party can undertake the task, any Forest Officer not below the rank of the Range Officer, as nominated by the First Party, shall prepare estimates for works.
 - iv. The First Party in consultation with the PMU, APFBC Society shall impart training to Joint Forest Management Committee members on aspects of Forest Management including basic inventory collection, management planning, map interpretation, silviculture, nursery raising, grafting of HYV, etc.
 - v. The First Party shall have the right to instruct to stop or suspend any activity at any stage if there is any deviation from the specification prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per amendments made in it from time to time by the First Party, or violation of any of the terms of this agreement and demand recovery of its payments.
6. Duties and responsibilities of the Second Party:

- i. Apart from observing all the duties and responsibilities as prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party; the Second Party shall be responsible to manage and implement all the decisions of the Joint Forest Management Committee.
- ii. The Second Party shall be responsible for maintaining the record of the proceedings and other documents like Chequebooks, joint Account, Minutes Book, Executive Committee Resolution book, Annual Plan, Micro-plan, and Estimates for Works etc.
- iii. The Second Party shall assign duties and responsibilities to the members and may constitute sub-committees as needed with a view to ensure implementation of the Joint Forest Management Committee micro-plan and for effective discharge of their prescribed duties and responsibilities.
- iv. The Second Party in consultation with the General Body shall evolve methodology on all issues relating to membership, conflict resolution, encroachments, customary rights and benefit sharing.
- v. The Second Party shall prepare a Micro Plan for Project Works as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
- vi. It shall be the responsibility of the Second Party to account for and manage the funds and other resources received from the Government, other sources and the funds internally generated, in accordance with sound financial standards and practices.
- vii. The Second Party shall identify and fix the responsibility on the members of the Joint Forest Management Committee who commit specific offences like grazing

Contd.....

- in the Forest and plantation areas, non-cooperation and disobedience towards decisions of the General Body and Executive committee and inflict Penalties as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party
- viii. The Second Party shall ensure that the procurements are made as specified in the Procurement Procedure Manual of the APFBC Society as provided by the First Party and also as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
 - ix. The Second Party shall be responsible for bringing any discrepancy or irregularity to the notice of the representative of the First Party
 - x. The Second Party shall abide by the technical suggestion/ direction of the First Party or his representatives.
 - xi. The Second Party shall ensure that there is no mis-utilization of the fund during execution of the Project Works.
 - xii. The Second Party shall pay all duties, taxes and other levies payable against procurement of inputs.
 - xiii. The Second Party shall exercise its rights under this agreement in such manner as to protect the interests of the French Development Agency and First Party.
 - xiv. The second party shall be responsible for maintenance and security of the property / equipment, if any supplied to individuals / communities as part of the project and ensures the same is not mis-utilized.
7. Dispute Settlement:
During execution of work, any dispute arises between the two parties, relating to any aspect of this agreement, the parties shall first attempt to settle the dispute through mutual and amicable consultation. If the dispute is not settled through such consultation, the matter may be referred for arbitration to the Chairman of the DACC.

Signature of the First Party (Officers of the Forest Department, Assam.)

Sl.No.	Name & Designation	Signature
1.	(Divisional Forest Officer)	 D.F.O.
2.	(Forest Range Officer)	 RKS DIVN.

Signature of the Second Party (Members of the Committee)
Name & Address : _____ Signature

1.	(President)	Khitesh Das	1.	Khitesh Das
2.	(Treasurer)	Chanchal Das	2.	Chanchal Das
3.	(Member-Secretary)	Y. Khullakpa Singh	3.	Y. Khullakpa Singh

Contd.....

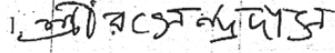
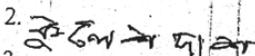
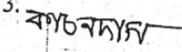
364
B/A

Signature of Witnesses

Name & Address :

1. Rosendra Das, Bilai pur F.V
2. Kuleshi Das, Bilai pur F.V.
3. Kachan Das, Bilai pur F.V.

Signature

1. रसुदुनरु दस
2. कुलेशु दस
3. कचन दस

পৰিশিষ্ট- IV
বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যবৃন্দ

ক্রঃনং	নাম আৰু ঠিকনা	বয়স	অৰ্হতা
১	ক্ষিতীশ দাস (সভাপতি), পিতা ইন্দ্ৰমণি দাস, গাঁও- বেলাইপুৰ (এফভি), ডাকঘৰ - প্রতাপপুৰ, জিলা- হাইলাকান্দি (অসম)	৫৩	ষষ্ঠ শ্ৰেণী
২	তৰণী পাল, পিতা- তৰঙ্গ পাল, গাঁও- বেলাইপুৰ (এফভি), ডাকঘৰ- প্রতাপপুৰ, জিলা -হাইলাকান্দি (অসম)	৫৭	সপ্তম
৩	প্ৰিন কালিন্দী, পিতা- তৰণী কালিন্দী, গাঁও- বেলাইপুৰ (এফভি), ডাকঘৰ - প্রতাপপুৰ, জিলা - হাইলাকান্দি (অসম)	৫৯	দ্বাদশ
৪	নিয়তি দাস, স্বামী- সন্তোষ দাস, গাঁও- বেলাইপুৰ (এফভি), ডাকঘৰ - প্রতাপপুৰ, জিলা- হাইলাকান্দি (অসম)	৩৫	নবম
৫	কুলেশ দাস, পিতা- কুমুদ দাস, গাঁও- বেলাইপুৰ (এফভি), ডাকঘৰ - প্রতাপপুৰ, জিলা- হাইলাকান্দি (অসম)	৫০	পঞ্চম
৬	চঞ্চল দাস, পিতা ইন্দ্ৰমণি দাস, গাঁও- বেলাইপুৰ (এফভি), ডাকঘৰ- প্রতাপপুৰ, জিলা- হাইলাকান্দি (অসম)	৩৬	ষষ্ঠ
৭	কাঞ্চন দাস, পিতা- প্ৰয়াত কৃষ্ণমোহন দাস, গাঁও- বেলাইপুৰ (এফভি), ডাকঘৰ- প্রতাপপুৰ, জিলা- হাইলাকান্দি (অসম)	৩৭	সপ্তম
৮	মিনতি দাস, স্বামী- কৰুণ দাস, গাঁও- বেলাইপুৰ (এফভি), ডাকঘৰ- প্রতাপপুৰ, জিলা- হাইলাকান্দি (অসম)	৪৫	অষ্টম
৯	লাছানি দাস, স্বামী- সঞ্জয় দাস, গাঁও- বেলাইপুৰ (এফভি), ডাকঘৰ- প্রতাপপুৰ, জিলা- হাইলাকান্দি (অসম)	২৮	ষষ্ঠ

পৰিশিষ্ট- V

বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকলৰ দলীয় আলোকচিত্ৰ

বাঁওফালৰ পৰা সোঁপাললৈ :

১. ক্ষিতীশ দাস, ২. তৰণী পাল, ৩. শ্ৰীন কালিন্দ্রী, ৪. কুলেশ দাস, ৫. চঞ্চল দাস,
৬. কাঞ্চন দাস, ৭. মিনতি দাস, ৮. লখীমি দাস,

পৰিশিষ্ট- VI

পি আৰ এ আৰু এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত সদস্যসকলৰ তালিকা

50/01/2016

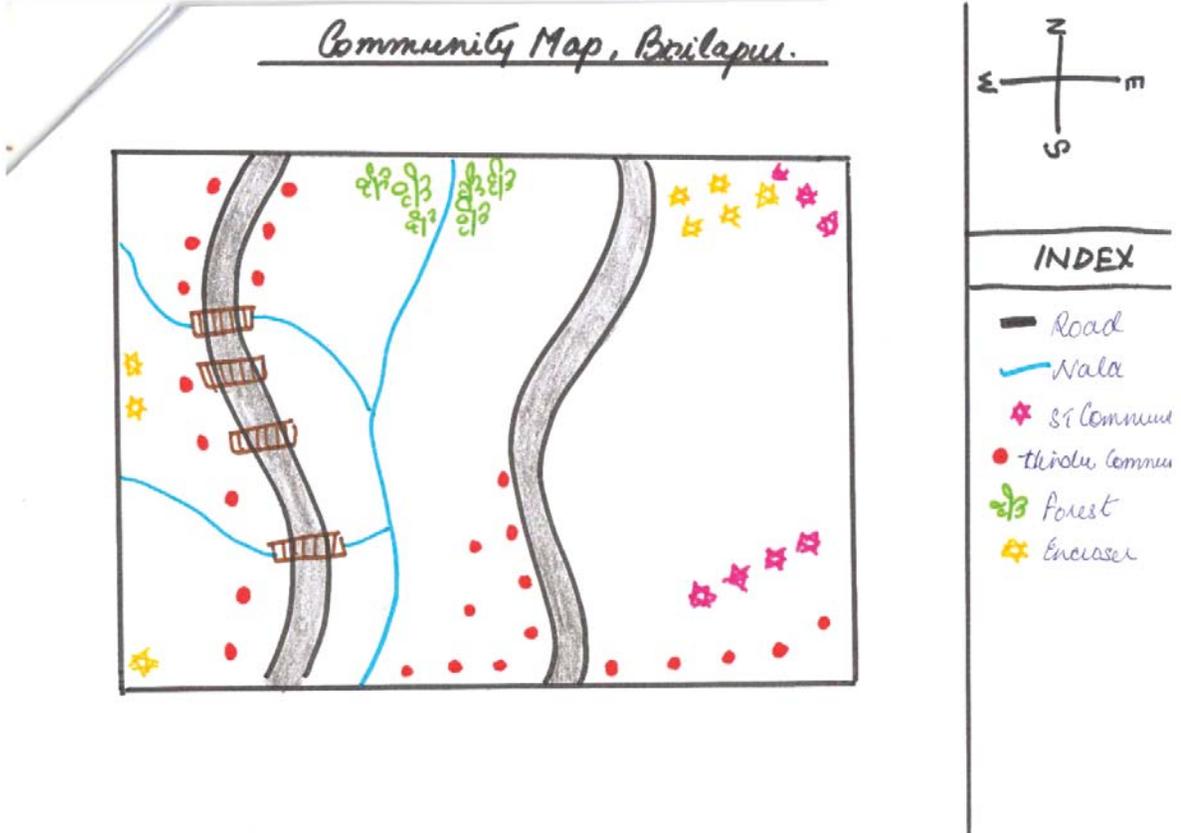
PRA & FGD. Priority mapping

The members present in the meeting (FGD/PRA) are -

1. Khutish Das
2. Khullakpa Siba
3. Akhuan Korta (Pavne)
4. Manik Ray (RGVN)
5. Joydeep Goswami (Pavne)
6. Miza Rani Paul
7. মৰিচা কামিচী
8. শ্ৰী মণ্ড মণ্ডী বৰুৱা
9. mitanti Das
- 10.
11. Son Sindhudala Das
12. শ্ৰী লক্ষ্মী দেৱী
13. কাচনদাস
14. Binoy Boruah
15. অক্ষয় দাস
16. শ্ৰীকান্ত দাস
17. Rajal Kr. Das
20. Puruk Ree.
21. কোঁকোলা দেৱী
22. শ্ৰীকান্ত কান্ত দেৱী
23. শ্ৰীকান্ত দাস
24. শ্ৰীকান্ত কান্ত দেৱী
25. শ্ৰীকান্ত কামিচী
26. শ্ৰীকান্ত কামিচী
27. Bopon Das
28. বাবু কামিচী
29. শ্ৰীকান্ত কামিচী
30. Ranti Bhushom Das

- 33. Tarini Paul
- 34. श्रीमती अश्विनी
- 35. श्रीमती अश्विनी
- 36. श्री रमना लाल
- 37. Sai mono kore Das
- 38. Soontosa Das
- 39. Tap on Das
- 40. पत्रकार-संस्था
- 41. Anjan Kumar Das
- 42. Anjan Das
- 43. श्री अश्विनी
- 44. श्री अश्विनी
- 45. Sanjay Kumar Das
- 46. Noyendra Das
- 47. Appan Das
- 48. Amit Shil
- 49. श्री अश्विनी
- 40. Laxmi Das
- 41. श्री अश्विनी
- 42. Hinu Rani Basman
- 43. वदनीय संस्था
- 44. अश्विनी संस्था
- 45. अश्विनी संस्था
- 46. श्री अश्विनी
- 47. श्री अश्विनी
- 48. Sujit Dasman
- 49. अश्विनी
- 50. Lalbabu Basman
- 51. ABDUL HAMID SEKH
- 52. Debashis Paul

পৰিশিষ্ট- VII (ক)
বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ পি আৰ এ-সম্প্ৰদায় মানচিত্ৰ

ফেচিলিটেটৰৰ নাম

১) খুল্লাপ্লা সিংহ (জে এফ এম চি সদস্য সচিব)

পিতা : প্ৰয়াত কমলাকান্ত সিংহ, শিলাচৰ, মোবাইল নং : ৯৪৩৫৩৭২৭৫০

২) ক্ষীতিশ দাস (জে এফ এম চি সভাপতি)

পিতা : প্ৰয়াত ইন্দ্ৰমণি দাস, গাঁও : বিল্লাইপুৰ, জিলা : হাইলাকান্দি

মোবাইল নং : ৭০৩৫৭৩২৭৫৭

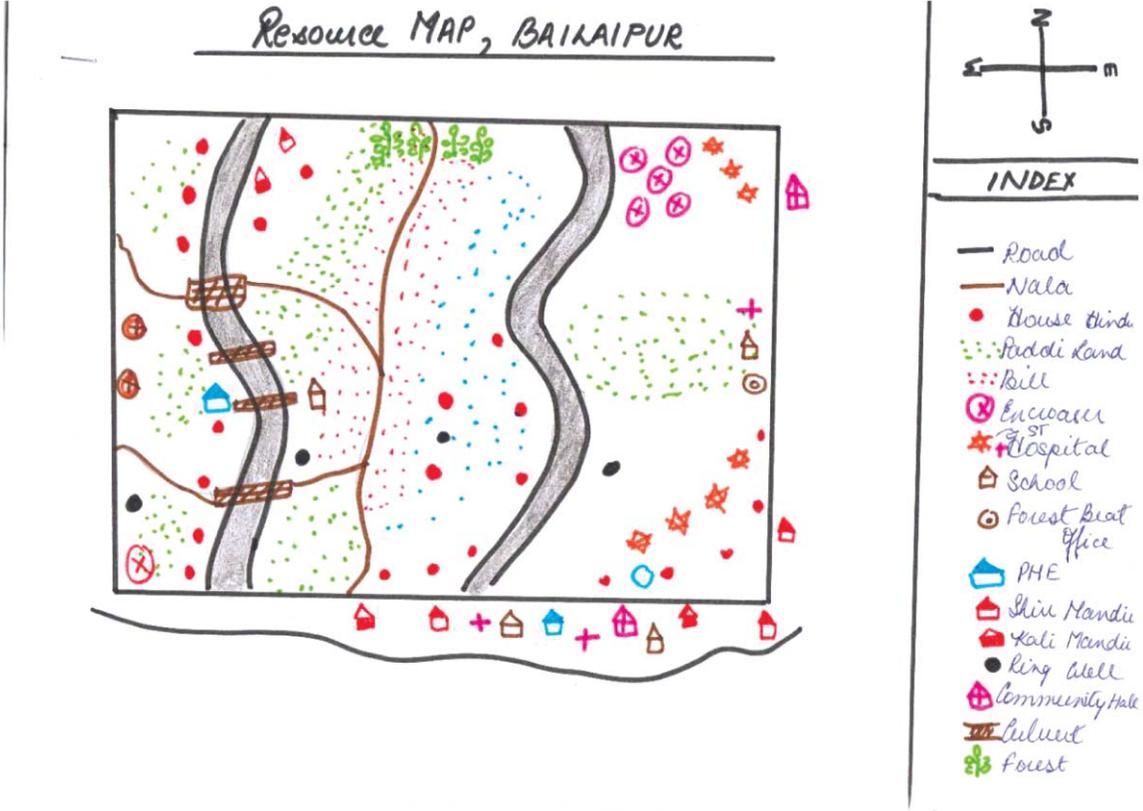
৩) দিপুকণ কলিতা (আৰ জি ভি এন)

পিতা : ভাৰত কলিতা, গাঁও : মালিগাঁও, গুৱাহাটী-১১, মোবাইল নং : ৯৫০৮৮৪৪৭৪৬

৩) মাণিক বয় (আৰ জি ভি এন)

পিতা : প্ৰয়াত ধৰণী বয়, গাঁও : কাটাখাল, শিলাচৰ, মোবাইল নং : ৯৮৫৪১৫২৩৯৭

পৰিশিষ্ট- VII (খ)
বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ পি আৰ এ-সম্পদৰ মানচিত্ৰ

ফেচিলিটেটৰৰ নাম

১) খুল্লাপ্লা সিংহ (জে এফ এম চি সদস্য সচিব)

পিতা : প্ৰয়াত কমলাকান্ত সিংহ, শিলচৰ, মোবাইল নং : ৯৪৩৫৩৭২৭৫০

২) ক্ষীতিশ দাস (জে এফ এম চি সভাপতি)

পিতা : প্ৰয়াত ইন্দ্ৰমণি দাস, গাঁও : বিল্লাইপুৰ, জিলা : হাইলাকান্দি

মোবাইল নং : ৭০৩৫৭৩২৭৫৭

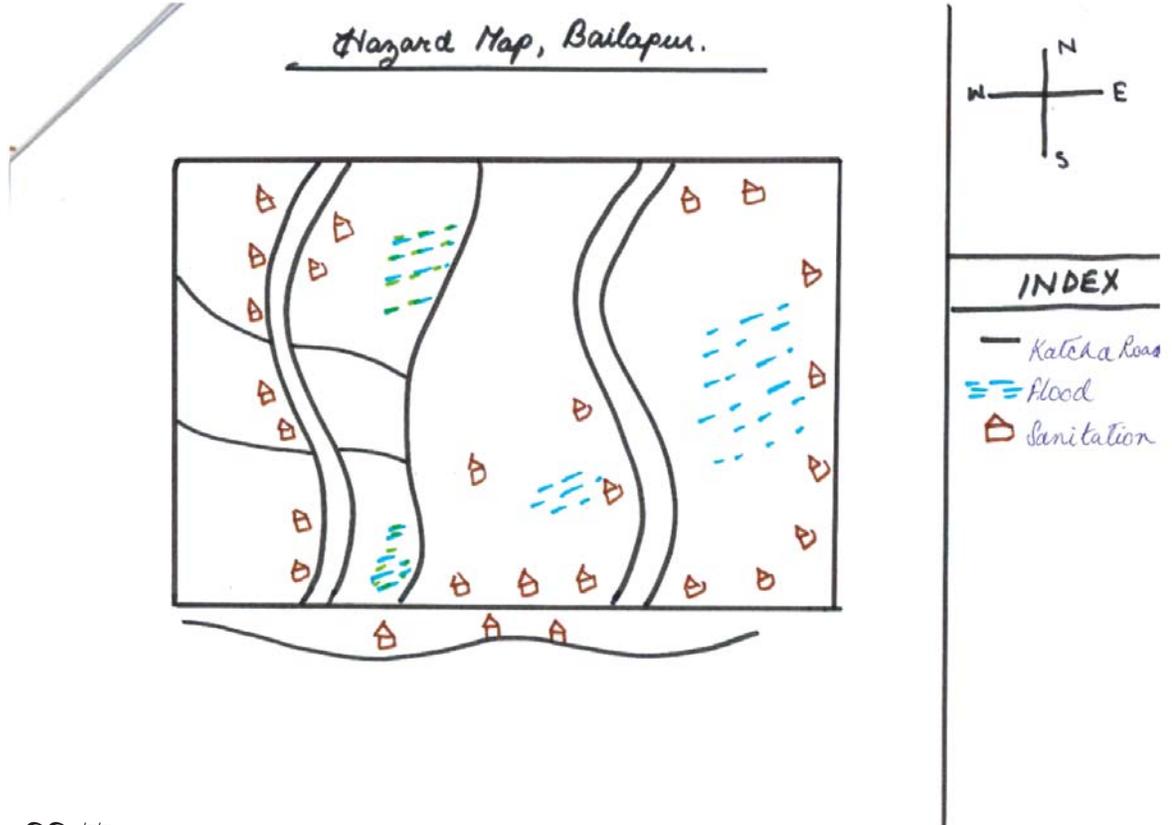
৩) দিপুকণ কলিতা (আৰ জি ভি এন)

পিতা : ভাৰত কলিতা, গাঁও : মালিগাঁও, গুৱাহাটী-১১, মোবাইল নং : ৯৫০৮৮৪৪৭৪৬

৩) মাণিক বয় (আৰ জি ভি এন)

পিতা : প্ৰয়াত ধৰণী বয়, গাঁও : কাটাখাল, শিলচৰ, মোবাইল নং : ৯৮৫৪১৫২৩৯৭

পৰিশিষ্ট- VII (গ)
বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ পি আৰ এ-বাধাসমূহৰ মানচিত্ৰ

ফেচিলিটেটৰৰ নাম

১) খুল্লাপ্লা সিংহ (জে এফ এম চি সদস্য সচিব)

পিতা : প্ৰয়াত কমলাকান্ত সিংহ, শিলচৰ, মোবাইল নং : ৯৪৩৫৩৭২৭৫০

২) ক্ষীতিশ দাস (জে এফ এম চি সভাপতি)

পিতা : প্ৰয়াত ইন্দ্ৰমণি দাস, গাঁও : বিল্লাইপুৰ, জিলা : হাইলাকান্দি

মোবাইল নং : ৭০৩৫৭৩২৭৫৭

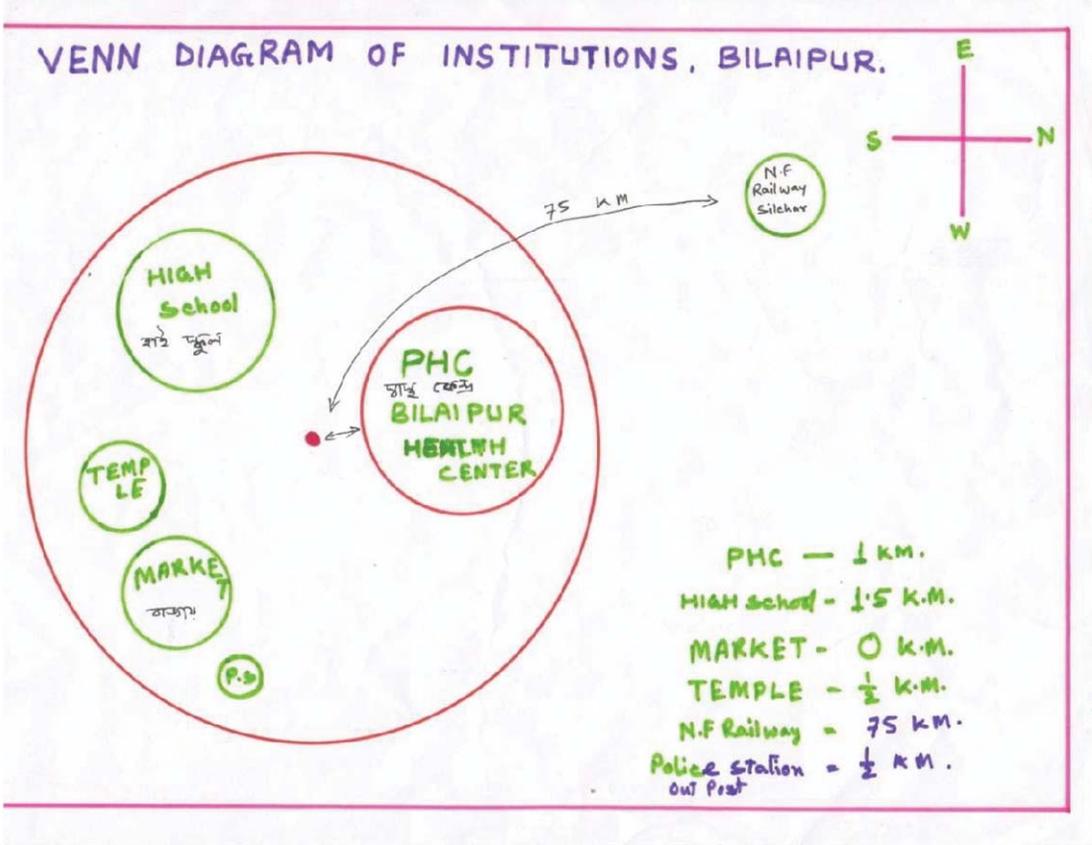
৩) দিপুৰ্ণ কলিতা (আৰ জি ভি এন)

পিতা : ভাৰত কলিতা, গাঁও : মালিগাঁও, গুৱাহাটী-১১, মোবাইল নং : ৯৫০৮৮৪৪৭৪৬

৩) মাণিক বয় (আৰ জি ভি এন)

পিতা : প্ৰয়াত ধৰণী বয়, গাঁও : কাটাখাল, শিলচৰ, মোবাইল নং : ৯৮৫৪১৫২৩৯৭

পৰিশিষ্ট-I (ক)
বেলাইপুৰৰ ভেন ডায়েগ্রাম

ফেচিলিটেটৰৰ নাম

১) খুল্লাপ্লা সিংহ (জে এফ এম চি সদস্য সচিব)

পিতা : প্রয়াত কমলাকান্ত সিংহ, শিলচৰ, মোবাইল নং : ৯৪৩৫৩৭২৭৫০

২) ক্ষীতিশ দাস (জে এফ এম চি সভাপতি)

পিতা : প্রয়াত ইন্দ্ৰমণি দাস, গাঁও : বিল্লাইপুৰ, জিলা : হাইলাকান্দি

মোবাইল নং : ৭০৩৫৭৩২৭৫৭

৩) দিপুকণ কলিতা (আৰ জি ভি এন)

পিতা : ভাৰত কলিতা, গাঁও : মালিগাঁও, গুৱাহাটী-১১, মোবাইল নং : ৯৫০৮৮৪৪৭৪৬

৩) মাণিক বয় (আৰ জি ভি এন)

পিতা : প্রয়াত ধৰণী বয়, গাঁও : কাটাখাল, শিলচৰ, মোবাইল নং : ৯৮৫৪১৫২৩৯৭

পরিশিষ্ট- VIII
বেলাইপুর জে এফ এম চিৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী

ENTRY POINT ACTIVITY FOR BILAIPUR JFMC

RANK	ACTIVITY	DETAILS	BUDGET
1	Construction of Community Hall with Tent house including Chair and Generator.	Near KULESH DAS house & kali mandir GPS: N-24°31'12.8 E-92°43'02.0	Rs.10,00000/- Rs.50,000/- (chair&generator)
2	Road	GPS - Start: N 24°30'00.0 E-92°45'04.3 End: N-24°31'00.5 E-92°42'04.6	Rs3,50000/-
	a)From pwd to Matua bosti including culvert 1km.	Start: N 24°21'35.1 E-92°37'09.4 End: N-24°31'43.2 E-92°45'11.9	Rs3,50000/-
	b)From pwd to sukumar das house distance 1km.	Start: N-24°31'10.0 E-92°48'59.4 End: N-24°31'43.1 E-92°42'32.6	Rs4,50000/-
	c)From pwd to lakhi ree house distance 1.5km		
3	Ringwell Snos	Snos	Rs3,00000/-

kulesh Das
 PWD
 Bilalpur

Khullekpa Singh FSI
 PWD
 Bilalpur

[Signature]
 Range Forest Officer
 Bilalpur Range

Approved
[Signature]
 Divisional Forest Officer
 Bilalpur Division
 Jalpaiguri

[Signature]
 7
 20/18
 Divisional Forest Officer
 Bilalpur Division
 Jalpaiguri

পৰিশিষ্ট- IX (ক)
বেলাইপুৰ জে এফ এম চিৰ (প্ৰস্তাবিত) প্ৰশিক্ষণ তালিকা

ক্রমিক নং	প্ৰাৰ্থীৰ নাম	পিতাৰ নাম	বয়স	পুৰুষ/মহিলা	শিক্ষাগত অৰ্হতা	প্ৰশিক্ষণৰ বিষয়
১	মিন্টু দাস	ক্ষিতীশ দাস	২৩	পুৰুষ	ষষ্ঠ	ড্ৰাইভিং
২	ৰিন্টু দাস	ক্ষিতীশ দাস	১৮	পুৰুষ	মাধ্যমিক	কম্পিউটাৰ
৩	গৌতম দাস	শচীন্দ্ৰ দাস	২৩	পুৰুষ	অষ্টম	ড্ৰাইভিং
৪	তপন দাস	তাগোৰ দাস	১৮	পুৰুষ	অষ্টম	ড্ৰাইভিং
৫	নীতীশ দাস	প্ৰয়াত ৰামধন দাস	২৪	পুৰুষ	পঞ্চম	ড্ৰাইভিং
৬	শিমুল দাস	নগেন্দ্ৰ দাস	২৫	পুৰুষ	সপ্তম	ড্ৰাইভিং
৭	তাপস পাল	তাৰিণী পাল	২৫	পুৰুষ	নৱম	ড্ৰাইভিং
৮	অমিত শীল	প্ৰয়াত ননী শীল	২৩	পুৰুষ	নৱম	ড্ৰাইভিং
৯	কৃষ্ণ দাস	কৰুণা দাস	১৯	পুৰুষ	নৱম	ড্ৰাইভিং
১০	বাপন পাল	বনমালী পাল	২৩	পুৰুষ	মাধ্যমিক	কম্পিউটাৰ
১১	সুমন দাস	প্ৰয়াত নীৰেন্দ্ৰ দাস	২৩	পুৰুষ	পঞ্চম	ড্ৰাইভিং
১২	দিবাকৰ পাল	ধীৰেন্দ্ৰ পাল	২৬	পুৰুষ	মাধ্যমিক	কম্পিউটাৰ
১৩	বাপন দাস	প্ৰয়াত আশু দাস	২৩	পুৰুষ	ষষ্ঠ	ড্ৰাইভিং
১৪	ৰঞ্জিত কালিন্দী	বাবু কালিন্দী	২৩	পুৰুষ	ষষ্ঠ	ড্ৰাইভিং
১৫	মনা কালিন্দী	ধীৰেন্দ্ৰ কালিন্দী	২২	পুৰুষ	ষষ্ঠ	ড্ৰাইভিং
১৬	বিজলী দাস	সুভাষ দাস	১৮	মহিলা	অষ্টম	চিলাই
১৭	কনকলতা দাস	ৰোসেন্দ্ৰ দাস	১৮	মহিলা	সপ্তম	চিলাই
১৮	মনীষা দাস	হাৰিমোহন দাস	১৬	মহিলা	অষ্টম	চিলাই
১৯	পম্পিতা দাস	কুটি দাস	১৬	মহিলা	নৱম	চিলাই
২০	ৰঞ্জিতা দাস	জিতেন্দ্ৰ দাস	১৬	মহিলা	সপ্তম	চিলাই
২১	বিজিতা দাস	কনৌজ দাস	১৪	মহিলা	ষষ্ঠ	চিলাই
২২	পিক্ৰি দাস	কুলেশ দাস	২৬	মহিলা	ষষ্ঠ	চিলাই

পৰিশিষ্ট- IX (খ)
নাৰ্ছাৰীৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (সমাপ্ত)

ক্রমিক নং	প্ৰাৰ্থীৰ নাম	অভিভাৱকৰ নাম	বয়স	শিক্ষাগত অৰ্হতা	গাঁৱৰ নাম	প্ৰশিক্ষণৰ বিষয়
১	ক্ষিতীশ দাস	ইন্দ্ৰমণি দাস	৫৫	ষষ্ঠ	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
২	তাৰিণী পাল	তৰঙ্গ পাল	৫৬	সপ্তম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
৩	ধীৰেন্দ্ৰ কালিন্দী	তৰণী কালিন্দী	৫৭	চতুৰ্থ	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
৪	কুলেশ দাস	কুমু দাস	৫০	ষষ্ঠ	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
৫	ৰোছেন্দ্ৰ দাস	তৰণী দাস	৫৬	ষষ্ঠ	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
৬	ৰাধাকান্ত দাস	আবু দাস	৫৮	সপ্তম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
৭	সুনীল বিশ্বাস	শিৰীষমোহন বিশ্বাস	৬০	অষ্টম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
৮	মনোৰা দাস	লোকেন্দ্ৰ দাস	৩৭	নবম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
৯	তাগোৰ দাস	হৃদয়মণি দাস	৪৮	অষ্টম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১০	সিতিৰাণী দাস	মনোৰা দাস	৩০	নবম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১১	লক্ষ্মীৰাণী দাস	সঞ্জয় দাস	৩২	অষ্টম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১২	শৰ্মিষ্ঠা বৰ্মন	সিদ্ধিনাথ বৰ্মন	৫২	সপ্তম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১৩	যত্নময়ী বৰ্মন	যদুমোহন বৰ্মন	৫৫	সপ্তম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১৪	সুজিৎ বৰ্মন	খেলেন্দ্ৰ বৰ্মন	৪০	অষ্টম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১৫	বিনয় বৰ্মন	বৈকুণ্ঠ বৰ্মন	৫৫	ষষ্ঠ	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১৬	লাল বাবা বৰ্মন	জ্যোতিষ্মৰ বৰ্মন	৫৫	সপ্তম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১৭	নিশীন্দ্ৰ বৰ্মন	সিতিং বৰ্মন	৫০	ষষ্ঠ	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১৮	বাবলি বৰ্মন				বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১৯	অণিমা দাস				বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
২০	ধীৰেন্দ্ৰ কালিন্দী				বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
২১	পুতুল তন্তুৰায়				বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান

পৰিশিষ্ট- X
ফটো গেলাৰী

সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ দ্বাৰা তৈয়াৰী বাঁহৰ সামগ্ৰী

গাহৰি পালন

কৃষি

পি আৰ এ মেপিং

কচুৰ খেতি

মৎস্য পালন

পৰিশিষ্ট- XI
জি পি এছ স্থানাংক

১. পূব - $৯২^{\circ} ৩৮' ৬''$,
২. উত্তৰ - $২৪^{\circ} ৩০' ১৮.৭২''$
৩. পূব - $৯২^{\circ} ৪২' ১২.৯৬''$

পৰিশিষ্ট- XII
এছ ডি পি প্ৰতিবেদন

বেলাইপুৰ, হাইলাকান্দিৰ দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী

আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়’-ডায়ভাৰ্ছিটি কনজাৰভেচন (এ পি এফ বি চি পি)ৰ অধীনত এটি দক্ষতা উন্নয়ন প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হৈছে ফ্ৰেণ্ড ডেভেলপমেণ্ট এজেন্সী (এজেন্সী ফ্ৰাণ্সেছ দ্য ডেভেলপমেণ্ট)ৰ আৰ্থিক সাহায্যত। হাইলাকান্দি সংমণ্ডলৰ অধীনত বেলাইপুৰত দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী পৰিচালনা কৰিছে কম্পেল’ (কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ’-প্লেনিং লাইভলিহুড অপৰচুনিটিজ)ৰ অংশীদাৰ আৰ জি ভি এনে।

প্ৰশিক্ষণৰ নাম	আৰম্ভৰ তাৰিখ	সমাপ্তিৰ তাৰিখ	সৰঞ্জামৰ সংখ্যা/খৰচ	প্ৰশিক্ষাৰ্থীৰ সংখ্যা	প্ৰশিক্ষকৰ নাম
নাৰ্ছাৰী টেকনিচিয়ান	২৬-০৮-২০১৬	৩০-০৮-২০১৬	পলিবেগ, প্ৰশিক্ষণ কিট, প্ৰচাৰ-পত্ৰ দিয়া হৈছে ৩৩,০২২/- টকা	২১	জিলা কৃষি কাৰ্যালয়, হাইলাকান্দি (উদ্যানশস্য বিভাগ)

বেলাইপুৰত (হাইলাকান্দিৰ বনগাঁও) নাৰ্ছাৰী পৰিচালনা দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচীৰ উদ্বোধন হৈছিল ২০১৬ চনৰ ২১ আগষ্টত। কাৰ্যসূচী উদ্বোধন কৰে হাইলাকান্দিৰ ডি এফ অ’ বি বিশ্বাসে। উপস্থিত আছিল ক্ৰমে কাছাৰৰ জিৰিঘাট আঞ্চলিকৰ বনাঞ্চলিক বিষয়া দেৱাশিস চক্ৰৱৰ্তী, এ চি এফ অখিল দত্ত, বেলাইপুৰৰ লাট বিষয়া খুলাকপা সিংহ, ধলচেড়া লাটৰ লাট বিষয়া পৰমেশ্বৰ দেৱনাথ আৰু আৰ জি ভি এনৰ বিষয়ববীয়াসকল।

ক্ষেত্ৰ পৰিদৰ্শন : প্ৰশিক্ষাৰ্থীসকলক এদিনৰ প্ৰশিক্ষণৰ অঙ্গ হিচাপে শিক্ষাৰ উদ্দেশ্যে ভ্ৰমণলৈ নিয়া হৈছিল দুৱাৰবন্দৰ শ্ৰীধৰ এপেক্স টিছু কালচাৰ লেবৰেটৰীলৈ।

বাইজৰ মন্তব্য :

মনোৰা দাস নামৰ এগৰাকী প্ৰশিক্ষার্থীয়ে এনেধৰণৰ দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী গ্ৰহণৰ বাবে আৰ জি ভি এনক আন্তৰিক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰি কয় যে এই কাৰ্যসূচীয়ে তেওঁলোকক প্ৰদান কৰিছে জীৱিকা অৰ্জনৰ বাবে উন্নত সুযোগ-সুবিধা।

চিত্ৰ : প্ৰশিক্ষণ আৰু ক্ষেত্ৰ পৰ্যবেক্ষণৰ সময়ত বেলাইপুৰত নাৰ্ছাৰী টেকনিচিয়ানৰ বাবে প্ৰশিক্ষার্থীসকল

বেলাইপুৰত নাৰ্ছাৰীৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা

ক্রমিক নং	প্ৰাৰ্থীৰ নাম	অভিভাৱকৰ নাম	বয়স	শিক্ষাগত অৰ্হতা	গাঁৱৰ নাম	প্ৰশিক্ষণৰ বিষয়
১	ক্ষিতীশ দাস	ইন্দ্ৰমণি দাস	৫৫	ষষ্ঠ	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
২	তাৰিণী পাল	তৰঙ্গ পাল	৫৬	সপ্তম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
৩	ধীৰেন্দ্ৰ কালিন্দী	তৰণী কালিন্দী	৫৭	চতুৰ্থ	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
৪	কুলেশ দাস	কুমু দাস	৫০	ষষ্ঠ	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
৫	ৰোছেন্দ্ৰ দাস	তৰণী দাস	৫৬	ষষ্ঠ	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
৬	ৰাধাকান্ত দাস	আবু দাস	৫৮	সপ্তম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
৭	সুনীল বিশ্বাস	শিৰীষমোহন বিশ্বাস	৬০	অষ্টম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
৮	মনোৰা দাস	লোকেন্দ্ৰ দাস	৩৭	নবম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
৯	তাগোৰ দাস	হৃদয়মণি দাস	৪৮	অষ্টম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১০	সিতিৰাণী দাস	মনোৰা দাস	৩০	নবম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১১	লক্ষ্মীৰাণী দাস	সঞ্জয় দাস	৩২	অষ্টম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১২	শৰ্মিষ্ঠা বৰ্মন	সিদ্ধিনাথ বৰ্মন	৫২	সপ্তম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১৩	যত্নময়ী বৰ্মন	যদুমোহন বৰ্মন	৫৫	সপ্তম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১৪	সুজিৎ বৰ্মন	খেলেন্দ্ৰ বৰ্মন	৪০	অষ্টম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১৫	বিনয় বৰ্মন	বৈকুণ্ঠ বৰ্মন	৫৫	ষষ্ঠ	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১৬	লাল বাবা বৰ্মন	জ্যোতিশ্বৰ বৰ্মন	৫৫	সপ্তম	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১৭	নিশীন্দ্ৰ বৰ্মন	সিতিং বৰ্মন	৫০	ষষ্ঠ	বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১৮	বাবলি বৰ্মন				বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
১৯	অণিমা দাস				বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
২০	ধীৰেন্দ্ৰ কালিন্দী				বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান
২১	পুতুল তন্তুৰায়				বেলাইপুৰ	নাৰ্ছাৰী টেক্‌নিচিয়ান